

Ághegy
Ághegy Ághegy

Magyarok története

„Az iskolák
fölöttébb
szükséges
voltáról”

Olvasmány

Lovagjaink

Találkozásaim

Vídám oldal

Magyar fotós
Skandináviában

HÁZUNK TÁJA

ÁGHEGY
KÖNYVEK

Magyar

Alapította 1999-ben: Tar Károly

Ligett

A tartalomról:

Lovagjaink 4-8

Simándy Adél a fészek Klubban 9

Kolozsvári anizs 10-11

Peregrinus Klub 12-13

Vendégfotósunk 14-18

Ábel Svédországban 19-23

Szerelmem Kalotaszeg 29-32

Visszaút Magyarországra 33-34

Sárga rózsa 34-35

Wallenberg évforduló 36-37

A diplomata és a szórvány 38-39

Magyarok története 40

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról” 41-43

Svédcsavar 44-45

Vidám oldal 62-63

Megjelent az Ághegy-Liget Baráti Társaság új honlapja:
<http://aghegy.hhrf.org/tarsasag>

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkesztő:

Tar Károly

tar.karoly@gmail.com

Munkatársak:

Dr. Bartha István - bartha@telia.com, **Dr. Békássy N. Albert** - albert@refnet.cz;
Lőrinczi-Borg Ágnes - agnesborg@yahoo.se; **Mészáros Márta** - marta.mesaros@hotmail.com

Fiókszerkesztőségek:

Malmö: **Dr. Szalontai Éva** - evaszal@axelero.hu

Göteborg: **Gaál Zoltán** - plengal@telia.com

Oslo: **Kovács Ferenc** - ferenc.kovacs@media.uio.no

Stockholm: **Moritz László** - laszlo.moritz@spray.se

Budapest: **Aniszi Kálmán** - aniszi_kalman@g51.kibernet.hu

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

Márciusi hó:

még zsákban sem jó. Amennyi nap ködös ebben: Nyárban annyi zápor leszen. Húsvét előtti harmatok: Húsvét után hoznak fagyot. Ha száraz március, nedves az április. És hűvös a május bő borhoz, búzához meglészen a juss. Márciusi ködök nyári záporokat, nagyhéti harmatok majd hoznak fagyokat. Gergely napja ritka, hogy jó (12.) Hideg, szeles, sokszor van hó. Sándor, József, Benedek (18,19,21.), zsákban hoznak meleget. Szép Virágvasárnap, jó a gyümölcsfának, A borús palmarum: Gyümölcsösnek ártalom. Nagypénteken jó eső: Örvend a földmívelő.

Április,

ha nedves, a nyár lesz bőséges. Rét ha nem zöld Tiborra, nem igen jutsz jó borra. Ha a nyírfa áprilisban zöldül: Ne féltsd a kertet a hidegtől. Áprilisban, ha dörög az ég, jó és hasznos jó idő leszen még. Ha cseresznye virágos: Szőlő is hoz virágot. Fülemlile ha hallgat Márk napján (ápr.25.), a tavaszban jelent ez változást. Ha pedig énekel jókedvűen, vígan: jó kedve jó tavaszra mutat. Húsvét első napján, ha esik az eső, hat vasárnapon lesz mindig esős idő.

Május

Fülöp, Jakab hűvös, nedves (1.) Középszerű kis termés lesz. Hogyha pedig meleg s tiszta: Bőséges terméssel biztat - Áldozói derült idő, hasznos leszen az esztendő. Ha ez a nap esős, sáros, ez bizony már igen káros. Pünkösdi napi ereszcsergés: Aratóknak lesz csalódás. Tiszta Orbán napja (259, édest ereszt hordó csapja. Ha pedig esős s szomorú: Lészen a bor jó savanyú. Pongrác napi esőtől (12), nő a fű a mezőből, de búcsúzz el a szőlőtől. Május, hogyha igen nedves: Június majd száraz leszen.

Június

Medárdus, ha tiszta derült: A nyár már szinte sikerült, De ha akkor esik eső: Negyven napig kell esernyő. Keresztelő Szent János esője (24.) Nem áll meg csak negyednapon estére. E nap előtt, ha a kakukk megszólal: Olcsón adja a gabonát bizony. Ha utána későn kezd el szólni: Gabonáért sok pénzt kell számlálni.

Július

Mária Magdolna tiszta: ajándékoz (jul.22.) Hogyha pedig esős, könnyen ártalmat hoz. Ha a hangya nagy halmot hord: Tüzelőről jól gondoskodj. Jakab napja tiszta éjszakája (25.), a kertet jó bőséggel rakja. De ha esős: gazdát szomorító, szenved tőle a mogyoró s dió Sárlos Boldogasszony csepegő esője (jul.22), sokáig tart: néha hat hét lesz belőle.

Augusztusi

Lőrinc, ha szépen mosolyog (10.) Szép ősszel, jó borral majd vígan társalog. Bertalannak napja az őszt megmutatja (24.) János fejvétele, ha igen csepegős: Kerteknek ártalmas, nem kedvező idő (29.) Taníts, hogy elménkben forgassuk ezt, Uram mind most, mind máskor, hogy életünket úgy folytassuk, hogy ama nagy aratáskor, találatván tiszta búzának, a Te csűrödbe vitessük, Neked mint mennyei gazdának Szent tetszésedre lehessünk.

Szeptember

Egyed napnak mosolygó derűje (Szept.1), négy napig tart, akárki elhiggye. Hogyha pedig e nap megdörög az ég: Jövő esztendőben leszen majd nagy bőség. Máté, nem hiába, hogy evangélista (szept.21.) Örömhírt jelent, ha arca derült, tiszta, mert e tiszta idő tartós leszen nála, s jövő esztendőre sok gyümölcsöt láthat. Mihály napján hogyha dörög (29.), jó ősz után nagy tél gődül. Ha sok makkot hozott Mihály (29.), elkészítheted a szánkát. Mihály napja után fagubókban férgek (29.) találatván: jeleznek bőséget. E gubókban legyenek: leszen hadakozás. Hogyha pedig pókok: leszen majd dögvész. Ha a gubók zöldes: jeleznek bő nyarat, ha pedig nedvesek: hoznak nedves nyarat, Száraz gubók pedig esőtlen, szárazat, gólyák, fecskék, darvak, ha hamar elmennek: Hagynak az embernek korai hideget.

A MAGYAR KULTÚRA LOVAGJA

CÍMMEL IDÉN KITÜNTETETT SVÉDORSZÁGIAK

Összeérték a lelkek

Beszámoló a XVI. Magyar Kultúra Napja Gáláról
(Budapest, 2012. január 22.)

A díszvendég Ausztrália és az Európai Unió himnusza, valamint a Szózat éneklésével ért véget a XVI. Magyar Kultúra Napja Gála, amelyen több alkalommal szívbemarkolóan érzékelhette a 12 országból érkezett közel ötszáz vendég, hogy a nemzet tagjai együtt lehetnek a Szülőföldön, érzelmileg valamennyien már a határok nélküli Európában ünnepelhetik a magyar kultúra születésnapját. A kulturális esemény hat országból érkezett rendezőinek zökkenőmentes együttműködése bemutatta azt, hogy az „anyaország éltető figyelme” hogyan alakítható át konkrét együttműködéssé. A kapcsolatok szabadságában benne rejlik azok fejleszthetősége, valamint a társadalmi megosztottság erősödése, és a leszakadó régiók, népcsoportok mellett az esélyegyenlőség napi gyakorlatának finom, de egyértelmű formái.

A számos tekintetben példamutató esemény érezte mindenki, hogy már nincsenek végek, nincsenek első és másodrendű polgárok, és Prótagorasz után szabadon elmondható: az ember, a tudás és a munka a mértéke mindennek, mint ahogy azt is – vitatkozva az athéni szónokkal – , hogy a közösségért, huzamos időn át végzett önzetlen munka eredményeként kiér-

demelt elismerés akkor is komolyan vehető, ha ahhoz nem kapcsolódik pénz. A Magyar Kultúra Napja törvénybe iktatott napján (január 22.) alapvetően önkéntesek, és a korábbi években avatott lovagok anyagi hozzájárulásával megvalósult gála rendezői a nehéz körülmények ellenére – több remélt erkölcsi támogatás hiányában is – olyan programot állítottak össze, amelyen sugárzott a szeretet, a tisztelet és a megbecsülés.

Öt kontinens magyarjait megszólító esemény felépítése és célja újabb személyiségek számára tette megtapasztalhatóvá, kételkedőket meggyőzve arról, hogy az érdekek Janus-arcú, sivár kapcsolatainál sokkal fontosabb, és fel-emelőbb az emberi értékek megbecsülése. A rendezők – az újvidéki néhai Dániel József, a Magyar Kultúra Lovagja gondolatait éltetve – remélik, hogy a távozó vendégek döntő többsége az egymás iránt érzett és tanúsított megbecsülés frissen szerzett élményeiből tudnak tartalékolni valamit a hétköznapiakra is.

Együtt ünnepelt a nemzet. A gála – ebben az évben első alkalommal – már rendezők és közreműködő partnerek oldaláról is példát mutatott a magyar nemzet kulturális egységesítésére, hiszen az alapító rendezők, a Falvak Kultúrájáért Alapítvány és Honvéd Kulturális Egyesület, valamint társrendezőként a Bösörmentényi László Alapítvány és a Csurgóforrás Alapítvány mellett határon túli szervezetként jelent meg a szlovákiai Bodrogköz Kultúrájáért Polgári Társaság, a romániai Erdély, Kultúra Hatá-

A Falvak Kultúrájáért Alapítvány a magyar államiság millenniuma alkalmából alapított Kultúra Lovagja cím adományozására meghirdetett pályázatra civilszervezetektől, önkormányzatoktól, intézményektől érkezett jelölések és a Kultúra Lovagrendje tanácsadó testülete javaslata alapján Egyetemes Kultúra Lovagja, Magyar Kultúra Lovagja, illetve posztumusz Magyar Kultúra Lovagja elismerést adományoz a kulturális örökség ápolása, közkinccsé tétele, alkotó fejlesztése, a kultúrák nemzetközi együttműködésének elősegítése, valamint kultúra támogatása érdekében huzamos időn át kifejtett önzetlen, lovagias tevékenységért.

rok Nélkül Egyesület, és az ukrainai Ukrán-Magyar Kulturális Együttműködési Társaság. Az emigráció magyarságát a rendező svédországi Ághegy - Liget Baráti Társaság, és a díszvendég az ausztráliai Újdélwelsi Magyar Szövetség képviselte. Az előzőeken kívül a cím adományozásánál köszönthetjük az újvidéki Prijateljstvo-Barátság Szerb-Magyar Kultúrtársaságot, és a zágrábi Zrínyi Miklós Cserkészcsapatot, valamint a következő évi gála díszvendégsége meghívóját átvevő Burgenlandi Magyar Kultúregyesületet. Ezen közösségek, valamint a gálán megjelent további közel 100 civilszervezet vezetői, jeles személyiségei a magyar kultúra valódi „hídfői”, amely szervezetek és személyek tevékenysége által létrejöhetnek a kapcsolatok elmélyítéséhez, az új értékek létrehozásához, a magyar nemzet fejlődéséhez szükséges hidak.

Több, mint tíz év után a külügyminisztérium és a nemzetpolitikáért felelős vezetők erkölcsi támogatásának hiánya sem befolyásolta a rendezőket abban, hogy a kultúra területén konkrét példát mutassanak Magyarországra és a szomszédos országok kiegyensúlyozott kapcsolataira, az uniós és regionális érdekek érvényesítésére, a hazai nemzetiségek és a határon túl élő magyar közösségek támogatására. A Kultúra Lovagja elismerés kezdeményezése a település nyugdíjas klubjától a Nemzeti Erőforrás Minisztériumig, és az alapján annak adományozása a néhány száz lelkes település néptanítójától az ország miniszterelnökéig az esélyegyenlőség mások által is követhető (követendő) példája, amelyet a múlttal való egyenes, korrekt szembenézés alapján – „nemzet lelkiismereteként” – adományozott elismerések, és ezzel az életművek közös ápolásának szándéka tesz igazán emberivé. A gála megtapasztalhatóvá tette azt, hogy biztosítható a vidék esélyegyenlősége és azt is, ha van akarat, akkor a legkisebb település is bevonható társadalmilag kiemelkedő eseményekbe. A halmozottan hátrányos helyzetű térségek képviselőinek a gálán való megjelenése és a velük való érdemi együttműködés hozzájárulhat önbecsülésük és a település – térség megtartó erejének fokozásához.

A gála az esélyegyenlőség konkrét bemutatása mellett egyértelműen láthatóvá tette a kisebbségek pozitív szerepét a kétoldalú nemzetközi kapcsolatokban akkor, amikor az alapítvány éves értéktéremtő és kapcsolatépítő tevékenységének vázlatos ismertetése mellett a szlovák kultúrát is ápoló Huták Virágai Népdalkör bemutatójának tapsolhattunk, és később a hazai szlovák, német, bolgár és horvát nemzetiségű, valamint Kárpát-medence valamennyi országából a magyar kultúra jeles személyiségének elismeréséhez gratulálhattunk. A nemzedékek találkozása mellett a gála kulturális értékét emelte a 80. éves Zágrábi Magyar Kultúrkörnek adományozott Örökség serleg elismerés, valamint ünnepélyességét fokozta Magyarországon a horvát nemzetiség kultúráját ápoló Zrínyi kadétkor és a zágrábi magyar cserkészek díszelgése, amelyek egyben a kisebbségi oktatási és kulturális intézményrendszer fenntartása fon-

tosságának is bizonyítéka. A rendezvény bebizonyította, hogy a magyar kultúra és nyelv határainak megerősítése a határok átjárhatóságának biztosítása mellett a pártpolitikán felülemelkedni képes együttműködési formák létrehozásával megvalósítható. A gála, mint a kárpát-medencei civilszervezetek találkozásának ünnepe megerősíti a kezdeményező Falvak Kultúrájáért Alapítványt abban, hogy javaslataival járuljon hozzá állami szervezetek munkamódszereinek korszerűsítéséhez. „Három a magyar igazság és egy a ráadás” Az ausztráliai magyar kultúra eseményeit és ünnepeit bemutató vetítés fogadta a gála vendégeit, amelynek végén a rendezvény Pásti József Ikervári Általános Művelődési Központ igazgatója, a Magyar Kultúra Lovagja bevezető gondolataival vette kezdetét. Első himnuszunk „Boldogasszony Anyánk” éneklésével fogadta a közönség a Koronaőr Egyesület és a történelmi díszegység által bevonuló Szent Korona másolatát, külön köszöntve az ausztráliai magyar közösségeket.

Nick Ferenc, a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kuratóriuma elnöke, a Kultúra Lovagrendje alapítója ünnepi köszöntőjében a vezetők és közösségek köszöntése mellett ismertette az alapítvány önkéntesség európai évében végzett értéktéremtő munkáját, amely felsorolásnál az év kiemelkedő értéktéremtésének tekintette, – szerinte a világon egyedülálló – hogy 5 ország 18 különböző vallású és művészi szintű alkotójával Keresztutat készítettek és adományoztak a vaskvári Szűz Mária kegyhelyre. Ehhez hasonlóan egyedülállónak tartotta azt is, hogy létrehozták a Kultúra Lovagrendje Múzeum és Levéltárát, valamint az Európai Nőegyletet. Az európai kulturális együttműködés jövője alapjai lerakásának tartotta a kuratórium elnöke azt, hogy a Falvak Kultúrájáért Civilhálózat egyre szélesedő nemzetközi összefogással, negyedik alkalommal rendezte meg az Európai Kultúra Ünnepe (Európai Kultúra Napja szeptember 20.) eseménysorozatát, amelynek fontos szerepet szánunk a „Duna stratégia” megvalósításában. A Cigány Kultúra Napja megrendezésével a „Romastratégia” sikeréhez kíván az alapítvány konkrét munkával hozzájárulni. Az uniós együttműködés fokozása érdekében megszervezték a Kulturális Önkéntesek Napját, valamint megalapították, és első alkalommal adományozták az „Együtt Európáért” érem és plakett nemzetközi elismeréseiket. A kétoldalú nemzetközi kapcsolatok területén kiemelte, hogy az alapítvány az év során a magyar nemzet kulturális összefogása mellett mindent megtett a hazai nemzetiségek támogatásáért, mert annak sikere megerősítette őket abban, hogy fel-emelt fejjel és hazai nemzetiségeink segítségével közösen támogassák a határon túliak – elsősorban a magyar kultúra és nyelv határára élők – identitásának megőrzését, és anyaországi kapcsolataik gazdagítását. A „Kulturális önkéntesség” és az „Önkéntesek a béke szolgálatában” című kiadványaikkal népszerűsítették a Kultúra Lovagja címet és a Tisza forrásvidékét, míg a „Kézfogás a Kárpát-medencében” című kiadványukkal a kétoldalú nemzetközi kapcsolatokra mutattak példát. A magyar nemzet határokon átvívelő, hatékonyabb összefogása

Az adományozó testület

érdekében „négyeshatármenti“ közművelődési küldetessel megalapították a Böszörményi László Alapítványt (Szabolcs - Szatmár - Bereg Megyében) és a Csurgóforrás Alapítván (Vas Megyében).

A hazai települések támogatása területén említette, hogy alkotásaikkal berendezték a tolna megyei Szakályt. „Dolgozz és imádkozz!” keresztet adományoztak a főváros XI. kerületének, és református lelkészük sírhalmára kopjafát Kovácsvágásnak. Dunai Nemzetközi Alkotóközösségük által a Zentai csata emlékművét avathatták a vajdasági Magyarokanizsán. Az isaszegi Ady Endre szobor adományozását ellentételező önkormányzati támogatással segítették a magyar kultúra és nyelvhatár védelmét.

Jelenlegi és a közeljövő feladataiként említette a telekesi római katolikus templom felújítását, amelyet kétkézi munkával és művészi alkotómunkával támogatnak. Faluház építésébe kezdenek a többszörösen hátrányos helyzetű Aranyosapáti-ban, és elvállalták Magyarország e halmozottan hátrányos helyzetű térségében a Felső- Tisza-völgye Gazdasági Információs Központ létrehozását, amelyre alapozva példaértékű gazdasági programokat terveznek indítani. Tevékenységük összefoglalásaként említette az alapítvány – dr. Jáki Ferenc alapítólovagjától kölcsönzött – jelmondatát: „Amíg az ekevas szánt, fényes marad, még ha közben kopik is, de ha szög-re akasztják, rozsdás lesz, még ha vadonatúj is!” A köszöntő összegzésében idézett a gálán posztumusz a Magyar Kultúra Lovagja címmel elismerésre kerülő Wass Alberttől: „Cseréljük föl kizsákmányolóink erkölcsét a régi jól bevált magyar erkölcsre, nyújtson valóban testvérkezet minden magyar minden magyarnak, és az Úristen erőt ad újra. Így építhessünk együtt egy szabad és igaz Magyarországot.” Végül a rendező szervezetek nevében – hagyományosan – Artúr király szavaival kívánt kellemes perceket a gála vendégeinek: „Lovagokat ne érje gyász, hírük apáról fiúra, anyáról leányra száll.” A köszöntő zárásaként a Huták Virágai Nép-dalkör „E drága föld” és a Szeretet dalát énekelte, majd –

Ausztrália magyar kultúra képviselőjében – Gáspár András

előadásában: Rutkay Arnold: Az akácok nem válaszolnak című költeményének örvendhetett a közönség. Az „Örökség-serleg” elismerést Rakó József a Magyarország Felfedezői Szövetség elnöke, a Magyar Kultúra Lovagja, Túrkeve polgármestere, dr. Szabó Zoltán az Egyetemes Kultúra Lovagja-alapító lovagja, és Gaál Zoltán a svédországi Ághegy-Liget Baráti Társaság elnöke adta át a Zágrábi Ady Endre Magyar Kultúrkörnek, a Regölyi Régészettábornak és a pécsi Majtényi József Felfedező Csapatnak.

Novák Gyula Rákóczi-falva kisbírója köszöntötte a díszvendég közösséget. Az ausztriai magyar kultúra bemutatása Ámon Antal vezetésével Szigeti-Sugár Éva, Babucs Kriszta és Gáspár András közreműködésével versekkel, énekekkel, rádióhangjátékkal, és fotóvetítéssel illusztrált színes programot a riportbeszélgetés tette emberközelivé.

A gála második részének nyitányaként Bodza Klára és Murányi Zsigmondné Bodnár Mária a Magyar Kultúra Lovagjai, valamint a címjelöltjeként Szvorák Katalin és Birinyi József köszöntötte Ausztrália magyarjait és a gála résztvevőit. A „daloló lovagok” bemutatkozásuk zárásaként a gála vendégeit is megénekeltek. Az ünnepség fénypontja a Kultúra Lovagjainak avatása volt. A Kultúra Lovagja cím a civilszervezetek legmagasabb elismerési formája. Az elmúlt 13 évben közel 1500 civilszervezet, önkormányzat és intézmény állított sikeresen jelöltet, így 4 földrész 23 országa 520 állampolgára vehette át az elismerést. Ezen belül ebben az évben 10 ország állampolgára a kultúra 25 ágával részesült elismerésben. A Kultúra Lovagjai konkrét munkájukkal azt mutatják be, hogy a válságokkal terhelt, számos elemében önpusztító, értéktelenség áráját gerjesztő és terjesztő világunkban is érdemes embernek maradni. Az elismertek életét nem a siker, hanem az értékek vezérlik. A közösségek által kezdeményezett és az alapítvány által adományozott cím a lovagias életút elismerése, amelynek értékét az elismert emberi gazdagsága, példamutatása, és társadalmilag érté-

kes munkája, a jelöltállító közösség tevékenységének pozitív hatásai, valamint az adományozó alapítvány hitelessége és értékteremtése adja. Ezt az értéket jelentős mértékben fokozták az elmúlt években elismert személyiségek és a Kultúra Lovagrendje egyre hatékonyabb működése. Az elismerés adományozásának zárásaként a vajdasági Zsoldos Rudolf a magyar kultúra frissen avatott lovagja harmonikával kísért énekével először elgondolkodtatta, majd önfeledten megénekelte a közönséget.

Ausztrália üdvözlétének átadásaként köszöntőt mondott Ámon Antal úr, majd az egyházashetyei Zőrej Zenekarral együtt díszítették szalagjukkal a Kultúra Lovagrendje zászlaját. A főrész zárásának meglepetés eseményeként a Magyar Nemzetörök Országos Szövetsége elnök-parancsnoka dandártábornoki kinevezést adott át Nick Ferencnek, a gála főrendezőjének.

A gála zárórészének ünnepélyességét a történelmi díszegység bevonulásával fokozta. A program első eseményeként a pálházai Huták Virágai Népdalkör harmadjára is megénekelte a közönséget dalsokkal köszöntötte Ausztráliát, és a Hegyköz nevében kérték a magyar közösségekre Isten áldását. A zárszóban a „magyar kultúra tábornoka” feltette a kérdéseit: Szolgálta-e a gála Kárpát-medence békéjét, és mit üzen a gála a világnak? Majd ismertette, hogy a magyar vidék mai helyzetében nem tehetik meg, hogy elkeserednek. Nekik mindig és minden körülmények között optimizmust kell sugározniuk, és amennyiben senki sem támogatná törekvéseiket, akkor is találkozhatnak az általunk adományozott emléktáblák, szobrok avatásánál, templom és faluház szentelésnél. Ezt követően Nejzsmák Emma az Egyetemes Kultúra Lovagja, a rahói Ukrán Magyar Kulturális Együttműködési Társaság elnöke és Szijj Istvánné a Csurgóforrás Alapítvány elnöke ajándékokat és könyveket adott át az ausztráliai magyar kultúrát bemutató csoport képviselőjének Ámon Antal úrnak, amelyet 67. születésnapját ünneplő Csendes Ferenc festőművész, a Magyar Kultúra Lovagja alkotásával egészített ki. Végül a főrendező átadta a 2013. évi gála díszvendégségére szóló meghívóját Zsótér Iris úrhölgynek, a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület elnökének.

A rendezvény zárásaként a közönség felállva hallgatta meg a díszvendég Ausztrália himnuszát, majd közösen énekelte a Huták Virágai Népdalkörrel a Szózatot, végül a türkevei Nagy Dóra Ildikó, a Chorda Kórus érettségi előtt álló tagja, zenei kísérlet nélkül, hatalmas sikerrel adta elő az Európa Unió himnuszát.

A nemzeti imádságok elhangzása után a bálterem előtti lépcsőn emlékfutó készült, majd meglepetés programként a Bakator Népzenekear hívogatta a közönséget a lovagi koccintásra. Az ismerős dallamok hallatán a magyar kultúra fővárosa legpatinásabb helyén, a Corinthia Grand Hotel Royalban összeértek a lelkek, a 12 országból érkezett közönség tiszta szívvel köszöntötte egymást – néhányan a népzenekekkel, majd az ismét előkerült lovagharmonikással énekeltek is – és gratuláltak az elismerteknek. Elismeréssel állapíthattuk meg: mint, ahogy nép művészetének tisztaságát senki sem szennyezheti be, úgy a lelkekben vitték magukkal a résztvevők – és hirdeti a Kultúra Lovagrendje ezen a napon megjelenő kalendáriuma – a Magyar Kultúra Napja Gála és a Kultúra Lovagja kitüntetés ethoszát.

A számos elemben példaértékű kulturális esemény alapvetően önkéntesek felajánlásaiból és Kultúra Lovagrendje tagjainak támogatásából valósult meg. Az alapítvány következetes és értékteremtő munkája ellenére, a kuratórium elnöke megköszönte a szponzoraiak támogatását. Ismertette, hogy gála anyagi feltételeinek megteremtését segítette a Nemzeti Civil Alapprogram szeptemberi Kulturális Önkéntesség Napjára biztosított támogatása. Megköszönte, hogy külföldről érkezett vendégeiket kényelmes szállással fogadta a Villa Korda, a Hotel Ibis Budapest Hősök tere és Belváros - Lipótváros Önkormányzata. Hangsúlyozta, hogy egyetértve céljaikkal a rendezvény helyszínét jelentős kedvezménnyel a Corinthia Grand Hotel Royal biztosította. Köszöntötte a gála példaértékéhez megjelent vendégeink kreativitásához, és pozitív életfelfogásához harmonizáló pénzügyi támogatóikat. A Béres Alapítvány, a KÉSZ Holding Zrt. és a Takarékbank Zrt. célja hazánk egésze fejlődésének elősegítése, amelynek hatása van az emberek lakhatására, egészségére és a környezettudatos életmódjára. A mintaértékű vállalatok az alapítvánnyal együtt gazdagítják nemzetközi kapcsolataikat is.

A gála szervezői és a vendégek egybehangzóan sikeresnek ítélték a rendezvényt és bíznak abban, hogy a magyar nemzetet a maga természetességében, organikusan összefogó rendezvény, az Európai Unió példaértékű eseménye erkölcsi és anyagi támogatottsága, valamint megvalósulásának további feltételeinek megteremtése a következő évben kedvezőbb lesz.

Az adományozó testület

2012-ben elismerésben részesülő svédországi személyiségek

503. Magyar Kultúra Lovagja Maros Miklós (Stockholm Svédország) zeneszerző

Lovagias tettek: Tanulmányait a Zeneakadémia zeneszerzői szakán végezte, negyven éve végzi hivatását, műveit játszószék világszerte. 1972-ben megalapítója a Marosensemble kamaraegyüttesnek, amelynek fennállása alatt több mint 150 kompozíciót mutatott be. A nyolcvanas évek elején a berlini DAAD meghívott zeneszerzője. 1981-91 között a Svéd Zeneszerzők Szövetségének alelnökeként kezdeményezője és szervezője volt a svéd-magyar zeneszerző-csere programoknak. 1998-óta a Svéd Királyi Zeneakadémia tagja. Húsz éve a svéd állam által garantált művészi fizetés tulajdonosa, és 2004-től a Christ Johnson díj birtokosa. A Marosensemble kortárs magyar zeneszerzők műveit adja elő Svédországban és Európa más országaiban, ezen belül több mű ősbemutatóként hangzott fel a nevét viselő együttes előadásában. Az

Ághegy – Liget Skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam önzetlen munkatársa, és találkozóinak szervezője.

492. Magyar Kultúra Lovagja Dr. Békássy Nándor (Lund, Svédország) orvos. Lovagias tettek: A Délvidéki Pacséron

született, középiskoláit Zomborban végezte el, orvosi oklevelét Fiumében, gyermekgyógyászati szakosítását Belgrádban szerezte meg. 1976 óta él Svédországban ahol a Lundi Egyetem akadémiai oktatójaként ill. a Gyermekklinika kutatójaként, az összejt áttöltetési egység igazgatójaként tevékenykedett. Több száz közlemény szerzője, tucatnyi szaklap munkatársa valamint 10 nyelven az összejt áttöltetés nemzetközi akkreditációs inspektora. Számos nemzetközi szakmai és polgári tömörülés tagja. A nyugat-európai magyar reformátusok egyik szellemi vezetője, 1987 óta a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat világi elnöke. Alapító tagja a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának és a Magyar Reformátusok Világszövetségének. Az Ághegy-Liget Skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam főmunkatársa.

„Nemzetközi kapcsolatok fejlesztéséért”

514. Magyar Kultúra Lovagja Dr. Szalontai Éva (Malmö, Svédország) újságíró

Lovagias tettek: Mezőgazdasági végzettségű, akkreditált ausztrál újságíró, svéd tudósító. Az országos Emutenyésztők Egyesületének alapító tagja és elnöke. Az egészséges életmód kialakításának és egészséges ételek fogyasztásának szorgalmazója. Kiállítások, konferenciák szervezője és megnyitója. 15 könyv és kétezer újságcikk, tanulmány írója. A hungarikumok bel és külföldi népszerűsítője. A Panoráma világmagazin, a Kanadai Magyarság, a svéd Magyar Liget és az Ausztrál Kis újság termékeny tudósítójaként a nemzeti értékek ápolója, az anyaország és a távoli országok magyarsága közötti összekötő kapocs.

Simándy Adél dalestje a Fészek Művészklubban

Dr. Turcsán Mihály tudósítása

megszokott humorral és közvetlen kedvességgel. Az előadások sorában elsőként a neves svédországi író-költő Tar Károly: Itt és ott c. gyönyörű verse érkezett Hegedűs D. Géza Kossuth-díjas színművész, rendező tolmácsolásában. Majd Simándy Adél a rákövetkező produkciót megtámogatandó svéd népdal szövegeket osztott ki a közönség sorai között Tar Károly fordításában. A színpad ekkor már egy svéd színekbe öltözött szőke tüneményé volt, ki fején virágkoszorúval, torkában pedig a legszebb svéd népi ékszerrel kedveskedett a közönségnek. Élmény élményt követett a meglepetések sorában ugyanis most Békés Attila mandolinművész, aranytollas újságíró következett. Ki vonhatná mindezek után kétségbe, hogy a Fészek a művészek és újságírók hagyományosnak mondható, magas színvonalú találkozóhelye? Békés művész úr sok országos jelentőségű műsorban, gálakon örvendeztetette már meg a nagyjérdeműt. Ezen az estén a már jól ismert művek mellett egy finn betétdala volt a meglepetés.

S ezután berobbant a színpadra egy magyar népviseletes, tűzről

pattant leány, aki klasszikus magyar operettekkel énekelt és táncolt részleteket. Adélnak hívták. Azt is, aki álcázott takarítónőből a színpadon úri dámává változott kuplékat énekelte.

Az előadás osztatlan sikert aratott. A Malmöből érkezett Erika, kamerájával megörökítette. A hangulat pedig hirtelen úgy tűnt, hogy még mindig tovább fokozható. Színpadra lépett Leblanc Győző, a Magyar Állami Operaház magánénekes, opera és operett-énekes, aki további részletekkel gazdagította a közönség zenei műveltségét. Gyönyörű hangján, melynek márkanéve egyszerűen a "Leblanc". De a férfi mellé nő is kell! Ekkor megjelent a színpadon Tóth Éva operett primadonna és duettet énekeltek. Ekkor már a dal együtt szárnyalt a megigézett hallgatósággal. Íg kaphattunk mind megerősítést, hogy a szép nagy érték és megőrizendő. Megóvására azonban áldoznia kell a társadalomnak és az egyéneknek is egyaránt. A művészet fontos tényezője a minőségi életnek. Az élő művészet, például az operett is, folyamatos működtetéssel, előadásokkal őrizhető meg. Ezt tették a Simándy-est fellépői. Átadtak egy szeletet abból, amit átmentettek a ma társadalmába. A műsornak helyet adó Fészek Művészklub tehát ismét betöltötte hivatását. Az élet különböző területeiről gyűjtött össze embereket, hogy egy időre összekapcsolódhassanak közös szellemük, hitvallásuk által.

Reméljük ez a gyönyörű hagyomány folytatódni fog és ott-honra talál bárhova is érkezzen kerek e világon. Nyújtsuk ki kezünket egymás felé és őrizzük meg értékeinket unokáinknak!

Színvonalas műsort hallgathattak végig a nagy hagyományokkal rendelkező budapesti Fészek Művészklub vendégei 2012. február 3-án. Simándy Adél jött haza Svédországból, hogy ízelítőt adjon az általa képviselt széles zenei palettából, melynek egyebek között részét képezi a svéd népdal, a magyar csárdás és a kuplé is. Művészetével hidat képez a magyar és svéd kultúra között. Mindezzel segít a svédországi magyaroknak megőrizni kötődésüket anyaországukhoz, jó szolgálatot téve a szórványban élő magyar embereknek. Simándy Adél közeli rokona minden magyar ajkú ember által méltán ismert Simándy József operaénekesnek. A zenei tehetség öröklése volt a családban. Míg édesapja hegedű virtuozitásával, Adél már egész kislánykorában megvillantott énekhangjával bizonyította, hogy helye van ezen a pályán. Gyermekkorában kezdte el az éneklést, aztán tanulmányait Svédországban folytatta. Ahogy ő mondta, a szerelem vitte őt ebbe az országba, még 1988-ban. Ott alapított családot és nevelték fel két lánygyermeküket. Jelenleg Malmöben él, ahol saját szépség szalonjában dolgozik. Adél külső megjelenése egyértelműen cége reklámja.

A február 3-i műsor szervezője és háziasszonya Dr. Szalontai Éva aranytollas magyar újságíró, svéd-ausztrál tudósító, a Magyar Kultúra Lovagja cím birtokosa volt. Megnyitójában hangsúlyozta a svéd-magyar hagyományos barátságot, a Wallenberg-év kapcsán is. Ez az est beillett lovagi hitvallásába, vagyis összekötni a szétszóródott magyarságot a kultúrán keresztül, beleszöve a más népektől hozott aranytalakat, tapasztalatokat.

A műsort Beregi Péter érdemes színművész vezette a tőle

Kolozsvári anizs

Fájnak a napi mohácsok, a sorozatos veszteségek. Kolozsvárt félttem, egyetemi éveim és negyedszázados küszködéseim egykori színhelyét.

Megunva a kari könyvtár csendjét/magányát, pénztelen diákként ki-kisétáltam a Főterre - semmit tenni. Bodor karikákat eregetve csodáltam az Igazságos meseszép lovas-szobrát, a közel hétszáz éves gótikus Szent Mihály plébániatemplomot és a tér négy oldalán körbefutó történelmi levegőt árasztó impozáns palotákat.

Kolozsvár Főtere Délkelet-Európa legkiegyensúlyozottabb, legszebb városközpontja volt. Lehet, hogy még mindig az. De ez egyáltalán nem biztos, mert ártó kezek hozzányúltak. Funar, a magyarfaló expolgármester romboló szelleme tovább kísért. Csak az eszközök finomodtak idővel, a cél - átforgatni a századok alatt szervesen kialakult városképet, eltüntetni annak magyar jellegét - változatlan maradt. Régi titkos terv a város etnikai arányának megváltoztatása. A hatalmas szocialista ipari egységek idetelepítésének, a nagyarányú rohamos lakásépítésnek igazi titkolt célja az volt, hogy „munkáskéz-hiány” ürügyén százezreket telepítsenek át Moldvából, a Kárpátokon túlról Kolozsvárra. Teleszülni és belakni a kiszemelt várost, átértelmezni és minimalizálni történelmét, a törzsköcs lakosság számára idegen szokásokat, életérzést s hangukat hordozó új objektumok (templomok, oktatási és egyéb közintézmények...) építésével, telepítésével dominanciát szerezni - ez a magyar múltat végképp eltörölni szándékozó új honfoglalók sikerének titka. 1941-ben a város 110.956 lakosából 96.000, azaz 86,5 % volt magyar. A közel félmillióra duzzasztott Kolozsvár magyar lakossága mára hatvanezerre (18 % - ra) zsugorodott.

10 Kétezer év alatt sok nép vagy néptörzsek vonulha-

tott át a Kis-Szamos völgyén, de teljes bizonyossággal állítható (a sírokból előkerült archeológiai leletek bizonyítják), hogy a rómaiak kivonulása (Napoca kiürítése) után itt lakott település nem volt. Kolozsvárt újabb időkben a honfoglaló magyarok alapították és lakták. Károly Róbert emelte városi rangra 1316-ban. (Asztalos Lajos)

Kolozsvár kincses város, így tartja a közmondás. De Kolozsvárt nem holmi felhalmozott aranyrudak tették azzá, ami, hanem fontos történelmi események és szellemi teljesítmények emelték rendre a rangját. A Szent Mihály-plébániatemplom a magyar história számos jelentős eseményének színhelye volt. *Ebben a templomban iktatták be harmadszor a fejedelmi tisztségbe Báthori Zsigmondot; itt választották fejedelemmé Rákóczi Zsigmondot, Báthori Gábort és Bethlen Gábort; itt ravatalozták fel 1607. február 17-én Bocskai Istvánt. A Farkas utcai református templomban alussza örök álmát Apafi Mihály fejedelem...*

Mátyás király lovas szobra – a világörökség részeként restaurálta közösen a magyar és a román állam! -, amely az 1901-es párizsi világkiállításon elnyerte a szobrászati nagydíjat, mindig is szállka volt a sovén románok szemében. A legnagyobb magyar király szobrát a főhatalomváltást követően (1919) a környékbeli román falvak manipulált csoportjai igába fogott bivalyok erejével akarták lehúzni. Miután ez nem sikerült, a király címereit (Magyar- és Horvátország, valamint Szilézia címerét) eltávolították a talapzatról, utóbb pedig egy gyalázkodó román nyelvű táblát helyeztek el rajta. Amint teték volt ezt a csúfságot Funar polgármestersége idején Mátyás király közeli szülőházának a falán is. Meg a Biassini szálló homlokzatán.

Csak hogy a tények makacsak. Le lehet meszelni, be lehet falazni, ideig-óráig el is lehet tüntetni őket a kíváncsiskodó-érdeklődő tekintetek elől, de kilúgozni az emlékezetből már

sokkal nehezebb. A város magyarsága például méltán büszke rá, hogy közel kétszázhusz évvel ezelőtt hivatalosan Kolozsvárt játszottak először színházat magyarul. Az Erdélyi Magyar Nemes Jádó Társaság a Fötér nyugati oldalán álló Rhédey-palotában 1792. december 17-én tartotta első előadását. Szacsavay Sándor székely orvostudor-szerkesztő a bécsi Magyar Kurír 1793. január 4-i számában így tudósít az eseményről: „*Erdélyből. Kolosvár. Déc. 16-án. Itt ez mai nap kell vala a' Magyar Teatromnak leg előbbször felnyilni, de az ugyan akkor nap esett szomorú temetés miatt más napra halasztván, ekkor igen derekason véghez vitették az első iparkodást.*”

Allandó közsínházat Kolozsvár 1821-ben kapott, amely 1935-ig állt, amikor is a román hatóságok (életveszélyességre hivatkozva) lebontatták. Emléktábla nem jelzi a helyét.

A Magyar Nemzeti Színház építése 1906-ban fejeződött be, de főhatalom-váltás után a magyar társulatnak az épületet 1919. október 1-én el kellett hagynia, amely kényszerű helyzetében a Szamos parti Nyári Színkörbe költözött. Ma is ott működik. A bécsi döntés után az épületet ismét a magyar társulat vette birtokba, de 1945. novemberében erőszakosan újfent elvették román színháznak.

A Rhédey-palota mellett a tér nyugati oldalán Jósika Miklós-nak, a magyar történelmi regény (egyik) megteremtőjének a lakóháza áll. Szomszédságában Wass Ottiliának, annak a kultúrapártoló grófnőnek a gyönyörű lakóháza látható, aki ingatlanát az Erdélyi Múzeum-Egyesületre (gróf Mikó Imre alapította 1859-ben) hagyta, de a hosszú évtizedekig betiltott, majd 1889. decemberében újraindult Erdélyi Múzeum-Egyesület máig nem vehette használatba az ingatlant, mert a Vatra Romaneasca nyíltan magyarellenes román párt a '89-es események zűrzavaros napjaiban saját székhelyének szemelte ki... A szomszédos plébániaépület emeleti szobájából figyelte a szeku (román titkosszolgálat) az egyházatyák és a magyar hívők mozgását a templom bejárata előtt, ahol most - minő „véletlen!” - taxiállomás éktelenkedik.

A tér átelleni sarkán lévő Pataki-Teleki-házban szállt meg 1848 karácsonyán a városba bevonuló honvédség parancsnoka, Bem József honvéd tábornok. Ne feledjük a késő-barokk ízlésben épült Bánffy palotát (ma Szépművészeti Múzeum), a híres-nevezetes Kemény-házat, melynek kapujából szólt Deák Ferenc és Vörösmarty Mihály a fáklyásmenetben tisztelegő ifjúsághoz 1845. május 16-án.

Néhány lépésre innen, az Óvárban látható Mátyás király és Bocskai István fejedelem szülőháza. Egy sóhajtatással nyugatabbra, az Unió utcában pedig a Vigadó vagy Redut épülete, ahol 1848. május 30-án a Kolozsvári Országgyűlés kimondta Erdély egyesülését Magyarországgal.

A belváros szívében lévő Farkas utcának külön története van. Ez a tényéri hely tömény magyar történelem, köbe írt kultúrtörténet. Aki végigsétál hársfái alatt, azt óhatatlanul átjárja a kedves otthon fészekmelege, az elődök szelleméből áradó védettség-érzet az egyre dagadó idegenség tengerében.

Az utca elején bő harmadfél százada épült a Nemesek konviktusa. Mellette a Római Katolikus Főgimnázium, túlsó végében a Református Kollégium áll. Innen indult írói útjára Szabó Dezső. Szomszédságában – az utcát mintegy lezárva – magasodik a hatalmas Farkas utcai gótikus Református Templom, bejárata előtt a Kolozsvári Testvérek világhíres Sárkányölő Szentgyörgy szobrának másolatával, tözsomszédságában a Romkerttel. Ebben a valamikori iskolaépületben oktatta volt a magyar ifjúságot tudós Apáczai Csere János professzor.

Kolozsvár századokon át az erdélyi magyarság szellemi fellegrára volt, amit olyan intézmények képviseltek, mint: a Báthori-Apor szeminárium (1581), a Jezsuita Egyetem

(1689), a Piarista Főiskola (1774), az Institutum Medico-Chirurgicum (1817), a Konzervatórium (1819), az Erdélyi Múzeum-Egyesület (1859), az Állami Gazdasági Akadémia (1869), a Ferenc József Tudományegyetem (1872), a Kereskedelmi Akadémia (1878), a Református Teológia (1895), a Ferenc József Tudományegyetem (1940), a Bolyai Tudományegyetem (1945) és a Magyar Művészeti Intézet (19

Hol vannak már ezek az egykor oly rangos intézmények? Egynehányuk alámerült az időben, mások átalakultak, kis részük ma is működik. „A víz szalad, a kő marad”-jut eszünkbe Wass Albert híres sora. Igen, a kő maradt, bár nem mindenhol. A felső pártvezetés által irányított magyartalanítás dühének már rég a belvárosban is áldozatul estek műemlék-értékű épületek. Itt-ott foghíjak tátongtak, öreg utcák lettek szegényebbek egy-egy magyar intézménnyel, nemesi vagy rangosabb polgári házzal, úrlakkal.

A regáti és moldvai családokkal teletömködött gombamód szaporodott tömbházak abroncsába szorítva a hatvanas évektől egyre szűkült a törzsökös lakosság élettere, fokozatosan zsugorodott a magyar Kolozsvár. És a „Kötélverő” (Funar) expolgármester elvhívei továbbmenetnek a kijelölt úton, igaz, hogy immár vigyázva, botrányok nélkül, feltűnésmentesen, szinte észrevétlenül.

Korszerűsítés, városzépítés ürügyén a városatyák hosszú évek óta azon mesterkedtek, mi módon tüntessék el vagy legalább semlegesítsék az évekig feltűrt Fötér magyar jellegét. Miután úgy nem hagyhatták, gondoltak egyet, betömték az „archeológiai” gödröket, kivágták a diszfákat, elhordták a virágágyakat, eltüntették a macskaköves burkolatot s minden egyéb eltüntethetőt, ami a múltira emlékeztetett. És több éves vajúdás után kialakítottak egy szürke alaptónusú durva kockaköves kopár teret, középen egy süllyesztett vitrin mögé helyezett néhány római kori lelettel, e történelmi környezettől teljesen idegen ülőalkalmatosságokkal s betonteknőbe nyomorított néhány szál virággal.

Ennek a kopár szürke térnek a közepén állva kérdezem tisztelettel: nem inkább a Történelmi Múzeumban lenne a helye ennek az egy-két leletnek? Az idő előbb-utóbb úgy is igazságot fog szolgáltatni a „ki volt itt előbb?” önöknek oly kínos, nekünk nyilvánvaló kérdésben. Érzésem szerint ennek a „kirakatosdinak” egészen más a lényege, célja. Hadd lássa a „világ” - a múltjáról mit sem tudó gyanútlan turistahad -, hogy ez a város nem magyar alapítású, hanem római, akarom mondani román. E logika szerint ugyanis itt minden, ami római kori, az dákö-román, ami pedig dákö-román, az ősi román. No de uraim, önök is nagyon jól tudják, hogy ez a mondvacsínált eredetmítosz velejéig hamis, pusztá kitaláció!

De már hallom is a hetyke választ: - Sebai!, az a fontos, hogy hasznos!

Ugyanerről a mindenáron való önaffirmációs törekvésről tanúskodik, hogy egy ideje a volt Hunyadi téren álló két világháború között épült ortodox katedrális köré igyekeznek kialakítani a város másik, ezennel román főterét, középpontban a megtévedt Avram Iancu irdatlan magas oszlopra emelt egészalakos szobrával. Nagy igyekezetükben azonban nem vették észre, hogy ezt a teret is magyar építésű közintézmények, paloták fogják közre!...

Furdal a kérdés, hát fölteszem: Ugyan miért akarják önök mindenáron kitűrni, kitudni a magyarokat Erdély szellemi fővárosából? Annyira bántó az, hogy mi valóban nagyon rég, ezer éve itt vagyunk?...

Aniszi Kálmán

Peregrinus Klub, Svédországi Magyar Orvosi Egyesület: Van-e visszaút Magyarországra?

„Az, hogy egy vakbélműtét részletező elmesélése is kelthet ekkora derűtséget a hallgatóság soraiban, sosem hittem volna! De Dr. Faragó Iván sebész főorvos előadása után, már ez is magától értetődő.”

A hűvös, szemerkélő esőben szeptember 20-án este, a Stockholmi Magyar Nagykövetség adott otthont a Peregrinus Klub és a Svédországi Magyar Orvosi Egyesület első közös rendezvényének. Az eseményt Fényes Gábor szervezte, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a két szervezet között nem csak a szakmai, de a személyes baráti szálak is szorosabbá fűződjenek.

Az előadásra olyan sokan voltak kíváncsiak, hogy a zsúfolásig telt díszterem helyett, sokaknak csak a nem kevésbé reprezentatív fogadóteremben jutott hely. A közönség soraiban kollégák; Malmö-től Uppsaláig, fiatal orvosok, a Peregrinus Klub rendszeres látogatói foglaltak helyet, valamint többen eljöttek Dr. Faragó Iván korábbi páciensei közül, ők láthatóan külön szeretettel hallgatták a főorvos úr beszédét. A vendégeket Rásonyi Marilu (Peregrinus Klub) és Dr. Sebestyén Gábor (SMOE) köszöntötte. Az előadáson Szentiványi Gábor nagykövet úr is részt vett.

Az előadás címadó témája: „Van-e visszaút Magyarországra?” volt. Dr. Faragó Iván saját orvosi pályája tükrében a dilemma szakmai és emberi oldalát is megvilágította. Előadása során tapasztalatait számos apró történettel támasztotta alá, hol derűsebb, hol komolyabb hangulatban. A konklúzió, hogy sajnos nincs visszaút Magyarországra. Szakmailag semmiképpen, de mint látogató bármikor szívesen!

Dr. Faragó Iván Budapesten, a SOTE-n végzett sebész szakorvosként. A '70-es években Magyarországon az operációk száma arányában jóval meghaladta a fejlett nyugati országokban (például Svédországban) elvégzett műtétek számát. (Elsősorban a diagnosztika eszköztelensége miatt – gyakorlatilag a képkötő eljárásokat Magyarországon ekkor még alig-alig alkalmazták – az orvos manuális vizsgálata alapján kellett dönteni az operáció szükségességéről. Ez gyakorta vezetett indokolatlan beavatkozásokhoz is.) Ennek ellenére egy-egy kezdő sebész csak nagyon ritkán juthatott be a tekintélyes professzorok műtéteire, hogy a szakmai praktikákat eltanulhassa. Az orvosképzést rendkívül merev hierarchia terhelte, ami a fiatal, tehetséges orvosok kibontakozásának egyik legfőbb akadálya, a szakmai fejlődés gátja volt. Későbbi tapasztalatai alapján ez Svédországban egyáltalán nem volt jellemző.

Először 1982-ben járt Svédországban, egy thoraxsebészeti (mellkassebészeti) konferencián. A svéd kórházak és műtők pozitív légköre azonnal megragadta. Ekkor találkozott először az akkor már igen komoly szakmai elismertségnek örvendő Viking Olov Björkkel a Karolinska Intézet professzorával. Ez később sorsdöntő jelentőséggel bírt jövője szempontjából. Következő évben prof. Björköt kérték fel egy magyarországi konferen-

cia megnyitó előadójának, és a professzor szeretne volna magyarul kezdeni a beszédét, ebben pedig Dr. Faragó felesége – aki logopédus – volt segítségére.

1984-ben a Karolinska Intézet meghívására érkezett Stockholmba, itt kezdődött svédországi karrierje. Elmondása szerint egyértelmű volt számára fiatal orvosként, hogy a kellemetlen magyar szakmai környezetet egy kellemes svéd szakmai környezetre minden tekintetben érdemes felváltani. Később úgy ítélte meg, hogy eredményesebb munkát végezhet, egy kisebb intézményben. Így előbb a nackai kórház szív- és érsebészeti főorvosa lett, majd az Ersta kórházban később a Sofiahemmetben dolgozott. Minden bizonnyal a legjelentősebb szakmai siker az Ersta kórházhoz köthető, ahol 16 éven át volt a felső emésztőrendszer sebészeti részlegének vezető főorvosa. Külön felelőse volt a nyelőcső- és gyomorrákos betegek sebészeti kezeléséért. Ebben a – viszonylag kis – kórházban sikerült kifejleszteni azt a betegek számára igen kíméletes eljárást, amit magyarul gomblyuksebészeti műtétnek neveznek (laparoszkópiás eljárás). Eleinte az Ersta kórházban évente csak néhány beavatkozást sikerült ilyen laparoszkópiás eljárással megoldani, de a tudás és a tapasztalat az évek során odáig fejlődött, hogy később szinte kizárólag csak a legkomplikáltabb esetek fordultak a főorvoshoz, és a sebészen már évente több száz ilyen műtétet végeztek. A műtėti eljárás olyannyira sikeresnek bizonyult, hogy Japántól a balti országokon át, egészen az Egyesült Államokig hívták Dr. Faragó Ivánt, hogy az új operációs technikát a műtőasztal mellett, "élesben" is bemutassa, oktassa. Kétszer megkísérelte Magyarországon is felhívni a szakma figyelmét az új technika adta lehetőségekre, de érdekes módon, ott nem fogadták kellő nyitottsággal az eljárást, nem tartottak igényt a segítségre. Ezek után feleslegesnek érezte, hogy olyan kapukat döngessen, amik úgysem nyílnak meg. Így munkáját Svédországban folytatta. Többször kihangsúlyozta, hogy a mai magyar egészségügy helyzetéről nincsenek naprakész információi, csak szubjektív benyomásai vannak. De ha egy-egy magyarországi kolléga felkeresi, annak első kérdése általában a következő szokott lenni: „Nem tudsz nekem kint egy jó állást fél évre?”. Persze, ez sajnos nem így működik, hiszen itt a kórházak döntenek, kinek vesznek fel. De Svédországban, sőt a világ minden táján jelentős az orvoshiány. Hetente kapnak az orvosok csábító ajánlatokat az USA-ból, Németországból, Angliából és más fejlett országokból egyaránt.

Az előadás után Dr. Sebestyén Gábor és más kollégák is hozzászóltak a svéd és a magyar orvosképzés különbségeinek problémájához. Volt olyan vélemény, hogy a svéd képzésben a sebészeket túl korán, gyakorlati tapasztalat nélkül „dobják a mélyvízbe”, vagyis a tankönyv után rögtön a műtőben találják magukat, szikével a kézben. Erre Dr. Faragó orvostanhallgató korából, egy emlékezetes sztorival válaszolt, amikor tanúja volt, hogy egy vakbélműtétnél, a kezdő orvos legnagyobb igyekezete ellenére - hiába húzta, vágta a vakbelet - csak nem sikerült kiszedni. Mire végül a műtétet a „műtősnő, Jani bácsi” gyakorlatlott keze fejezte be a fiatal sebész helyett. Tehát ennyit számít a harmincéves rutin a kezdő orvos gyakorlati tudásával szemben.

Az már-már ezópusi történetet a hallgatóság nagy derűltséggel fogadta.

Még egy kérdés érkezett a közönség részéről: hogy amikor eljött Magyarországról, nem hiányzott-e a „paraszolvencia”? Az őszinte kérdésre őszinte válasz érkezett: Egyáltalán nem. Nagy megkönnyebbülés volt számára, hogy Svédországban soha nem kellett ilyesmivel foglalkozni. És nagyon rossznak tartja, hogy Magyarországon ez a gyakorlat túl sok energiát von el az orvosoktól, vagyis a rossz egzisztenciális körülmények a szakmai munka rovására mennek.

Dr. Faragó Iván kiváló arányérzékéről vall, hogy az előadás mind a szakmai közönség, mind pedig a laikus közönség számára követhető és elgondolkodtató volt, a szellemes történeteket pedig mindenki „magával vitte”.

A Nagykövetség a megszokott szívélyességgel, kiváló „óhazai” vörös és fehér borokkal és a messze földön híres hamisítatlan magyar pogácsával látta vendégül az előadást követő állófogadáson a megjelenteket. A kellemes este után, a követség kapuján kilépve, a csodálatos kertben, az ősfenyők árasztotta őszi esőillatban, az ember kicsit megborzone a tenger felől érkező nyirkos szélben, gallérját felhajtja, kabátját összefogja, és azt mondja magában: MÉG,

Rásonyi Marilu, Peregrinus Klub, Stockholm

Gondolatok a Svédországi Magyarok Báljáról

Zorán göteborgi koncertje jó példa arra, vevő a svédországi magyarság a jó színvonalú előadásokra, rendezvényekre. Igazi, komoly bála gondolok: első bálozókkal, táncrenddel, ültetési renddel. Férfiaknak minimum öltöny, nőknek estélyi. Általános meghívót küldünk ki, majd ha a vendég jelentkezését elfogadtuk, kap egy befizetési lapot. Ha befizetett, kap hivatalos meghívót. Jegyeket csak elővételben árúsítanánk. Szervezők: sok segítségre lesz szükség, de most még

nem tudom felmérni, pontosan mennyire.

Mikor? Október második hétvégéje. Indoklás: télen nem jó, mert nem lehet biztonságosan több száz kilométert vezetni, tavasszal nehezebb mozgósítani az embereket.

Helyszín: nem lehet senkitől sem túl messze. Konferencia központra gondolok, ahol több nagy terem is van, ezek közül az egyik legalább akkora, hogy 400 személyt le lehet ültetni, s lehetőség viszonylag olcsó szállásra.

Vendégek száma: 400-800.

Zene: többféle zene, ezért is lenne szükség több teremre.

Cél: fórumot teremteni a svédországi magyarság színe-javának a találkozáshoz. Kapcsolatokat teremteni, ápolni. Üzletemberek találkozója.

Fővédnök: köztársasági elnök, házelnök vagy közismert miniszter. A lényeg: jelenlétével erősítse a részvételi kedvet. Védnökök lehetnének a svédországi magyar vállalkozók.

Média: a Duna TV komoly támogatására számítok. Több műsorban megemlítenék, telefonos beszélgetés a szervezőkkel, vagyis minden televíziós reklám, ami belefér. Helyszíni tudósítás?

A bál bevételét a SIK megsegítésére lehetne felajánlani.

Ezek a gondolataim a bállal kapcsolatosan. Ti hogy látjátok? Stockholmban várom a választ. Maradok barátsággal:

Kovácsnay Ádám

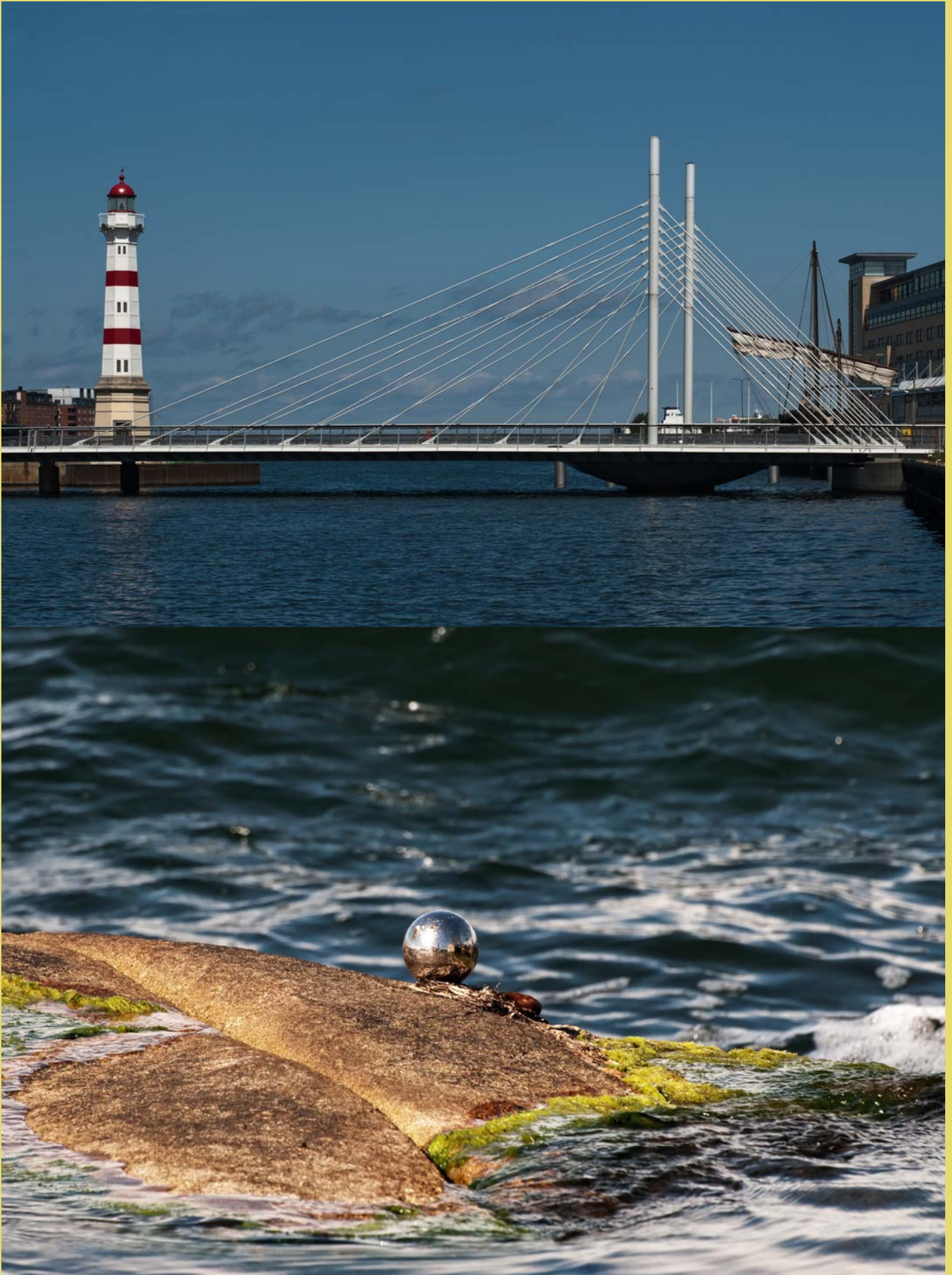

Székely János: Lundi képek

Székely János: Malmöi képek

Vendégfotósunk, a budapesti Székely János

Idézet a szerkesztőhöz írt leveléből .

„Az utóbbi években viszonylag sűrűn jártam ki Lundba nagynénémhez Alföldi Ritához, akit Ön is ismer. Svédország túlságosan a szívemhez nőtt a maga kultúrájával, szépségével. Rosszabb időszakomban gondolatban Svédország emlékeit szoktam elővenni. Ez mindig megnyugtatóan hat rám, mivel minden perc, melyet ott töltöttem számomra szép emlék maradt és ezeket az emlékezetes percek tervem van tovább gyarapítani, így márciusban már megyek is, amit már most nagyon várok.

Az Magyar Liget című újságot már régebben felfedeztem az Interneten és mikor időm engedte néhányat olvastam. Minap az a gondolat jutott eszembe, hogy ha az újságnak volna szabad kapacitása, talán beférne néhány Svédországban készített alkotásom. Weboldalam címe, melyen viszonylag kategorizálva vannak fotóim:

<http://amdazerg.info>

Svédországban készített fotóim helyileg nem túl elszórtan készültek, melynek oka, hogy főként kerékpáron közlekedve, de előre megtervezett útvonalon haladva készítem.

Elsősorban Lund, Malmö, Helsingborg, és a köztes területeken készített fotókkal rendelkezem.

Fotózásom története 2004-ben kezdődött egy kicsi digitális fényképezőgéppel. Pár éven keresztül csak amolyan kocafotósnek számítottam.

Néhány év után jobban kezdett érdekelni a fotózás, mert kezdtem úgy érezni, hogy vannak, akiknek tetszik egy-egy alkotásom.

Némi pénz áldozat árán egy komolyabb fényképezőgépet vásároltam, mely sokkal szebb fényképeket produkált, mint elődje. Így a technika segítségével az alkotói készségem is jobban kihasználhattam és ez elandalított, nyugodtabban, megfontoltabban készítettem fotóim. Jelenleg 2db SLR Leica méretű filmes tükörreflexes fényképezőgépet, valamint 3db DSLR digitális tükörreflexes fényképezőgépet használok. Utóbbiak közül az egyik fényképezőgépem átalakítottam az infravörös 720nm tartományában dolgozó fényképezésre alkalmassá. Az általa készíthető képek elég látványosak, bár első ránézésre talán idegen lehet az ember számára. Azt azért még megemlíteném, hogy már a múltban is alkalmazták ezt a fotózási formát.

Budapesten a [Csepeli Réti Pál Fotóklub](#) tagja vagyok immáron 4. éve. A XXV. MAFOSZ (MAGYAR FOTÓMŰVÉSZETI ALKOTÓCSOPORTOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE) Szalon 2008-as pályázatán 559 alkotó 1026 alkotásából öten értük el a maximális pontszámot, így oklevéllel és különdíjjal jutalmazták munkámat. Fotóklubunk a XXVII. MAFOSZ Szalon 2010 -es pályázatán a 64 tagszervezetből a II. helyezést érte el, melyhez 2db fotóm ismét átesett a zsűrizésen és falra kerülhetett. A Réti Pál Fotóklub évente 4-5 alkalommal rendez kiállítást, melyen magam is kiállítom az arra érdemesnek tűnő képeim.

Utóbbi időben tájképeim, épületfotóim kizárólag Svédországban készített alkotásaimból válogatom és a látogatóknak többnyire tetszeni is szokott az általam prezentált kiállítási anyag. Volt egy idő, mikor a magyarországi UNESCO kért fel fotózásra különböző konferenciákon, de amire legbüszkébb vagyok, hogy az első [2009 kiadványukban](#) több képem is megjelentették.

Székely János

Ábel Svédországban

A szerző készülő önéletrajzi regényéből
Folytatás az előző számból

A rendőrök és a bevándorló

Ha valami kihágást (nem nagyot) követ el egy bevándorló és a rendőr észreveszi, akkor az illető mihelyt a beszédből megérti, hogy nem svédről van szó, hatalmas dumába kezd, hogy hát „ránk is svédre érvényesek ezek a szabályok és maguknak is pontosan úgy be kell tartaniuk, stb. stb.” egy hosszú litánia, amiből kiderül, hogy bizony az illető nem azonos a svédekkel.

Ábelünknek is voltak rendőri esetei, amelyből egyet hadd említsek meg.

Ábelünk egyik állomáshelyén, ahol hősünk eléggé ismert volt, mert a helyi gimnáziumban tanított és azon kívül egyházi vonalon is nagyon tevékeny volt és ráadásul meg egy korróziós kiállítást is rendezett a helyi múzeumban, szóval nagyjából az a kevés rendőr akik a város rendjére ügyeltek ismerhették Ábelünket.

Megesett, hogy az egyik kis utcában, ahol egy zöldség kerekedő volt, s ahol sokszor vásárolt Ábel is kitették az utca jobboldalára, szembe a zöldséggel, a parkírozni tilos táblát. Ábel telefonon rendelet meg dolgokat és úgy gondolta, hogy csak beszalad az üzletbe, s a kocsi, ahogy régebb szokta az üzlettel szemben leparkírozta, anélkül, hogy a frissen feltett táblát látta volna (talán a nap sütött úgy hogy nem lehetett észrevenni). Bemegy az üzletbe, s máris nyújtják neki a csomagot, Ábel fizet, s mire kiért a kocsihoz, egy rendőrnő nyálazta már a ceruzáját és írta a büntető lapot. Ábel illedelmesen köszöntötte a hölgyet és magyarázta, hogy alig két perre állt csak meg (úgy ahogy máskor is tette, hogy a csomagot átvegye)... a hölgy sajnálkozott és a táblára mutatva figyelmeztette Ábelt, hogy ezért büntetés jár. Ábel nem hagyta magát: érvelt azzal, hogy a tábla nem volt ott, s hogy a naptól nem látta, s hogy nem parkolt (tehát nem parkolási kihágásról van szó, hanem csak egy egyszerű leállásról, mint pld amikor valakit kitesz a kocsiból). A nő hajthatatlan volt és előjött azzal az ócska dumával, hogy "ezek a törvények ránk svédre is érvényesek", mivel Ábel kiejtéséből megtudta, hogy a delikvens külföldi. svéd (ha ilyen is van a szótárban!).

Erre aztán Ábelnek még jobban megeredt a nyelve és alaposan kioktatta a rendőrnőt, hogy: ha úgy érti, hogy Ábel nem tartozik a svédok közé, vegye tudomásul, hogy van olyan viking, mint ő, mint az apja a nagyapja és az egész pereputty, s hogy meglehet, hogy a fiát vagy a lányát tanítja a mérnök képzőn, s hogy számos hasznos tevékenységet fejt ki a svéd nép érdekében és ki ki magának, hogy őt ne diszkriminálja. A nő olyan paff lett Ábel eme őszinte kitörésére, hogy bocsánatot kért és a büntetőlapot eltépte.

Vannak tehát jobb rendőrök is!

Hadd írjak egy ilyenről is. A templomi fivérek között, kikhez Ábelünk is tartozott volt egy magasabb állású rendőr is. Becsületes, barátságos, istenfélő, nem diszkrimináló ember.

Történt egyszer, hogy Ábel behajtott egy parkírozó helyre, a honnan egy fát a város kertésze gyökereitől ástott, és fedetlenül hagyta a tátongó nagy lyukat. Közben esett az eső és a lyuk tele

lett vízzel, s amikor Ábel behajtott **olvasmány**

nem sejtette, hogy az a kerek pocsolja milyen mély és az autó egyik kerekével belehajtott. A lyuk bizony elég mély volt és a pereme olyan éles aszfalt, hogy a napokkal azelőtt felszerelt tiszta új kerék kidurrant. Nagy bosszúság az ilyesmi és drága mulattság. Ábel a kertészeti hivatalban panaszt emelt és kérte, hogy a kárát fizessék meg. Azok persze hallani sem akartak arról egy-egy Michelin abroncsot fizessenek Ábelnek, mondván, hogy minek hajtott bele a vízbe. Hiába magyarázta Áron, hogy a a kijelölt parkolóhelyre hajtott, ahol sajnálatos módon ott volt az a mély lyuk, amelyet nekik meg le kellett volna fedniük, vagy mindenképp az autós figyelmét felhívni arra, hogy a lyukba „lépni veszélyes”.

Mivel Ábel abban az időben tanárként működött és a tanári fizetés bizony nem volt a legmagasabb ezért sehogy sem akart a kárral maradni. Szólott rendőr „testvérenek” és az egy nap alatt elintézte, hogy az abroncsárát és felszerelését a kertészet megfizette. Az ilyen esetre érvényes az a svéd mondat, hogy minden kikötőben vannak jó és rossz halak. Ez a barátunk, ez a keresztény ember egy jó halnak fogható fel. (Valószínű, hogy nemcsak „fivéreknek” tett volna ilyen szívességet, hanem profánokkal is így járt volna el. Ezért nagyon szerette őt mindenki a városban.)

Határőrök és vámtisztek pálinka kutatása

Mivel a keleti államokban szabad még a házi főzés is, nem beszélve arról, hogy a pálinka a svéd árakhoz viszonyítva nagyon-nagyon olcsó (mert a skót whisky és egyéb nyugati erős italok árusítói árkartellre kényszerítik a svéd szesz boltokat és ezért a fillérekkért megvásárolt jó magyar barackpálinkát 6 decis üvegekben 160-200 kr-t árulták akárcsak a wiskit. Érthető, hogy a vámhatóság erősen azon volt, hogy a pálinkacsempészt meggátolja, - ma már az EU miatt annyi pálinkát hozhatnak be vámmentesen a svédok amennyit akarnak. Ábelünk keletről jövet sorban áll a kocsijával az egyik svéd belépő határállomáson. Csupa tetőig megrakott kocsi állt a sorban, a melyet az otthoni szeretet és jóindulat tömött úgy meg, hogy a kocsi oldala szinte kidagadt és a tetőrács is úgy tele volt, hogy a kocsi nagy szélben könnyen felborulhatott volna.

Ábelék kocsija sem volt szebben pakolva, mert hát hagymától kezdve, csergépokrócig mindenféle áruval volt teletömve, de úgy, hogy a visszapiillantó tükrök nélkül nem is lehetett látni, hogy mi van a kocsi mögött...

A kocsiból kiszállva, s az ellenőrző poszttól még jó néhány kocsi távolságra lévén, Ábel előre ment, hogy figyelje azt a nagy ellenőrzést, amibe a sok vámos, meg határőr belefogott.

A Jugoszláviából érkező és svédül alig tudó szegény emberek kocsiját formális kiürítették, és azt a sok szép gondosan kivasalt ruháskát, varrottasokat és egyéb tiszta holmit egyszerűen a földre, a porba, a piszokba dobták le. Nota bene előírás szerint az ilyen fajta motozást, nem a kocsi sorban kell végezni, hanem a kiszemelt kocsit földre kell húzatni és az arra kijelölt helyen és az ott elhelyezett padokra kell a holmikat kirakni, nem pedig úgy ahogy ezek csinálták.

Ábelnek a cukra erőst felment látva ezt a barbár kezelést és az emberek megalázását. Kíváncsi volt arra, hogy mi vár majd az ő kocsijára.

Végre sorra került: útlevel átadás, kocsiból kiszállás, hátsó ajtó felnyitás, stb, megtörtént, s akkor

a vámos és egy női társa belekukkantottak a kocsiába. Onnan bizony tömény szilvapálinka illata szállt, mert a búcsúzáskor hamarjában még utolsó üdvözlétként hozott rokoni pálinka a rossz dugó miatt kiömlött, és alaposan beillatosította a kocsit. Egyéb pálinkaféleség nem is volt Ábeléknél,

s Ábel ezt igyekezett korrekt svédsséggel megmagyarázni, hogy a szag félvezető, mert a pálinka elillant, csak a szaga maradt emlékül. A vámósok mit sem törődtek, hogy ez a külföldi, aki már több mint 25 éve állampolgára volt az országnak, sőt mint megbízható ember még légós parancsnok is volt, amiből aránylag kevés „külföldi” akadt, - hanem egyszerűen félrelökték és a nő bemászott a kocsii belsejébe, hogy kutasson. Mivel törékeny dolgok is voltak a mennyezetig felrakott ülésen,

Ábel jobbnak látta, menteni ami menthető, a nőt szépen derékon fogni és kitenni a kocsiból, mondván, hogy pizd rám, - én mindent sorra kiteszek hogy lásd mink van.

A vámós nő eme kiemelési manőverét az útlefél ellenőr nem nézte jó szemmel és Ábelünknek megragadta a gallérját, hogy ő ezt hogy képzei,? Ábel sem volt rest ő megragadta az őr gallérját és sziszegő hangon magyarázta, hogy ezt a piszkos eljárást nem tűri és ez ellen feljelentést tesz.

Az őr elengedte Ábel gallérját és Ábel is hasonlóan cselekedett, s akkor már nyugodtabb hangon kezdtek egymással értekezni. Ábel magyarázta, hogy már számtalanszor ájtott ezen a határon, de így még nem bántak el vele és azzal a sok külföldivel, akik most jöttek „haza” Svédországba, ha ez egyáltalán hazájuk lehet... Erre a határőr azt találta mondani, hogy hát „akkor miért jöttél ide” (értve alatta magát az országot és nem a határállomást...) Erre Ábel aztán alaposan megmagyarázta, hogy a forradalom után valóban mehetett volna akárhová, jobb országba is, de neki ide volt kedve jönni és ezt a rendőr nem vetheti a szemére. Az illető igyekezett mentegetni magát mondván, hogy nem az országra, hanem a határállomásra értette, a mit mondott...

Végre egy-két djevlo mondasával a helyzet megoldódott és Ábelek kiléptek a kikötő területéről és elindultak „haza”, előzőleg azonban még lekezelt a akadékoskodó vámtiszttel és a derékon fogott vámós nővel.

Istenem, hogy ez a nemzetek közötti együttműködés milyen nehezen megy, gondolta Ábel és azon törte a fejét, hogyan lehetne ezen segíteni. Tapasztalatai sajnos csak azt mutatták, hogy Krisztus szeretete nélkül semmire nem megyünk, -már pedig Krisztust ebből az országból a liberálisak, a demokrátiák, a plutokrátiák és egyéb ateisták kiűzték és egyelőre nem úgy néz ki, hogy rövidesen visszafogadják. Pláné amióta a másoknak annyira megnőtt a pofája, hogy már templomi esküvőt is kívánnak maguknak, meg adoptálást... Még mit nem !

Ha már rend örökről van szó, hadd meséljek el még egy két esetet ahol Ábel vesztett (pénzt) a rendőrrel szemben, mert mersze volt hivatkozni az igazságra.

Egy alkalommal Ábel hazafelé hajt a nagyvárosból, ahol tanított, a kicsibe ahol lakott és még most is lakik. A motorúton rengeteg volt a kocsii és valamennyi csak a megengedett sebességgel (akkor 90-el) araszolt. Ábel jó hátul volt a sorban és nem tudta, hogy miért „araszolnak” és senki nem előz.

Egy kis figyélssel az egyik kanyarban észrevette, hogy ezt a defiláló kocsisort, amelyben ő is araszolt egy rendőr kocsii „vezeti”. Ez egy újabb ötlete volt a közlekedésnek, hogy rendőr kocsikat menesztettek a az utakra, ne azért, hogy ellenőrizzenek, hanem hogy csak betartva a sebességet az autósokat szintén a törvény tiszteletére tanítsák és szoktassák. Az egész természetes volt, ha valaki sietett, vagy nem akart sorban araszolni, az leelőzhette akár a rendőr kocsit, de az előzés után nyilván vissza kellett térnie a megengedett sebességre.

Ábelünk nagyon unta ezt az araszolást és el kezdte a kocsikat egymás után szépen megelőzni. Végre eljutott közvetlenül a rendőr kocsii mögé. Mármost mit tegyen?, merje előzni, vagy hajtson

a nyomában amíg belefárad. Ej gondolt egyet Ábel, kitette a jelzőt és megelőzte a rendőröket (általában mindig ketten vannak a kocsiban, hogy egymásnak tanúskodhassanak). Előzés után nyilván levett a a gázt és továbbhajtott 90-ben. Nemsokára egy letérő következett Ábel városkájába és a jelzést megadva letért jobbra. Nyomban észrevette, hogy a rendőr kocsii is utána tér és ahogy a helyzet megengedte kitette a sofőr rendőr a maga tábláját, hogy POLIS és integetett Ábelnek, fénnyel és kézzel, hogy húzzon jobb re és álljon meg. Ábel engedelmeskedett. Megállt, kiszállt a kocsiból, s a feléje igyekvő rendőrtől megkérdezte, „hogy na, azért állítottál meg, mert én voltam az egyetlen aki leelőztelek benneteket?”

- Áh, dehogy, hogy is gondolsz ilyet rólunk? Nem, hanem azért állítottunk meg, mert az adóbélyeged nincs kitéve a kocsii hátsólökhárítójára. Ábel kissé meglepődött, mert valóban azt a bélyegyet, mely az adó befizetésére igazolja, fel kell ragasztani a kocsii hátuljára. Mivel azonban esős nedves dió volt, és Ábel attól félt, hogy a ragasztóanyag nem fog jól tapadni, ezért várta, hogy majd ha szárazabb lesz a z idő. Ezt el is mondta a rendőrnek (egy két méteres skandináv félístennek), de az nem törődött a nedvességgel, hanem követelte a bélyegyet. Kisült, hogy Ábel nem a kocsiba tette, hanem ott-hon maradt az íróasztalán. Erre a rendőr következetesen csak hajtogatta, hogy annak a kocsin kell lennie, tehát jegyzőkönyvet vesz fel. Ábel szabadkozott, hogy hazaszalad és elhozza neki a bélyegyet, de a rendőr nem engedett a 48 - ból, hanem írni kezdte a jegyzőkönyvet, mondván, hogy ezt magyarázzam meg a törvénynek, illetve a trelleborgi bíróságnak, mert oda küldi a feljelentést. Ábel szelidebbre fogta a dolgot és szolt a rendőrnek, hogy ő a rádióján ellenőrizni tudja, hogy az adót tényleg befizette, és kérte a rendőrt legyen szíves kérdezze meg a regisztrációból. Erre a rendőr kerek perec elutasította, mondván, hogy ez nem az ő dolga, mert ő a bélyeg fennlétét ellenőrzi csupán. Nem volt mit tenni Ábel otthagya a rendőröket és haza ment kissé bosszúsán, hogy itt megint fizetni kell, holott az adó be lett fizetve. Most azonban büntetést kell fizetni, hiába van az adóügy rendben.

Egy hét múlva jött is a felszólítás (de akkor már a bélyeg a kocsin volt), hogy mivel a bélyeg nem volt a helyén szíveskedjék Ábel erre és erre a csekkszámára 600 koronát befizetne. Komoly érvágás egy ilyen kis szabálytalansáért.

Ábel, rábeszélőképességében bízva felhívta a bíróságát és elmondta a magáét. Az illető elővette az aktát és tényleg megállapította, hogy a büntetés jogos. Ábel érvelt, hogy mi a fontos a bélyeg, vagy az, hogy az adó be legyen fizetve. Az illető bírósági hivatalnok, akiről kisült, hogy észet nemzetiségű elismerte, hogy tényleg jogos Ábel kérdése, de csak a törvényre tudott hivatkozni ő is, mint a rendőr. Aztán ha már kiderült a finnugor rokonság még egy pár kedves szót váltottak egymással, s végül megszólalt a hivatalnok, hát, nézd annyit tehetsz az érdekében, hogy a büntetésből elengedek 200 koronát, de négyet be kell fizetned, sajnos. Ábel hálás volt ezért az engedményért, de megpróbált mégis a végére jutni annak, hogyan lehet az, hogy a rendőrök Ábel előzése után elhagyták a főutat és Ábel után tértek, holott semmi jelét nem mutatták annak, hogy mellékutakra indultak volna.

A megfejtés a következő lehetett. Felhívták rádiótelefonon a regiszter és megtudták hogy a kocsii Ábelé, akinek a neve nem hasonlít semmilyen svéd névhez. Na gondolták: ezt az ipsét megtanítjuk móresre, mert az biztos, hogy azt s leellenőrizték, hogy az adó be volt-e fizetve, de ők. most a bélyegre utaztak és megnyerték a csatát 66%-ban. Ha egy svéd nevű lett volna a tulaj és látták volna, hogy az adó rendben van,

akkor lenyelték volna a „békát”. Mivel azonban egy újdonsült vikingről volt szó, eljártak annak módja szerint.

A moral sens ebből az, hogy ne próbálj külföldi létedre rendő kocsit leelőzni, ha a szénád, bélyeged nincs rendben...

Mérnöképítő intézet igazgatója és a „mi lenne, ha mindenki azt akarná”, elv érvényesülése

Ábelünk addig-addig kísérletezett és kutatózott, amíg annyi anyagot gyűjtött össze, hogy alkalmasnak érezte magát arra, hogy tanár legyen, és a maga dolgairól oktassa a leendő mérnököket.

Eleinte sokszor helyettesített iskolákban, de az volt a baj, hogy amikor már jól össze szokott a gyermekekkel és nagyszerűen ment az oktatás, akkor megjelent a poszt hivatalos tulajdonosa (visszajött betegszabadságáról, vagy szülési szabadságról stb, esetleg alkoholtól való kikúrálásból), s akkor bizony Ábelünknek menni kellett. Ez elég szomorúvá tette hősünket, de a gyermekeket is és Ábel elhatározta, hogy addig nem vállal helyettesítést, amíg nem kaphat rendes nyilvános tanári állást. Igen ám, de ehhez nem volt elég a készség és a jó előadó képesség, hanem papírkellott, mint ruszkiknak „bumáska”.

Az pedig nem volt.

Nosza jelentkezni kellett a pedagógia Főiskolára felvételre, hogy aztán egy év alatt veritábilis, kompetens tanárt képezzenek a mérnök urakból.

Igen ám, de Ábel diplomájának a kódja azt mutatta, hogy UD-diplom, vagyis „utlands diplom” tehát külföldi diploma. Ezért már két ízben is jelentkezett, egy-egy év eltolással, de sajnos a válasz mindig az volt, hogy „a helyek beteltek”. Hősünk gyanút fogott, hogy itt akóddal van baj, mert az érdemeit mutató papírok erősen a tanára pályára predesztináltak, mellesleg egész családja papokból és tanítókból állott és ahogy édesapja mondogatni szokta, „a görögök

szerint akiket az istenek megátkoztak, azokból mind tanító lett”.

Ábel két évi balsiker után visszaemlékezett arra, hogy amikor 1966-ban a stockholmi Műszaki Múzeumban nagyszerű korróziós kiállítást rendezett, amely véletlenül egybeesett egy hetekig tartó iskola sztrájkjal (sic !), s a kiállítás maga három hónapig tartott, szóval eszébe jutott, hogy volt a múzeumban egy intendáns, aki erősen figyelte Ábel munkáját, lendületét, ügybuzgóságát és pedagógiai felkészültségét, azt mondta egy alkalommal kávézás közben Ábelnek, hogy ő két évtizedig dolgozott az iskolaügyben (Skolöverstyrelsen, Iskolai Főosztály), s ha netalán a jövőben Ábelnek iskolaügyi problémája lenne, akkor forduljon nyugodtan hozzá.

Ábel nyomban felhívta az illetőt, s az csodálkozásának adott kifejezést, hogy egy ilyen embert nem vettek fel, „valószínű félreértésről lehet szó”, de hozzá fűzte azért nem árt ha legközelebb pályázol küldd el nekem is az iratokat. Ábel újra pályázott és az intendánsnak is megküldte papírjait. Nem telt bele egy hét és Ábelt felették a 25/a helyre. Erről az intendáns értesítette, amidőn gratulált Ábelnek. Ábelben volt annyi akasztófahumor, hogy megköszönve a szíves közbejárást, megkérdezte, hogy a yz/a szám azt jelenti, hogy másodmagával fog egy széken ülni? No, nem, mondta az intendáns, csak így sikerült a létszámba vétel.

Ábelék kilencen voltak gépészmérnökök, akik erre az átképzésre felvételt nyertek, s Ábel mindent elkövetett, hogy jó tanuló legyen. Hetente járt fel Malmöből kocsival Göteborgba (300 km). Egész héten ott lakott bérelt szobában és hétvégeken jött haza Malmöbe.

Az osztályzat története, melyet Ábel kapott szintén érdekes, mert: az elméleti és gyakorlati órákon úgy nézett ki a dolog, hogy bel a legalkalmasabb a tanári pályára, tehát ő lesz az osztály első. Ami nem kis dolgot jelentett, mert az elő számú nyertes 3-as osztályzatot kapott, a többi pedig 2. és 1.-est. Ez

Székely János: A lundeni dóm (infravörös felvétel)

azt jelentette, ha Ábel valahová pályázott egy tanári állásra, akkor ő volt elsősorban, az akinek az állást oda kellett ítélnék. Na most már, mi lett volna, ha egy UD-s diplomás lett volna osztály első. Katasztrófa? Vagy a svéd nimbusz t érte volan csorba? Nem tudni, de tény a, hogy Ábel csak második lett, tehát 2-est kapott, de azt is egy svédrel megosztva (tehát tényleg ketten ülték egy kecskére) Ezt oly módon motiválták a svéd tanárok (a sovínisztábbak), hogy Ábel a matematikai metodikai lektorának „bevallotta”, hogy amikor a táblánál fejben számol, még mindig magyarul számol, amiről persze a diákok semmit nem tudhatnak, mert az a belsőben játszódik le, és még azt megmagyarázta a metodikai lektornak, hogy az utolsó terület, amit gondolkodásban az idegenbe szakadt ember elhagy, az a matematika. Ábelt a jóindulati tanárai kérdezték is, hogy nem bánja, hogy nem ő lett az első. Ábel örömmel közölte, hogy dehogy, sőt egyáltalán hálás azért, hogy felvették és hogy vizsgázní hagyták. Így is az összes 1-es osztályzatukat automatikusan kiűthette közös pályázás esetén. Volt persze egy kollegája, aki csak 1-st kapott, de svéd volt és kijelentette, hogyha te Ábelnek, hogyha egy állásra pályáznánk és te kapnád meg a jobb osztályzatod miatt, akkor én addig fellebbeznék, amíg én kapnám meg az állást. Nota bene, Ábel azt az illetőt kimentette az iszákosság vádjá alól, ti nagyon reszketett a keze és a tanárok azt hitték, hogy alkoholisták. Ábel aki tudta róla, hogy az üzeme csödbe ment és ezért deprimált és hogy a reszketés a litium tartalmú nyugtatókon múlik. Szegény tanárjelöltet már ki akarták zárni az iskolában, mint alkoholistát.

Az illetőnek Ábel csak annyit mondott, tudod mit? Nem fogok veled egy és ugyanazon az iskolába pályázni... Sok szerencsét kívánok egy jó álláshoz a számodra!,- Ezzel aztán meg is szűntek a kedves beszélgetések ezzel a reszketős kezű atyafival.

Ábelünket szívesen alkalmazta volna az a mérnök képző intézet Göteborghban, ahol a gyakorlati oktatást végezték mint főiskolás tanulók. Ábel örvendett is a felkínálásnak, mert ez a mérnök képző volt az alapja, a Chalmer- féle műegyetemnek. Tehát egy jó hírben álló intézet volt, és érdemnek számított, ha valaki ott taníthatott. Igen ám de volt itt egy nagy bibi...

Itt egy Istvánffy nevezetű (ha magyarra fordítanánk a nevét) igazgató, aki remek fizikus volt és nagyszerű fizika-tankönyvet írt, amelyet számos mérnök képzőben használtak. Ez az illető valamilyen megfontolásból elhatározta, hogy iskolájában nem tűr meg jobb átlag osztályzatot, mint 3,2, vagy legrosszabbként 2,8-at. Tetszik nem tetszik ez matematikailag k azt jelenti, hogy 3,0 plusz mínusz 0,2. Ezek szerint a tanároknak úgy kellett az osztályzatokat „kidolgozni”, hogy ebbe a keretbe beleférjenek.

Ábelünknek két osztályt kellett ellátnia ebben az iskolában: egy harmincas létszámút és egy mindössze 9 főből álló idősebb osztályt, melyben a fiuk átlagéletkora 25 év volt. A nagy osztály diákjai olyan 17 évesek voltak (standbeliek).

Történt egyszer, hogy Ábel az első dolgozat javítását, a nagy osztály számára, úgy igyekezett kiszámítani, hogy beleférjen Istvánffy keretébe. Valósággal vért izzadt Ábelünk, mert nem volt könnyű a négyeseket és ötösöket egymástól különválasztani, na meg ugyan az volt a helyzet a 2-2-es és a 3 sokkal. Elég az hozzá, hogy izzadságos munkával sikerül a nebulók osztályzatát belekényszeríteni a Gauss féle hibagörbébe, ami akkor divatos volt a svéd iskolákban.

Amikor a dolgozatokat javításra kiosztotta a diákoknak valószínű forradalom tört ki, hogy bezzeg "ő csak 3 ponttal volt jobb és 4-est kapott, én meg 3-ast"... Sok ilyen panasz hangzott el azalatt a két óra alatt, amíg a javítás tartott. Szegény

Ábel alig tudta Gauss-t megvédeni, még kevésbé Istvánffyt a maga bürokrata álláspontjával. El is

határozta, hogy ezentúl másképpen fog osztályozni. Vagyis kijelentette a fellázadt ifjúságnak, hogy annyi 5-öst foga adni, amennyit csak megérdemelnek. Tehát rajtuk múlik, hogy milyen lesz az átlagosztályzatuk... Ez aztán meg is nyaggatta a kedélyeket és szent lett a béke az osztályban.

Más volt a helyzet a kisebb osztállyal, mert ott nem mechanikát és szilárdságtant tanított Ábel, mint a fiataloknak, s ami Ábel szakmája volt, hanem elektrotechnikát, ami nem volt Ábel legerősebb oldala. Kilenc diákja pedig több évet dolgozott az iparban, mint elektrotechnikus és éppen a cégek delegálták őket az intézetbe, hogy almérnöki diplomát szerezve jobb fizetést kaphassanak.

Ábelnek sok fejtörést okozott az írásbeli kidolgozása az elektrotechnikusok számára, mert alig tudott egy-egy nehezebb kérdést kidolgozni, hogy némi fejtörést adjon annak az éltechnikában igen jártas tehetséges kilenc diáknak, hisz azok jobban tudták az anyagot mint maga a tanár. Elég az hozzá, hogy a teljesítmény olyan 85%-os jó válasz lett a végső osztályzásnál. Így az átlag

osztályzat ezeknek a értesítőjében erősen eltért a rektor úr óhajától, aki az egész svéd népet egyszerűen elégséges nívóra szállította le. Amikor Ábel bemutatta az osztályzatot, amely 4,8-lelt az igazgató felháborodva kérdezte, hogy "mi ez?", -Ábel szelíden válaszolta, hogy ez a 2c osztály félévi átlagosztályzata... Az lehetetlen! tört ki

az igazgató: Hogyhogy lehetetlen replikát Ábel, hisz fehéren fekete be van írva a nagykönyvbe.

Ez nem lehet, meg kell változtatni és lehozni 3,2-re maximum'-mondta a diri. Erre, Ábel aki felkészült a csatára elővette a fiuk dolgozatait és bemutatta a dirineés kérte, hogy tetszése szerint h változtassa meg az egyes osztályzatokat, míg a kívánt 3,2 kijön... Azt nem tehetem, -mondta a diri mert csak a tanár teheti meg, én mint igazgató nem változtathatom meg... mondta még dühösebben a diri. Ábel meg kötötte az ebet a karóhoz és kijelentette, akkor ez az eredmény így marad, ezen segíteni nem tud, mert ezek a fiuk jobban tudják az anyagot mint én és nem hiába delegálták őket a különböző vállalatok. Ezek a diákok nem megmunkált fogaskerekek, amikre Gauss görbéje jobban illik (feltéve ha nagyon sok van belőlük). Ezek élő emberek, tehetséges svéd diákok, akik tudják az anyagot, kreatív gondolkodásúak és egyáltalán jó szakemberek, lendült Ábel nyomtatékosan ebbe az érvelésbe. Ezek az anyagot átlagon felül tudják és ezért őket ki kell emelni Gauss alól.

Az igazgató elvörösödött, egy nagyot nyelt és kénytelen volt beleegyezni, Ábelre újjal mutogattak a kollegák, hogy íme „ez az ipse keresztül vitte Staffanssonnál a 4,8 átlagot”. Hát ilyen furcsa igazgatók is vannak... Meglepő persze, hogy egy alacsony növésű, bürokrata hajlamú hivatalnok rendelkezhet olyan hatalommal, hogyha akarja a diákság ezreit diszkriminálni tudja, ha másképpen nem hát osztályzási szempontból 3-as átlagra állítani!? Mert minden nép fiai között vannak nagyon tehetséges, tehetséges és kevésbé tehetséges egyének, s a nagyon Ezek azok a svéddek, akik okosak, műveltek és nem diszkriminálják a jövőnyet, hanem örvendenek a kreatív bevándorlóknak és szívesen működnek velük együtt. Ezek a maguk tehetsége által emelik az egész nép alacsony osztályzatát és javítják az ország tekintélyét. Ábelnek sok ilyen ismerőse akadt, és nekik köszönheti, hogy 1958-ban, alig másfél évi svédországi tartózkodás után nem vándorolt ki Ausztráliába.

Ezen az igazgatói bürokrácián Ábel nagyon sokat gondolkodott, mert úgy érezte, hogy itt már nem a jövővényeket diszkriminálják, hanem a varjú kaparja ki a varjak szemét, hogy itt azonban egy igazi svéd "leminősíti" saját népének

fiait. Ábel, aki komolyan tanulmányozta a nép jellemét, tulajdonságait, különbségeit sehogy sem tudta eme jelenség logikáját mind a mai napig megérteni.

A svéd természetben, vagy mondjuk temperamentumban van sok olyan dolog, amire Ábelünk nem talált kielégítő magyarázatot. Nem elég a dolgok megértéséhez az a tény, hogy 300 éve a svédek nem viseltek háborút, hogy megúszták a II világháborút és a szorgalmas fegyverszállításikon alaposan meggazdagodtak, hogy országukat ellenséges csapatok nem foglalták el, hogy, hogy a klímájuk elég zord és hideg, hogy annakidején Európa nagyhatalma voltak, és még sok-sok más egyéb ok...

Lévén, hogy Istvánnffy igazgató úr emilyen merev szektás nézeteket vallott az osztályzással kapcsolatban és egyáltalán az elutasító modora azt súgta Ábelnek, hogy keressen máshol állást.

Nem sokára talált is egy megfelelőt Almhultban, a szmólandi őserdők közepén lévő kis városkában.

Itt remekül érezte magát, mert a kollegák is kedvesebbek voltak, az igazgató és angol felesége egyáltalán a régi jó idők szokásait elevenítették meg, mert minden tanárral rendszeresen privátin is összejártak vacsorázni, ebédelni, vagy színházba járni. Az igazgató nyelvész és irodalomtanár volt, nem fizikus és termetre is jól megfelelt a svéd átlagnak.

Ebben a községben alkalma nyílt Ábelnek, hogy néprajzi kutatással is foglalkozzon a tanítás mellett és olyan dolgokat ismert meg, amelyek sok esetben a székelyek magatartását juttaták eszébe. Ez a nép, az u „szmólandiak” nevüket a tartománytól kapták,

Ezeknek a szmólandiaknak nagyobb a vállalkozó kedvük, mint az átlagsvédeknek. Ezért innen vándorolt ki a legtöbb Amerikába az 1800-as évek végén. Sokan közülük vissza is jöttek kis tőkével gyarapodva és meg egy két vagy több gyermekkel és a tőkével jól gazdálkodva apró üzemeket hoztak létre: bútorgyárakat, kőmegmunkáló üzemeket, ks kereskedelmi vállalatokat, s tb, ami a tartomány felvirágoztatásához vezetett. A többi svéd ezekről azt tartja, hogy fősvény, pedig nem azok csupán okosan gazdálkodnak. Tudják mi az éhezés és a nyomor, hisz azért vándoroltak ki. Az erdők miatt kicsi volt a megművelhető terület, meg a legelő és ezért az állattartás sem volt kifizető.

Az ipar, az valami amire szinte predestinálva volt és nőtte ki magát Amerika méretű. Nem véletlen, hogy a világhírű IKEA gyár itt született meg, egy szmólandi ember agyában és nőtte ki magát amerikai méretűvé aránylag rövid idő alatt.

Az iskola benn a fenyves erdő közepében volt, s nem csoda, ha a jávorszarvasok télen egészen az iskoláig merészkedtek. Az őzek, azok télen nyáron szép látványt nyújtottak az iskola növendékeinek és tanárainak. Élvezet volt barangolni ebben a gyönyörű hűvös erdőben és beszívni azt az ózondús levegőt, amitől a városi ember orra már rég elszokott.

Egy ilyen erdei barangolás alkalmával futott össze Ábel agy igazi erdei manóval, K. Erikssonal, akinek a háza alig 500 méterre volt az iskolától. Barátunk mindjárt kifaggatta Ábelt, hogy kicsoda, micsoda, honnan jött és merre tart. Önmagáról azonban kevesebbet mesélt, mert a szmólandi még kérdezve sem nyitja ki egyből a szívét.

Ábel, ha tehette iskola után gyakran vette útját Eriksson háza felé, és majd minden alkalommal bőséges beszélgetésre került sor. Így tudta meg Ábel, hogy műszaki ember, a ki aránylag jól szituált és járt Európában, Ameriká-

ban és még a Szovjetunióban is. Talán szocialista, vagy kommunista lehetett, de ezt nem vallotta be, hanem politikailag semlegesnek nevezte magát. Voltak műszaki találmányai is, amelyekre nagyon büszke volt és kellemesen emlékezett vissza aktív korára, amikor még a világot járta.

A községbeliek különcknek tartották, mert senkit a házába be nem hívott, Ábelt sem, de ő azért majd mindenkiről tudott egyet- mást. A világ dolgairól is igen nagy tájékozottságot mutatott és alapos ismerője volt a közeli erdőknek.

Róla mesélte a fáma, hogy az örökösökkel összeveszett és rájuk szegezve ajtót ablakot felgyújtotta a házat. Ebből rendőr eset is lett, de Eriksson megúszta a börtönt.

Ábel kedvelte ezt a különleges embert és ez kölcsönös lehetett, mert ha Ábel kihagyott egy-két napot már reklamálta, hogy miért nem kereste fel.

Egy alkalommal nagyon titokzatosan közölte vele, hogy most elviszi egy olyan helyre, ahol még ma is hallani a lélekharangot. Ábel nem tudta elképzelni, hogy miről lehet szó. Elég sokáig bandukoltak a kitaposott erdei ösvényen míg egy hatalmas kettéhasadt sziklatömbhöz nem értek. Ez az !, mondta Eriksson és rámutatott a sziklára, melynek hasadéka amolyan 60-70 cm lehetett, felülről egészen lentiig, mintha elfürészelték volna. Tudod-e, hogy mi ez kérdezte Ábeltől, aki tisztelettel nézte ezt a hatalmas kötömböt, amelyet valószínű a gleccserek szállítottak ide valahonnan messziről, s aztán maguk is elolvadva megfáradva letették súlyos rakományukat. Nem, felelte Ábel. Hát én elárulom neked, hogy ez egy kivégzőhely volt, m amelyet még a múlt század végén használtak. A hóhér felmászott a szikla tetejére, az elítéltet pedig kérte, kötözzé a hóhér mellé. A hóhér bekötötte a szemét, a hurkot a nyakába tette, s a hurrok másik végét egy vastag gerendához kötötte, amelyet a hasadékra keresztbe tett és a bűnöst, a szentencia felolvasása és papi búcsúztatása után belökte a hasadékbba. A szikla magassága olyan 5-6 méternek felelt meg, a mi elég volt ahhoz, hogy a szerencsétlen áldozat himbálózva megfulladjon. A rokonok meg a hozzátartozók aztán alulról bementek a sziklarepedésbe és a tetemet levágták a kötélről, s valahol a közelben temették el, ha bűne olyan volt, hogy nem nyugodhatott faluja temetőjében.

A sok kivégzés miatt van az, mondta Eriksson, hogy néha ma is hallható a lélekharang zúgása.

Éppen akkor, amikor Ábel ott járt, semmit sem hallott.

•Az Ághegy-Liget Baráti Társaság kéri tagjait és barátait, hogy az eddigieknél hathatósabban, még nagyobb odaadással támogassák az Ághegy 35-40 számait tartalmazó 8. kötetének és az Ághegy Könyvek sorozat következő köteteinek kiadását.

Tagdíj: 50 korona + kötetenként a nyomdai önköltségi árnak megfelelően kb. 100 korona.

Az Ághegy Könyvek sorozat kötetei kb. 40-60 korona. Az adományokat honlapunk folyamatos frissítésére fordítjuk. A felajánlott képzőművészeti munkákat, gyűjteményes kiállítás keretében jótékonyági árverésen értékesítjük ugyanezen célból.

Az Ághegy VII. kötete (a II., III., IV. és V. és VI. kötete is) és az Ághegy Könyvek kötetei a szerkesztőségben, a stockholmiak számára pedig

Moritz László laszloroz@gmail.com
087559084, 0703666472

A Göteborghoz közeli Gaál Zoltán
címén kaphatóak.

Utánvétellel postán is küldhetünk kiadványainkból.

**Tíz esztendő termése:
37 szám, 7 kötet,
és több mint
ötezer oldal..**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanéző — elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis — groteszk színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek, a Magyar Ligetben megjelent Lélegkondozó rovat írásából
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepesek — fordította Bartha István
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv — összeállította Tar Károly
6. Lőrinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezdőknek — Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia — Képzelt népek képzelt nyelvén írott versek — Fordította Tar Károly
10. Tar Károly: Itt és ott—versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia — svédül. Fordította Lőrinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve — Fordította Tar Károly
13. Tar Károly: Pánik — regény
14. Skandináviai helyőrség — az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bådenben — kisregény és Leborult szivarvég — egyszerű történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás — versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás — regény — fordította Szenté Imre
18. Gödriné Bedő Ilona: Gondolatok idegenben—versek
19. Molnár István: Mint pillangó a tűzhöz— regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve—versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra — kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház — gyermekversek — Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka írka — gyermekversek — Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik—talán ,versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt — svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van. Elbeszélések
28. Tar Károly: Ami eszembe jut — kispróza írások

Könyveink megrendelhetők a szerzőktől és a szerkesztőségben.

Március 15.

Legnagyobb nemzeti ünnepünk-ről világszerte megemlékeztek. Ezen a napon büszkén viseltük a nemzeti-színű kokárdát. Ezen a napon min-dig jó magyarnak lenni.

Oslóban Magyarország norvégiai nagykövete, Dr. Jeszenszky Géza nyitotta meg az ünnepséget. A ma-gyar közösség tagjai hazafias vers-műsora és a néptáncgyűttes előadá-sa emelte az ünnepség hangulatát.

Tudósítónk képriortja erről tanús-kodik.

Fotó: Dávoti Barna

A GERMÁN FŐISTEN ŐSTÍPUSA TÖRTÉNETEINEK TÜKRÉBEN

A mai kor embere egy olyan világban nőtt fel, hol a vallási meggyőződés egyenlő lett a babonás félelemmel, ami tudományos szempontból megkérdőjelezhető. Az létezik, amire van bizonyíték. A vallásszágnak azonban nem kell bizonyíték, hiszen az a bizonytalanságba vetett hitből és reményből táplálkozik. A többség azonban ezt nem ismeri el.

Mítoszokra, s a bennük szereplő istenekre és hősökre nem úgy kell tekinteni, mint egy letűnt világ hírnemőit. Ők mindig példaként álltak az emberek elé, így kísérve bennünket a történelem folyamán. Viszont sokszor át kellett alakulniuk, hiszen az ember és környezete folyton változott és ehhez alkalmazkodniuk kellett. Ennek ellenére velünk maradtak ők, hű társai az emberiségnek, s vezettek át minket a leg-sötétebb időszakokon. Velünk együtt isteneink és hőseink is változtak, akárcsak a történetek, melyben szerepeltek. Egyszerre maradtak azok, akik voltak: ősi vezetőink; s formálódtak azzá, amire épp szükségünk volt.

Régi isteneink sosem haltak meg. Mindvégig velünk voltak, vigyáztak ránk, mutatták az utat. Hol királyokká lettek, hol démonná alakultak. Később belőlük lettek hőseink, majd szuperhőseink...

Arra keresem a választ, hogy *Odin*, a pogány germánok főistene, hogyan maradhatott meg a keresztény Európában, milyen formákat öltött, hogy később ismét előléphessen a színpadok mögül. Vajon ugyanaz az istenség maradt, mint 1000 évvel ezelőtt, kit a barbár vikingek tiszteltek? Ezzel együtt rávilágítok arra is, hogy egyes korokban hogyan viszonyultak a keresztények a pogány istenekhez, s a XX. illetve XXI. században, mikor mindennek megvan a maga természetes észlelhető oka, melyet a tudomány képes feltárni előttünk és a „... kauzalitás a legszentebb dogmáink egyike...”, hogyan élhet tovább.

Mindez azért fontos, mivel ez az istenség egy archetípust testesít meg, ami Európában számos formát öltött. Mítoszai, történetei a mai napig nevelnek, tanítanak minket, ezáltal ő maga is. „Az archetipikus képek a kollektív emberi örökség részei, ezért tűnnek ismerősnek számunkra. A több mint 3000 évre visszanyúló... [germán] mítoszok ma is élnek és újra és újra előkerülnek, pontosan ezért, mert az istenek és istennők az igazat mondják el az ember természetéről... A mítoszokon keresztül jobban beleláthatunk helyzetekbe, és ösztönösen jobban megértjük az emberi szituációkat.”

Székely Péter a szegedi tudományegyetemen végzett, jelenleg egy budapesti raktárban dolgozik, kétszer is részt vett a (MTA Szegedi Akadémiai Bizottság pályázatán. Mindkét alkalommal díjazták a pályamunkáját *Asz-Thor az európai művészetben*, 2010. Oklevél; (Megjelent az Ághegy: Skandináviai magyar

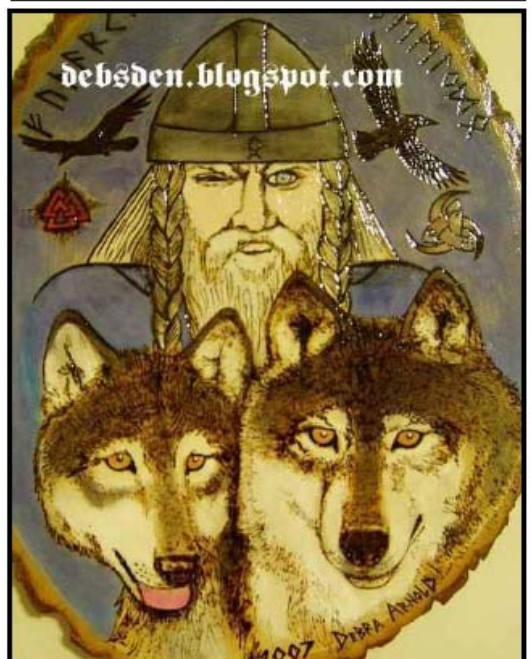
irodalmi és művészeti lapfolyam, 35. számában (4657-4858), 2011.) és *A germán főisten archetípusa történeteinek tükrében*, 2011. II. helyezett) a skandináv mitológia iránti érdeklődése az egyetemen alakult ki, s diplomamunkája is erről szól. Nagykanizsán az MCSE Napóra Szakcsoportban, elnöke Marton Géza — *Időfelfogás a Reneszánsz művészetében, tartott előadást*— 2011.09.17.) Újabb érdekes dolgozatának első részét az Ághegy 36. számában, ODIN, AZ EURÓPAI KULTÚRKÖR-BEN címmel közöljük. A fenti ismertetővel felhívjuk dolgozótára mindazok figyelmét, akik északi és egyben mai világunk megértéséhez közelebb szeretnének férközni, az ősi mítoszok máig érnek.

4. ábra: An illustration from an 18th century Icelandic manuscript depicting Huginn and Muninn sitting on the shoulders of Odin

5. ábra: Odin Sleipniren lovagol – részlet egy 18. századi kéziratos Verses Eddából

6. ábra: Debra Arnold (DebsDen): Odin pyrography 2007.

Dióhéjban a mézes- kalácsról

Minden a mézzel kezdődött.

Történészek, barlangrajzkutatók, ásványgyűjtők számos bizonyítékot találtak arra, hogy a méhek már időszámításunk előtt öt-hat évezreddel léteztek Földünkön. Amikor már az emberek agyagedényeket is tudtak készíteni, megoldódott a méz tárolása és attól kezdve a méz a napi táplálkozás részévé vált.

„Feltételezhető, hogy a mézeskalácsosság egyidős a méz használatával. Az egyiptomi piramisokban nemcsak méz-, hanem mézestészta-maradékot is találtak. Amikor abba a lepénybe, amelyet az ókorban kenyérnek neveztek mézet is kevertek, az édes kalácsa változott. A fűszeres mézeskalács nem hiányzott az ingyenc rómaiak asztaláról. Az i.e. 180-170 körül rendezett bacchanáliákon, amelyek valamiféle titkos szex partik voltak, nem hiányzott a libium, ahogy a mézből és lisztből készített, izgatón fűszerezett süteményeket nevezték volt.

Rómában, a valamely családtag születésnapjára készített mézesbábokat nem ették meg, hanem a házi istennek ajánlották fel.”

Ezt az érdekes, ókorba nyúló mézeskalács-történelmet *Tar Károly Erdélyi Mézeskalács* című lírai receptkönyvében olvastam. A könyv 2011-ben jelent meg sok régi és külföldi mézeskalács recepttel.

A szerző a könyvet édesanyja, Király Vilma emlékére ajánlotta, aki lejegyezte számára a mézeskalácsos mesterség titkait. Tar Károlyról tudnunk kell, hogy neves erdélyi-svéd-magyar író, költő, műfordító, újságíró, aki 2011. december 12-től a MŰOSZ – Dr. Szalontai Éva Aranytollas újságíró vezette – Életmód Szakosztályának is tagja.

Európában a méz általános használata az 1300-as évektől kezdődően terjedt el.

A nádcukor ebben az időben jelentősen drágább volt a méznél.

Alkalmazásakor egyre több ismeretet szereztek róla, pl. a népi gyógyászatban számos jótékony hatását is felfedezték a különféle betegségek gyógyításában.

Idővel nem csupán szakképzett pékek és cukrászok készítettek mézeskalácsot, hanem egyszerű háziasszonyok is egyre találékonyabb mézesbábokat és figurákat sütöttek, ezeket pedig falusi vásárokon ajándékozták vagy árusították. Tükrös mézeskalács szívet adni a lánynak-legénynek, felért egy szerelmi vallomással.

Néhány mondatban a jelenről:

A mézesbábokat általában két módszerrel készítik.

Az egyik változat, hogy a kinyújtott mézes tésztát ún. ütőfába nyomkodják olyan alaposan, hogy a mintát felvegye, majd kiborítják a formából, 1 napig szárítják, majd kemencében kisütik.

A másik változat szerint az anyagában kicsit más tésztát kinyújtják, különböző alakú szaggatókkal „kiszúrák” és sütőben kisütik.

Az elkészült mézeskalácsokat díszíthetik, festhetik, vagy

tojásfehérje-porcukor keverékével mintákat rajzolhatnak rá. Hazánkban nagyon sok mézeskalács készítő van. Róluk 2003-ban, Debrecenben Fekete Józsefné Seres Emília „Kézművesek nyomában: Mézeskalácsok” címmel írt egy nagyon sok képet tartalmazó könyvet azzal a céllal, hogy „felkeltse egy-egy háziasszony, vagy a kreatív dolgok iránt érdeklődők figyelmét”.

Annak, hogy megírtam e témába illő gondolataimat, az az oka, hogy karácsonyra és húsvétra – néha egyéb alkalmaikra – én is készítek mézeskalácsokat. Az ötletet és a receptet a Magyar Konyha 1995./6. számából vettem.

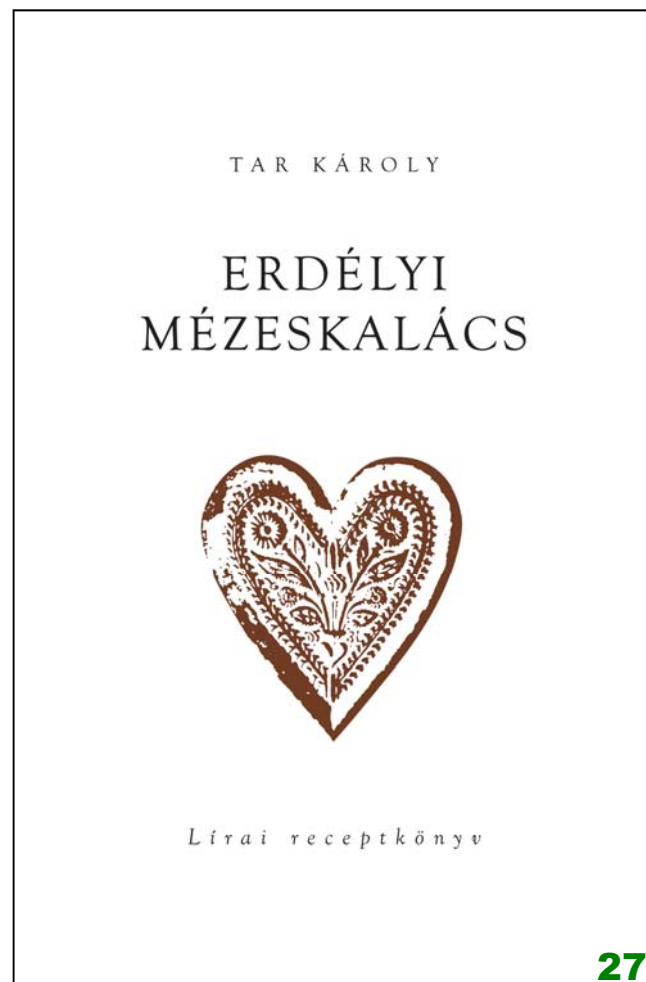
Azt az első pillanattól kezdődően tudtam, hogy egyéni megoldásokra kell törekednem, mert nem csupán a szemnek, de a léleknek, szívnek és gyomornak egyaránt örömet okozó termékeket szándékoztam készíteni.

Munkáimat „élővé” akartam tenni, így születtek fenyőekkel körülvett házacsok, udvarukon hógolyózó medvékkel, leskelődő kutyákkal, fagyokat „tűrő” tökmagokból, aszalt gyümölcsökből kialakított dísznövényekkel, húsvétkor pedig színes tojásokat készítő, cipelő és ajándékozó nyuszikkal.

Ezek messze nem népművészeti alkotások, de családom, barátaim, ismerőseim és én magam sem tudnánk elképzelni az ünnepeket ezen kis mézeskalács-készítményeim fenséges illata és szívderítő látványa nélkül.

Én így szeretném szolgálni a népi hagyományok őrzését, örökítését.

Kárpáti Éva

A Brassai Sámuel nevét viselő iskola

Kolozsvári anzix

Folytatás a 11. oldalról

Ugyanaz a magyartalanítási düh söpört végig a Házsongárdi temetőn is, és változatlanul rombol ma is. Százados magyar sírkövek tűnnek el, helyükön nem ritkán üres kripták és díszsírok várják a - egyelőre a város korzóján grasszáló - leendő román gazdáikat.

Uraim, hol az igazság- és tisztességérzetük!?

*

A történelmi Magyarországon a kiegyezés (1867) után a magyarság számaránya a magyar és a magyar többségű városokban nagy mértékben növekedett Kárpát-medence-szerte. Ezt a folyamatot tette tönkre a trianoni diktátum. Az elszakított városokban megindult a magyar etnikai elem és a magyar kultúra szétforgácsolódása.

A nagy trauma ellenére a két világháború között a magyar városok valamennyire még tartani tudták magukat Erdélyben. A magyarság sokat veszített ugyan korábbi etnikai erejéből, de igazi etnikai erejét még nem veszítette el. A városok nagy része Erdélyben az ötvenes évek elejéig még megőrizte magyar jellegét. Ko-

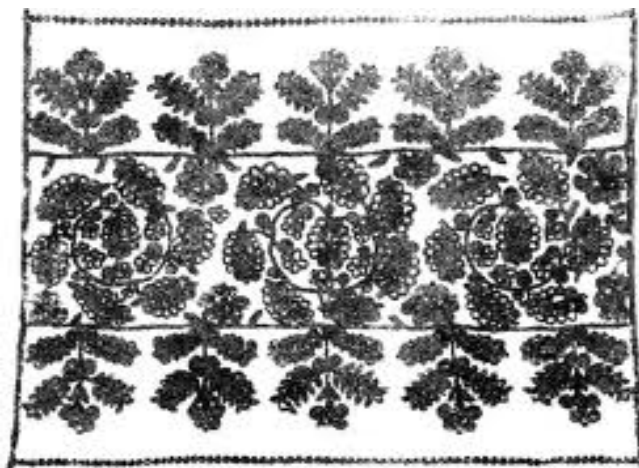
moly hanyatlás, térvésztes különösen az ötvenes évek óta, első sorban a kommunista diktatúra, erőszak hatására ment végbe.

Sajnos, ma is fogy a magyarság Kolozsvárt és Erdély-szerte. Továbbpasztják: a szűnni nem akaró kivándorlás, az erdélyi magyarságnak tett világgá kürtölt, de soha be nem váltott többségi ígéret, az intoleráns környezet, a vegyes házasságú asszimilánsok és a fehérpestis, az általánossá vált egykés.

Ennek a folyamatnak megálljt kell parancsolni!

Ha nekünk a szellem a legfőbb fegyverünk, akkor a szellem erejével kell helyt állni a történelemben. Meg kell ragadni minden alkalmat, életrevaló kezdeményezést, kiharcolni új s újabb lehetőségeket, hogy – legyűrve a napi mohácsokat – legalább megtartsuk azt, ami a mienk.

Aniszi Kálmán

Szerelmem Kalotaszeg

Állatok a mérai ház körül

Tamás nagyapámék háza körül mindig voltak állatok. Kutyaiból, míg nagyapánk élt több is. Mindeniknek megvolt a maga feladata: vadászatra vizslát, tacskót tartott, ezek többnyire tisztavérű fajkutya volt, a ház őrzésére inkább igénytelenebb, keverékvérű korszokát. Anyám gyerekkorában agarakat is nevelt nagyapa. Anyám és fiatalabbik bátyja kisgyerekek voltak még, apjuknak az iskolai, egyházi tevékenysége mellett szép gazdasága volt, néhány tehenet is tartott akkoriban. Apjuk vadászott is, ezért a házörző komondor mellett két agarat és egy tacskót is nevelt. A két gyerek nagyon sajnálta a beesett horpaszuk miatt soványnak tűnő agarakat. Sokszor tervezték, egyszer majd rendesen megetetik őket, hadd lakjanak jól. És egyszer eljött a régen várt alkalom. Éppen vasárnapi ebédre terítettek, a leves már az asztalon volt, mikor jött a cseléd a hírral, hogy ellik az egyik tehen. A felnőttek csapot-papot, terített asztalt otthagyva rohantak az istállóba, a két kicsi ott maradt egyedül az agarakkal – és a vasárnapi ebéddel. Ez a hirtelen előállott helyzet: a terített asztalon a gőzölgő étel, felnőtt sehol, az éhesnek látszó agarak...Addig addig tanakodott a két gyerek, míg végül elhatározták, hogy most kell megpróbálni jóllaktatni az agarakat. Először csak egy kevés leves, lassan lassan az egész, aztán a sült meg a köret is az agarak feneketlen gyomrába került. A gyerekek csodálkozására, hiába ettek az agarak bármennyit, a horpaszuk csak nem telt ki. Mire a felnőttek visszajöttek, már csak az éhkopp várta őket. S a két szamaritánust természetesen egy alapos náspárolás. Gyuszi szipogva vonta le a tanulságot:

- A csuda vinné el, hiába volt az egész, ezek a kutya csak elől híznak!

Nagyszüleim szerették az állatokat, sokat meséltek az unokáknak kutyaik viselt dolgairól. Pajtás nevű vizslájuk praclijának nyomát a padi ház verandájának cementpadlója őrzi. A ház verandájának készítésekor a kutya rászaladt a még puha cementre, senki nem vette észre, így a nyomok örök mementóként beledermmedtek a padlóba. Pajtás sokáig élt, mikor már nagyon öreg, beteg lett, az erdész golyója vetett véget szenvedésének. A kert felső sarkában, a nagy diója alatt hantolták el.

Csöpi – kis fehér pamutgombolyag – a nagymama kutya volt. Már az én születésemkor öreg kutya - bár találkoztam vele, mégis csak fényképekről emlékszem rá - végelgyengülésben múlt ki, őt is a kertben temették el.

Nagyapánk Tisza névre hallgató tacskója (*kotorék eb*) egyenesen a nagyhírű szebeni kutyaikolából került a tulajdonába. Remek vadászkutya volt, míg megvolt nagyapának és nagybátyáimnak a vadászengedélye, nem is volt probléma a foglalkoztatásával. Mikor a családból már senki sem járt vadászni, a mérai erdész, Lőrinc János (Jáni), nagyapám szomszédja könyörült meg a vadász-tevékenységétől megfosztott kutyán. Boldogan mondott igent, mikor nagyapám megkérte, vinné magával Tiszát, mikor a kórogyi erdőbe megy. Ezeknek a kiruccanásoknak megvolt a maga forogatókönyve: az erdész elindult otthonról, mikor a Malomhegy derekáig ért, fűtten-

tett egyet, Tisza azonnal reagált a hívó jelre. Várakozásteljesen odaállt nagyapa elé, mintegy engedélyt kérve a távozásra. – Mehetsz, bölintott beleegyezően gazdája. Tisza elrohant, csatlakozott az erdészhez, este ugyan ott, ahol reggel csatlakozott hozzá elvált tőle, és rendben hazajött. Nagyon barátságos, szelíd kutya volt – a becsületes emberekkel. Mert valamilyen ösztöntől vezettetve megugatta a tolvajokat, vagy más rossz szándékú embereket. E tulajdonsága okozta vesztt: valakit nagyon zavart, hogy éjjelente nem tudott észrevétlenül közlekedni, mert a kutya ugatásával azonnal jelzett, ezért bosszúból a fagyalkerítésen keresztül átnyúlva vasvillával oldalba szúrta szegény Tiszát. A súlyosan sebesült kutyára, melyben már alig volt élet, reggel talált rá nagyapánk. A vérvesztéstől legyengült kutya estére kimúlt. Mindnyájan megsirattuk.

Bikfic, barátságos, kíváncsi természetű, eléggé nagytestű korszokutya a felső udvaron lakott. Onnan mindent látott, hallott, jól szórakozott játékunk, futkosásunk figyelésével. Érdekes szokása volt, hogy ha felfingerelték, elkezdett négy lábbal egyszerre felugrálni a levegőbe. Ilyenkor olyan volt, mint egy hatalmas pattogó gumilabda. Ha nagymama nem látta, mi gyerekek sokszor szórakoztunk azzal, hogy jól felhergeltük Bikficet és élveztük ugrálását.

Édesanyám mindig kistermetű kutyaikat tartott: Bubi, Bundás, Bodri – most veszem észre, mindnek B betűvel kezdődött a neve. A kutya nappal láncon voltak, erre a törvény kötelezte a gazdákat, csak este felé, etetés után engedték szabadon őket. Akkor aztán rohángálhattak a kertben, az udvaron kedvükre, a kan kutya, ha tehették el-el kódorogtak a telken kívülre is, a nőtények inkább az emberekhez közel, az udvaron maradtak. Ez alól édesanyám Bubi nevű kutya volt kivétel. A higgadt, barátságos szuka egy időben azt a szokást vette fel, hogy etetés után azonnal a kertbe szaladt. Eleinte nem volt ebben semmi feltűnő, csak később vette észre anyánk, hogy mikor közeledik a délutáni etetés ideje, Bubi szokatlanul nyugtalanra válik. Anyánk eleinte azt hitte, a kutya éhes, azért várja annyira az

etetés idejét. Ám, ha néha előfordult, hogy valami miatt a szokásosnál kicsivel később került sor az etetésére, az éhesnek hitt kutya, mihelyt megszabadult a lánctól, az ételre rá sem nézve rohant a kertbe. Anyánkat nagyon kíváncsivá tette Bubi viselkedése. De hiába akarta meglesni, hova rohan, Bubinak mindig sikerült egérutat nyernie.

Ha észrevette, hogy követik, más irányba indult el. A magas kukoricasorok közt egy pillanat alatt eltűnt. Csak sötétedéskor került elő és fáradtan, de nagyon elégedett pófával vetette magát az otthagytott eledelére.

Bubi féltve őrzött titkára végül is, úgy sikerült rájönni, hogy egyik nap az ősém tette Bubi elé az ételt, anyánk meg elbűjt a kutya szokásos útiránya közelében a kertben, ahonnan kényelmesen megfigyelhette, hogy a kutya a kert bal felső sarkában álló nagy diófa felé veszi az útját. Óvatosan követte a kukoricasorok takarásában. Az eléggé erős ellen-szél is segített anyáknak, hogy észrevétlen maradjon. Anyánk azt hitte, rosszul lát, mikor észrevette, hogy a nagy diófa alatt egy hatalmas róka várt a kutyára. Bubi boldog nyüszítéssel üdvözölte a rókát, megszagolgatták egymást, összedörzsölték a pófájukat, majd elkezdtek hancúrozni. Üldözték egymást, birkóztak, átugráltak egymáson, mindenről megfeledkezve merültek bele a nagy barátkozásba. Jó fél óráig tartott ez a játék, akkor leültek egymással szembe és csak nézték egymást. Egy idő után a róka felállt, megfordult és elment. Bubi nézett utána, még hempergőzött egyet, aztán lassan hazafelé baktatott, és akkor észrevette anyánkat. Nagyon zavartan kezdett viselkedni, úgy, mint akit kötelességmulasztáson értek. Hirtelen a diófa felé fordult, megeresztett egy sor ugatást, majd mint aki jól végezte a dolgát, visszaballagott az udvarra. Többé soha, soha nem ment a diófához.

A másik róka-történet anyánk Bundás nevű kutyájával esett meg.

A Malomhegy, de különösen a mellette magasodó Liderkő jó búvóhelyül szolgált a rókáknak, nyulaknak. (A Malomhegy Nádasfalva felé eső részét nevezte Liderkőnek anyám, mástól nem hallottam ezt az elnevezést, de, hogy valamikor létezett, Gergely Péter: Kalotaszeg névutós helynevei című könyvében találtam rá. Kár lenne, ha ez az érdekes név végkép feledésbe merülne!)

Anyánk nagy bosszúságára szinte naponta látogatott a kertbe róka, az ott szemelő tyúkok nem voltak tőlük biztonságban, egyre fogyatkozott a számuk. Fiatalabbik ősém, becenevén Bandika tíz éves lehetett, barátjával és osztálytársával, a szomszédban lakó Pityuskával elhatározták, megfogják a tyúktolvaj rókát. Ásót, kapát, egy ócska zsákot és Bundást, a még fiatal kölyökkutyát vitték magukkal a megtorló akcióra. A Liderkőn elég sokáig kellett keresgéljenek, míg megtalálták a róka -kotorékokat. A szerszámok segítségével egy kivételével beomlasztották, ágakkal betömték a lyukakat. A szabadon hagyott lyukhoz odaparancsolták Bundást, aki lelkesen morogva látott neki a lyuk kikaparásához. Bizonyára volt benne kopóvér is, mert egészen felhergelte magát, egyre ádagabban morgott, hevesebben kaparta a lyuk szélét. Bandikáék izgatottan lesték az eredményt, úgy gondolták, ha majd előjön a róka, ők hirtelen odatartják a zsákot, a róka meg belesétál. Csakhogy nem így történt a dolog. Már kezdtek belefáradni: Bandikáék a feszült figyelésbe, a kutya a kaparásba, mikor egyszerre csak kiugrott a róka, bátran és hevesen nekiment a kiskutyának, úgy, hogy az hanyatt esett. Bundás annyira meglepődött, megijedt a váratlan fordulattól, hogy csak nyikkant egyet, majd vinnyogva lábra hemperedett, és farkát behúzza nekiiramodott a lejtőnek. A róka meg utána. Bandikáék is magukhoz tértek a róka okozta meglepetésből és - Bundás, Bundás-t - kiabálva rohanni kezdtek a róka után, melyet most már nem akartak elfogni, hanem a kutyát szerették volna megmenteni tőle. A kutya egyenesen hazarohant, a róka majdnem hazáig üldözte, csak mikor a kiskutya berohant a kapun változtatott futásán és eléggé ráérő-

sen kocogott el a szomszéd kertje irányába. Mire Bandikáék is hazaértek, Bundás, még mindig reszkelve, a kutyaházban kukolt. A gyerekek a nagy ijedség után megnyugodva, hogy a kiskutyának nem lett semmi baja, lelkesedve mesélték el anyáknak a nagy kalandot. Anyánk kacagott a kutya

hősies viselkedésén, és szeretettel megdorgálta:

- Hát így kell rókát fogni, Bundás? - A kutya lehasalt, lehajtotta a fejét, a két első lábát a szeme elé tette.

- Jé, - vették észre a gyerekek. - Bundás szégyelli magát.

Attól kezdve, ha Bundás nem viselkedett rendesen, vadult, vagy nem fogadott szót, Bandika megkérdezte:

- Na, mi van Bundás, menjünk rókát fogni?

Erre a kérdésre a kutya mindig lecsillapodott, lehajtotta a fejét, majd szemrehányón felnézett Bandikára, mintha azt akarta volna mondani:

- Már megint kezdted? Mikor felejtet el végre?

Macska, mint minden falusi otthonban, volt a háznál, de mindig csak egy, többnyire kandúr, vagy herélt. Anyamacskát nem tartottak, sajnálták volna elpusztítani a sok kiscicát. A macskák elnevezése nem okozott gondot, többnyire a Cirmos (ha cirmos volt a szőre), Cila, Cicus nevek váltakoztak a soron következő kitűnően egerésző macskáknál. Nagymama is, édesanyám is nagyon szerették ölbe venni, simogatni őket, hallgatni dorombolásukat. Én nem rajongtam értük, különösen azok után, hogy egy bőrdíszműves barátomtól vásárolt vadonatúj gyönyörű bőrtáskámra rápisílt anyám egyik kandúrmacskája. A táskát el kellett dobjam, nem lehetett eltávolítani belőle a penetráns *illatot*. Csak egészen kicsi koromban figyeltem elbűvölve a macskák finom mozgását, mindenáron ölbe akartam venni én is, meg akartam kaparintani a puha állatot, többnyire a farkától megragadva. Persze az okos cicák nem kértek erőszakos szeretetemből.

Mindenik macskának megvolt a maga sajátossága: az egyik ki tudta nyitni az ajtót, a másik megfogta a rengeteg egeret, sőt patkányt is, de áldozatait nem ette meg, szép sorba lerakta a bejáratú ajtó elé. Volt olyan is, amelyik bukfencezni tudott, s olyankor produkálta magát, mikor simogatásra vágyott. Tudniillik, anyám mindig felkapta, megölelgette cirkusza illő mutatványa után.

A majorság - tyúk, liba, pulyka - tartása faluhelyen természetesen volt. Minden fajtának megvolt a külön ólja, napközben a tágas udvaron, miután a kertben már akkorára növekedtek a növények, hogy nem tehettek kárt bennük, ott is bogarászhattak, kapirgálhattak. Mindig akadt egy-egy kedvenc is, annak nevet is adtunk. Az egyik tyúknak *Sánta Liderc* lett a neve. Hallgatott a nevére, ha hívtuk csendesen kotyogva sántikált hozzánk, hagyta simogatni magát. Már kiscsirke korában szeretett az emberek között lenni, e szokása miatt sántult meg: valamelyik gyerek nem vette észre és

rátaposott a lábacska jára. Anyám Pista kakasa viszont olyan harcias állat volt, hogy felért két kutyával. Éberem örködött az udvar népe fölött, ülnek, héjának nem sok esélye volt a csirke-rablásra. De nem csak saját ének volt őrizője. Ha idegen ember akart bejönni a kapun, azonnal megtámadta. Kitért szárnyak-

kal előre meredt lábakkal ugrott az illetőre, s ahogy megkapaszkodott, a csőrével csipdesni kezdte, ahol érte. Pista kakas a fazékban végezte, mert úgy bele talált jönni a harciaságba, hogy idősebb korában válogatás nélkül megtámadott mindenkit, a háziakat is, nem lehetett tőle nyugodtan járni az udvaron.

Nagymama idősebb korában már csak ritkán nevelt pulykát. Nagynéném, édesanyám meg sem próbálkoztak vele. A pulykáknak aránylag nagy a területigényük, és a kispulykák nagyon kényes jószágok. Amíg ki nem jön a jellegzetes *gyöngysor* a nyakukon, nagyon kell vigyázni rájuk mert nagymama szerint, ha csalánhoz találhatnak érni, megdöglének. Ennek a ténynek nem néztem utána, nem tudom, valóban így van-e?

Nagymama libáit nyaranta az unokasereg hajtotta a Nádas patakára fürdeni. Míg a libák úszkáltak a malom mögötti csendes és mélyebb vízben, mi is remekül szórakoztunk. Történt egyszer, hogy hazatéréskor észrevettük, hogy egy liba hiányzik a csapatból. Nyilvánvaló volt, hogy valaki elemelte, mert nagymama szerint a libák csapatban élő állatok, nem szoktak elkóborolni egymástól. Emi nagynéném, az emberi lélek jó ismerője, vigasztalta nagymamát és minket is: - nem kell búsulni, biztos vagyok abban, hogy hamarosan elő fog kerülni az a jószág. Emi néni estefelé egy kis tereferére átment az egyik szomszédhoz. Beszélgetés közben szó esett az eltűnt libáról is, nagynéném elmesélte, milyen sokáig keresgéltek hiába. A szomszédok azon véleményen voltak, hogy a libát valaki elemelte.

- Lehet, - egyezett bele nagynéném a felvetésbe – de nincs semmi baj, - mondta magabiztosan - holnap utazom Kolozsvárra, onnan átugrom Esküllőre a pópához, rendelek egy fekete misét a tolvaj lelkére. (Tudniillik az esküllői román pap jó pénzért megátkozási szertartást is vállalt. A mise sikeréhez rendszerint elegendő volt, hogy a megrendelő egyik embernek elmesélje, hol járt).

Másnap reggel *csodának* voltunk tanúi: az elkódorgott liba ott sétált a libaudvarban. *Beccsületes megtalálójá*, köszönetre sem tartva igényt, a kerítésen dobhatta át az állatot nagy titokban.

A gyümölcsöskert hemzsegett az énekesmadaraktól. Olyan madarak is raktak fészket a kert fáin, az öregebb fák odvaiban, melyeket szigorúan erdőlakóknak ismertünk. A félig kiszáradt aranypármen odvas törzsében egy hatalmas harkály rendezett be fiókaiknak kényelmes, bár az odú földhöz közeli elhelyezkedése miatt a macskák vadászösztönét

könnyen felébresztő, **nyári történet** kicsit veszélyes otthont.

Ha csak magam voltam a kertben, megfigyelhettem a harkálypár érdekes, de kissé zajos fatisztozó tevékenységét. Gyerekkoromban egyszer különös élményben volt részem. A szőlőlugasba tartottam a virág- csoportokkal szegélyezett utaszkán, mikor egy körülbelül 20 centis zöldes színű fűrgyikra lettem figyelmes. Előttém szaladt, időnként megállt, mintha riszálta volna magát egy kicsit, majd tovább szaladt. Szaladása nem volt igazán gyors, kíváncsian néztem furcsa riszáló mozdulatait. Egyszer csak, - alig akartam hinni a szememnek: a gyík megduplázódott. Az egyik elszaladt, a másik ott maradt az ösvényen. Az álló gyíkocska az utamban volt, nem akartam rálépni, ezért egy vesszővel megpiszkáltam, hogy mozdulásra bírjam. Mekkora volt a meglepetésem, mikor a gyík a bot érintésére összelapult! Akkor vettem észre, hogy az csak a gyík levedlett bőre!

Az eresz alatt fészkelő fecskecsapat nem zavartatta magát siserahadunk hangoskodásától, vidáman röpködtek fölötünk. Különösebben mi sem törődünk velük, csak felnőtt koromban figyeltem jobban oda életükre. Egyik nyaram fecske-élményét meseformában rögzítettem.

Fecskemese

Régen, mikor én még kislány voltam, alig vártam, hogy vége legyen az iskolának, hogy mehessek a nagyszüleimhez. Falun laktak, egy nagy, öreg házban. Ennek a háznak volt egy nagy fedett verandája, nagyon szerettem ott olvasgatni. Egyik délután, alig vettem elő a könyvemet, arra figyeltem fel, hogy egy kicsi fecske libben a tornác eresze alá. Egy pillanat alatt körberöpülte a fedett területet, és már el is illant, mintha ott sem lett volna. Kis idő múlva ketten tértek vissza. Abban nem voltam biztos, hogy a fecskepár egyik tagja az iménti látogatóm lenne, csak úgy gondoltam. Körberöpültek, eltávolodtak, egy kicsit köröztek az udvar és a ház fölött. Mintha fel akarnák deríteni, jó-e, biztonságos-e ez a hely? A környéken van-e elég szúnyog, bogár és más finom fecskeeledel? Úgy látszik megfelelőnek találták a vidéket, mert másnap már hajnalban visszatértek. Újra körberöpülték a terepet, majd megpihentek a ház mellett futó villanyoszlopszor drótján. Ficseregtek egy sort, hallgattak, nézelődtek, majd egymás felé fordulva csipogtak valamit:

- Mit szólsz, jó lesz ez a hely?

•Igen, azt hiszem. Nyugodt, csendes a környék, és az is fontos, hogy sok a bogár. Meg közel a

nyári történet

patak, sár is van bőven. Láttam néhány alkalmas gyapjú-csomót az egyik bokron fennakadva. Tudod, a fészkek bélésének valót. Emlékszem, mikor még gyerek voltam és a fészkekben éltem a testvéreimmel, nagyon kellemes érzés volt a finom puha gyapjún kucorogni.

Még nézelődtek egy kicsit, én meg nem akartam eljjeszteni őket, mozdulatlanul figyeltem, kíváncsi voltam, vajon mire határozzák el magukat? A fecskepár elrepült, bizonyára a közeli patak partjára, mert nem sokára visszatértek és csőröcskéjükben már ott volt az első adag fészkekhez való. Nagyon szorgalmasan dolgoztak, egész nap hordták az egyik csöpp sarat a másik után. Estére már látszott munkájuk eredménye. A kis félgömb alakú fészkek kezdett formát ölteni. Teltek a napok, a fészkek majdnem elkészült, mikor megjelent egy csapat fecske, azt hiszem, a rokon-

ságuk, látogatóba. A két kis házépítő megszeppenve hallgatta a rokonok véleményét:

- Hát ez nem lesz jó! Nem látjátok, hogy túl kicsire építettetek? Hogy fognak a tojások elférni? És miután megszületnek a gyerekek, hogy lesz? Ilyen szűk helyen nem tudnak fejlődni!

Gondolom, ilyesmit mondhattak az öregebb fecskék, mert a fiatal fecskepár abbahagyta az építést és újabb fészkek rakásába kezdtek. Nagyon szívükre vehették az intelmet, mert másodszorra jóval nagyobb lett a fészkek. Ahogy nézegettem, az volt az érzésem, hogy szegénykék ismét hibáznak, mert ezúttal túlságosan is nagyra építik. Úgy is volt. Teltek a napok, a két kis fecske nem győzte hordani az építőanyagot, és mégsem látszott, hogy haladnának a munkával. Az első fészkek egy fél libatojáshoz hasonlított, ez a második meg lassan akkora kezdett lenni, mint egy fél görögdinnye. Meg is történt a baj: egyik reggelre leszakadt a fészkek fele. A kárvallott fecskepár siránkozva röpködött a letört darab és az épen maradt fészkekrész között:

- Mi a csuda történt? Én nem értem! Pedig már majdnem elkészültünk! – Ilyeneket csipogtak egymásnak.

Siránkozásuk úgy látszik messzire elhallatszott, mert egyszer csak újra megjelentek a rokonok. Röpködtek, nézték a fészkek megmaradt részét, és a leszakadt darabot, közben úgy csiviteltek, hogy hallgatni is rossz volt.

- Nahát, két ilyen élhetetlen! Hát nektek nincs szemmértéketek? Mit akartatok ebben a hodályban felnevelni? Talán struccot?

Így veszekedtek, kiabáltak, csúfolódtak egy ideig, a két kis bűnös felült a szokott pihenő helyére, a villanydrótra és restelkedve hallgatta az intelmeket. A csivitelő társaság elrepült, az én fecskéim fáradtan, szomorúan gubbasztottak a dróton. Röpdösni sem

volt kedvük. Azt hittem, végleg elmegy a kedvük a fészkekrakástól. Nekem legalábbis elment volna, ha fecske vagyok. Sajnáltam őket nagyon, mert szorgalmasak voltak, csak azért nem sikerült jó fészket építeniük, mert nem volt meg a kellő tapasztalatuk. Szívesen elmagyaráztam volna ezt a csúfolódóknak, de főlegesen aggódtam. Amit én el akartam magyarázni, azt tudták az öreg fecskék nagyon jól. Kis idő múlva visszatért a fecskecsapat, ezúttal többen voltak. A csapat letelepedett a villanydrótra a két kis szomorkodó mellé, két öreg fecske pedig odarepült a rossz fészkekhez. Ők is megszemlélték, röpdöstek egy kicsit, halkan csivítelve megbeszélték a látottakat, majd elrepültek. A villanydróton ülő csapat ott maradt, és most már biztatóan ficsegették:

- Ne búsuljatok, butuskák! Elhoztuk nagyapót meg nagyanyót, hogy segítsenek. Meglátjátok, most minden rendben lesz!

Az öreg fecskepár visszajött és elkezdtek sárpöttyökkel kipontozni a fészkek körvonalát. Mikor ezzel készen voltak, elrepültek, útközben bizonyára odaszóltak a többinek:

- No, mi készen vagyunk, indulhat az fészkepítés. Segítsetek ti is nekik, hogy minél előbb elkészüljenek.

És a két kis fecske vidáman látott neki újra a munkának. Az imént még csúfolódó csapat meg segített. Olyan sürgős-forgás volt aznap a veranda körül, hogy olyant még nem is láttam. Estére készen lett a fészkek, a két kis fecske boldogan költözött bele. Igyekezniük kellett, mert a sok hiábavaló munka miatt elkéstek egy kicsit a tojások lerakásával, a költéssel. Az ifjú mamafeccse miután lerakta a tojásokat, türelmesen kucorgott felettük, míg a teste melegétől kikeltek a kis fecskék, a fecskeapuka meg szorgalmasan hordta neki az ételt. Mikor mindenik fióka megszületett, újra megjelent a rokonság. És segítettek táplálni a fiókákat, amelyek úgy fejlődtek, híztak a sok ételtől, hogy öröm volt nézni.

Mikor a kicsi fecskék már akkorák lettek, hogy elhagyhatták a fészket, akkor repülni tanította őket a rokonság. Mire vége lett a nyárnak, a későn költött kis fecskék is megerősödtek, vidáman cikáztak a levegőben. Akkor láttam őket utoljára, mikor ők is odaültek a vándorútra készülődő felnőttek mellé a villanydrótra:

- Isten veletek kis fecskék, jó utat - intettem nekik-ígérem, vigyázok a fészkekre és szeretettel várlak benneteket vissza. Remélem, jövőre majd újra találkozunk!

Természetesen van visszaút Magyarországra csak el kell in- dulni rajta!

Házunk tája

Klinika orvosi munkáltatói ügyeket intéző docense – említette nekem, mint azonos anyanyelvűnek – hogy legnagyobb sajnálatára Faragó doktor úrnak nem áll módjában munkalehetőséget biztosítani. Valószínűleg ezután az eredménytelen próbálkozást követően sikerült neki a Nacka kórház általános sebészetén elhelyezkednie, később az Ersta kórházban alkalmazták, majd dolgozott a Sofiahemmetben és jelenleg családi magánvállalkozásban folytatja orvosi tevékenységét Stockholmban az Akademiklinik keretében.

Dr. Faragó Ivánt elismerés illeti, amiért meglehetősen korán bekapcsolódott és elsajátított a jelentős előrelépést eredményező ún. gomblyuksebészeti műtétek (laparoszkópiás sebészet) végzését és azt meghonosította az Ersta kórházban. Társszerzőként három közleménye jelent meg nyomtatásban (2 svédül és 1 angol nyelven).

A korszerű laparoszkópiás kezelési eljárást az 1980-as évek vége felé Német-, majd Franciaországban dolgozták ki, amely gyorsan elterjedt világszerte. Így hazánkban is ez történt, elsőként Pécsen 1990-ben, Budapesten, Szegeden 1991-ben és Debrecenben 1992-ben végezték az első laparoszkópos műtéteket. A szükséges eszközök beszerzése és a előírt tanfolyamok elvégzése után ez az eljárás széleskörűen elterjedt Magyarországon és jelenleg az ország összes sebészeti osztályán rendszeresen végzik ezt a beavatkozást. A Magyar Sebészeti Társaság keretében tudományos részlege jött létre, és 1998-ban már 27 ezer ilyen műtétről számoltunk be. Debrecenben 1989-96 között 480 sebész vett részt elméleti és gyakorlati laparoszkópiás tanfolyamokon.

Feltehető, hogy a Faragó doktor által említett hazai érdektelenség onnan adódott, hogy egy városi kórház beosztott orvosa, aki tudományos területén meglehetősen mérsékelt teljesítményt nyújtott, nem keltette fel a magyar sebésztársadalom érdeklődését. Jómagam is egy sokkal közismertebb svéd kollégát, Bo Andeberget hívtam meg Debrecenbe bemutató műtétek végzésére az 1990-es évek közepén, aki később a laparoszkópos sebészet első svéd professzora lett.

Ami a magyar orvos-oktatást illeti, nyugodtan kijelenthető, hogy igen jó és elismert, amit a Magyarországon tanuló több ezer külföldi orvostanhallgatói szám is bizonyít. Faragó doktorhoz hasonlóan, a külföldön dolgozó számos magyar diplomás orvos szinte kivétel nélkül jól teljesít, és elismerést szereztek maguknak, tanáraiknak és az Alma Materüknek.

Napjainkban a magyar egészségügy műszerezettsége, felszereltsége kb. azonos a többi európai (nyugati) államéval. Jelentős elmaradás az egészségügyi dolgozók – hasonlóan a többi volt szocialista államokhoz – bérekben áll fenn. Természetes, hogy a jelentősen magasabb jövedelmek reményében sokan külföldön keresik a boldogulást épp úgy, mint Faragó doktor tette 1984-ben. Kétségtelen tény, hogy az 1970-80-as években a fejlett nyugati államokban az egészségügyre fordított kiadások jóval meghaladták az ún. szovjet típusú szocialista országok, - így Magyarország is – hasonló ráfordításait. Ezt az anyagi hátrányt még fokozták a politikai tényezők és a „vasfüggöny” okozta béklyók. Szerencsére ez már mind múltbéli emlék ill. lidérces álom.

A mai magyar orvosi- és egészségügyi társadalom rákfenéje a hálapénz-rendszer, és hasonlóan Faragó doktorhoz, elítélendő és megszüntetendő jelenségnek tartom. Ez okozza az előadásban említett fiatal orvosok továbbképzésének nehézségeit, és rangsor szerinti felépülő viszony a kollégák között. Természetesen nem helyes, de érthető, hogy a klinika - és osztályvezetők többet óhajtanak keresni, ezért több beteg akarnak kezelni (operálni), és nem is

Mindig örömet okoz, ha rég nem látott ismerősökről kap hírt az ember. Valahogy jómagam is hasonlóképpen jártam, amikor Dr. Faragó Ivánról olvashattam a Híradóban (2011, 29. 122:14), valamint a Magyar Ligetben (2011, 12. 4-5:12-13) Rásonyi Marilu tollából közölt írásokat elolvasva. Fölöttébb sajnálom, hogy nem vettem részt a Peregrinus Klub és a Svédországi Magyar Orvosi Egyesület közös rendezvényén tavaly szeptemberben. Ezért csak a fent említett két írásos beszámoló alapján fogalmazom meg észrevételeimet. Érdekes módon annak ellenére, hogy ugyanazon személy tudósít Faragó doktor úr előadásáról, élménybeszámolójáról, bizonyos eltérés áll fenn a két írás között. Remélni szeretném, a két íráshoz szóló észrevételem nem okoznak félreértést a tisztelt olvasóban.

A személyes ismertség és helyenkénti szemtanú szerepem adták kezembe a tollat és az olvasottak kiváltotta véleményem sommázom, hogy Faragó doktor duzzadó ön-bizalmát valószínűleg, csak a visszaemlékezéseinek pontatlansága múlja felül. Nem kételkedem abban, hogy a szíves és szellemes előadói stílus mosolyt fakasztott a hallgatóság körében, hiszen az előadó adomaszerű történeti helyenként „háryjános” jelleget öltött.

Kezdjük az elején, a Karolinska-ba (Intézet, vagy Kórház) való meghívással, amely szerintem kissé döcög, hiszen a svédek nem olyan faragatlanok, hogyha valakit meghívunk, mondjuk egy vacsorára, akkor nem biztosítanak egy széket az illetőnek. Jelen esetben viszont ilyennek tűnik ez a történet, hiszen Faragó doktor soha nem dolgozott alkalmazottként a Karolinska Kórház Szív- és Mellkassebészeti klinikáján (Thorax Kirurgiska Klinik). Talán itt kell megemlíteni szeretett tanítómesterem, Viking O. Björk (1918-2009) professzor nevét, aki 1983-ban vonult nyugdíjba, miután számos jelentős felfedezéssel, újítással gazdagította a szív- és mellkassebészetet, és örökre beírta a nevét az orvos-történet hallhatatlan úttörői közé. Ő előszeretettel fogadta és tanította klinikáján a külföldi fiatal sebészeket, és az ő meghívása a klinikájának meglátogatását jelentette, de nem a svéd bevándorlás ügyintézésének megkerülését.

A valóságban egy szociális jellegű svédországi bevándorlás történt, amely az akkori magyar törvényekről megsértette, és azt disszidálásnak nevezték. Dr. Faragó Iván és a családja 1984-ben a kedvezőbb életkörülmények (munkahely, jövedelem) elérése érdekében – édesapja kérése és tanácsa ellenére – nem tért vissza Magyarországra, Svédországban kérvényezte a letelepedési, munkavállalási engedélyt, valamint az orvosi működéshez szükséges okmányokat, és ezek megszerzésének ideje feltételezésem szerint kb. 2-2,5 évet vehettek igénybe.

Ha emlékezetem nem csal, 1986-ban az akkori munkahelyemen, a Karolinska Kórház Szív- és Mellkassebészeti

nagyon érdekük a fiatalok oktatása, hiszen ez egy idő után versenytársat képezhet.

A hálapénz-rendszer nem magyar találmány, hanem a szovjetektől átvett jelenség, az 1947-48-ban létrejött népi demokráciák (államosítás) eredményezte, és kettős célt szolgált. Az orvosi fizetéseket alacsonyan tartsa, és a tiltott, de kényszerűséből erre szoruló orvostársadalom megfélemlítését és behódolását, melyet időnkénti kirakatperekkel értek el. Magyarországon a Rákosi-korszakban alakult ki, és sajnos mind a mai napig nem rendezték az orvosok, és az egészségügyben dolgozók bérét.

A rendszerváltásig meg sem próbálkoztak felszámolásával, mert megfelelt a politikai vezetésnek és azóta sem sikerült megszüntetni. Néhány idéten próbálkozás után talán most, a fiatal szakorvosjelöltek kezdeményezésére, halvány remény mutatkozik. Sajnos az igen kedvezőtlen világgazdasági helyzet nagyon nehezíti a megoldást, az igen jelentős fizetésemelést az egészségügyben dolgozóknak. Éppen ezekben a napokban jelentkezett reménysugár, de a gyökeres változásra, megoldásra még éveket kell várni annak ellenére, hogy a felek igyekeznek megoldani, ill. megegyezni.

Természetesen van visszaút Magyarországra. Ezt segíti elő az egyszerűsített állampolgársági törvény, továbbá a most életbelépett új alaptörvény (Alkotmány), valamint a Magyar Tudományos Akadémia által meghirdetett tervzet, hogy a fiatal, tehetséges kutatók térjenek haza, megfelelő anyagi háttérrel biztosítva ennek megvalósításához. De a visszaútra rá kell lépni, elindulni, és vállalni az esetleges nehézségeket és az átmeneti keresetsökkenést is. Tudomással rendelkezem több visszautazásról, de a jóval többen távoznak hazánkból. Lehetséges, hogy a nedves, hűvös stockholmi őszi szél, meg az előadó sötét tónusú, a népi demokráciát felidéző emlékek egyesekben azt az érzést váltja ki, hogy „még nincs visszaút...”. Szent meggyőződésem, hogy nem ez a valós tény, hanem csak akarat kérdése.

Az a gondolat, hogy egyáltalán „van-e maradás Magyarországon”, szerintem ezt a gondolatot az újságíró ismereteinek szegénysége és egyoldalúsága szülhet, befolyásolva a magyar nemzetet nem kedvelő, a hatalmukat és kiváltságaikat féltő, részben elvesztő vészmadarak károgtatótól, akik otthon és külföldön hagyományos rosszindulattal harsányan támadják a jelenlegi demokratikusan megválasztott, és a nemzet érdekeit képviselő kormány tevékenységét.

Nagyon kétfelkezes, fölöttébb szerencsétlen az, ha a világosi fegyverletételt (1849), a trianoni országcsontkolást (1920), a Vörös Hadsereg általi megszállást (1944-45), vagy az '56-os forradalom szovjet tankok általi eltiprását követő reményvesztett kivándorlási hullámokat a kétharmados népakarat (2010) kinyilvánítása után reményt keltő helyzettel összevetni, amikor húsz év után lehetőség nyílik a valós rendszerváltásra.

Ennek a nemes célnak és a hazatalálás megvalósulásához Madách szavait óhajtom felidézni: „Ember küzdj és bízza bízzál!”

Debrecen, 2012. január 5

Dr. Péterffy Árpád

Professor Emeritus
 Debreceni Egyetem
 Szívsebészeti Klinika

Sárga Rózsa újra Lundban

1. Viaryapp

Hosszú idő után, ismét Lundból jelentkezem. El sem hiszem, hogy mennyi minden történt legutóbbi levélem óta. Eltelt egy nyár, egy Berlinben töltött szakmai gyakorlat. De álljunk csak meg egy szóra. Egyre többször kapom azon magam, hogy ez a mondat minduntalan elhagyja a számát: “De régen volt már az a portugáliai félév, a diplomaosztó...stb., pedig mintha csak tegnap lett volna”, “Jaj ne haragudj, hogy ilyen sokára válaszolok a leveledre, észre sem vettem, hogy elrepült az idő.”, vagy “Ezer éve nem láttalak, pedig olyan közelinek tűnik.” Vajon mit jelenthet mindez. Lehet, hogy befordultam abba a bizonyos egyirányú utcába, amit öregedésnek neveznek? Vagy a felnőttkor interciti járatnak, ahogy azt gimnáziumi osztályfőnököm is tette, amikor az idő sebességet próbálta érzékeltetni velünk, akkor még örök gyermekkel. Úgy érzem magam, mint a mesélő öregek, akik úgy idéznek fel 30 évvel ezelőtti eseményeket, mint azok tegnap történtek volna. Kis-lányként sosem értettem ezt a jelenséget és lenyűgözött ez a hosszútávra visszanyúló memória. Most már értem, hogy lehetséges ez. Az idő múlásával az évek egyre gyorsabban telnek, az emlékek pedig koncentrálódnak. De szerencsére nekem még nem kell 30 évre visszaemlékezni, hanem még hosszabbra előre tervezni.

Tehát mentés az elmaradásaimra nincs. Sürgős változások, strukturálás és új időbeosztás kell ide. A segítség varázsütésre meg is érkezett, a Viaryapp, az új coaching programomon képében. Egy hónapja bejutottam egy “fiatal vezetők” programba. Ezzel a hangzatos névvel rengeteg képzés indul manapság, melyek keretében a jövő vezetőit képzik. Hogy én is egy jövőbeni vezető vagyok-e? Hát azt majd meglátjuk. Igen, jogos a kérdés: Hát akkor, hogyan is kerülök én egy ilyen képzésre? Az igazat megvallva, majdhogynem véletlenül. Az egyetem által hirdetett programra, egy barátnőm hívta fel a figyelmemet. Mondván, hogy Lundba úgylis lelassul majd az életem, mivel a szakdolgozat írása mellett semmi dolgom nem lesz, jelentkeztem. Jól jött, hogy tavaly a menekült gyerekekkel foglalkozó csoport társvezetője voltam, így volt mire hivatkoznom. Jelentkezésemet a múlt félévben a határidő előtt pár órával küldtem be. Berlinből való hazaköltözésem napján, pakolás közben, ruhahalmazok és bőröndök között szinte elveszve töltöttem ki a dokumentumokat és fogalmaztam a hangzatos esszémet. Igen, tudom, ismét egy jel, nem az utolsó pillanatra kell hagyni mindent. Úgy látszik az égiek látták mekkora a szükség. Bejutottam!

A coaching program, mint olyan már régóta létezik. Nagyvalakat alkalmazza a „coach”-okat (trénereket), hogy kihozzák alkalmazottaikból a maximumot, és hogy szakszerű segítséget nyújtsanak nekik bizonyos munkahelyi konfliktusokat

megoldásában. Én is így képződöm most, online. A lehetőségek tárháza, amit Svédországban tapasztalok lenyűgöz. Ez a legkorszerűbb online coaching rendszer és én vagyok olyan szerencsés, hogy "csak úgy" hozzáférhetek.

Coachom, Emma, valós személy, aki online nyomon követi fejlődésemet. Engem, akit legjobban az önmotiváció hajt, legalábbis eddig úgy gondoltam, most egy számítógépes program tréningez a rendszerezettebb életre. Meg kell, hogy valljam nagyon hatásosan. Ha a nap végen nem klikkelhetek rá a mosolygós fejre, ami azt jelenti, hogy teljesítettem a felállított célt, rosszul érzem magam. Sőt mi több, Emma is az orromra koppint. Szóval nincs több halasztgatás, mindenáron teljesítem a feladataimat. E lista tartozik, az is, hogy folyamatosan jelentkezem. Tehát ezennel mindenkit bevonok coaching programomba. Ha elmaradozok, mostantól mindenki felróhatja nekem.

Hétfőn lesz az első személyes tankozóm Emmával. Izgatottan várom visszajelzéseit és, hogy beszámoljak Nektek róla. Szeretném hallani hozzászólásaitokat, kommentjeiteket. Ha esetleg vannak trükkjeitek időbeosztással kapcsolatban, hasonló tapasztalataitok, vagy csak eszetekbe jutott valami a cikkkel kapcsolatban, kérlek osszátok meg velem: norasarga@gmail.com

2.

Hideg-meleg

10 perccel vagyunk 7 óra előtt. Magamra kapok egy extra pulóvert, kabátot, sapkát, kesztyűt és már csapom is be magam mögött az ajtót, nehogy elkéssek az éppen aktuális extrakurrikuláris programomról. Amint becsukódik mögöttem az ajtó, megcsapja arcomat a csípős hideg. Hiába az a plusz pulóver, meleg téli kabát, ez a nedves, párás, dél-svédországi hideg a csontomig hatol. A szoba melege és az éppen elfogyasztott meleg tea adta kényelemérzet egy szempillantás alatt elillan. Minden másodperc hosszú óráknak tűnik a zimankóban, így sietősen gyalogolok az egyetem felé. Minden egyes alkalommal, amikor az utcán vagyok, felteszem magamnak azt a bizonyos kérdést: miért jöttem Svédországba? Miért nem választottam egy meleg déli országot? Az örök nyár birodalmát, hiszen soha nem szerettem a hideget, a telet. A sielésen kívül semmi nem nyűgöz le ebben az időszakban. Talán egy nagy bögre forró csoki. Ráadásul, a nagyvárosokhoz szokott és azokat imádó lényemet beleraktam egy alig százezer lelket számláló kisvárosba. Egy olyan országban, amiről korábban semmiféle ismeretem nem volt, az ABBA-n és az IKEA-n kívül. De igazából, nem bánom. Sőt! Megismertem azt a fantasztikus országot és kultúrát. Imádom Lund régi egyetemi épületeit. Mindig nagyon intellektuálisnak érzem magam ebben a környezetben. Habár nincsenek óraim ebben a félévben a szakdolgozat mellett, előadásról előadásra járok. Hol új információkat szerezek a média szerepéről a tavaszi forradalmakban, máskor pedig a lakosság politikai elkötelezettségéről beszélgetek, neves professzorokkal. Csütörtök esténként pedig dokumentumfilm vetítésre járok a társadalomtudományok union-ba. A lundi egyetemistáknak abban a kiváltságos helyzetben van részük, hogy az egyetemen kívül union-ok gondoskodnak arról, hogy akadémia tapasztalati maximálisak legyenek. Minden karnak saját union-ja van, ahol különféle akadémiai programok vannak. Az enyémben például, egyéb más rendezvényeken kívül, minden csütörtökön dokumentumfilm vetítés.

Ide siettem hát, este 7 órakor. Ezen a héten a Rio de Janeiro-i favelák életébe nyertünk belátást, múlt heten pedig Ugandába tettünk utazást a mozivásznnon keresztül. A favelákban drogbarók és rendőrök ölik egymást nap, mint nap. Ha szerdán

megkérdezett volna valaki, melyik oldalon állok, azt mondtam volna a rendőrökén. Hiszen a drogkereskedelem, a rengeteg fegyver és a drogbárók által félelemben tartott lakosság, csupa olyan dolog, ami ellen harcolni kell, hogy az emberek békében élhessenek. Viszont ma már nem tudom az egyértelmű választ. A világ sosem fekete és fehér, ezért nem létezik egyetlen igazság sem. Nézőpontok vannak és több igazság. Ezzel a nézőponttal, a szociális konstruktivizmussal több kurzuson is foglalkoztam és több esszét is írtam róla. Általában nem szeretem az elvont elméleteket, annál sokkal gyakorlatiasabb vagyok. De, ahogy járom a világot, tapasztalatokat gyűjtök, egyre inkább úgy látom, hogy az elvontnak gondolt elmélet sok igazságot rejt magában.

Rio de Janeiróban a hírhedt drogbárók és a rendőrök ugyanahhoz az istenhez imádkoznak, békéért. A szegénységben felnőtt gyermekek többsége anyagi javakban gazdagabb életet remélve csatlakozik a sötét oldalra. Ebből a hosszú, szívet szorongató történetből sok tanulságot és karaktert hoztam haza magammal. Köztük Jonny, a drogkereskedőből lett pásztor történetét, aki a rendőrök és a drogbárók között állva, nap, mint nap harcol a békéért. Küzd a halállal és támogatja a favelák labirintusában eltévedt lelkeket. Mellettük áll a drog, lopás, halál és Jézus között való vívódásban. Ő az egyetlen ember a favelában, aki jó kapcsolatot ápol Sidermannel és embereivel. Megvan a státusza, hogy megdorgálja őket, amikor csaknem halálra vernek valakit. Az ő hatására Spiderman elhatározta, hogy nem öl többet. Jobb életet akar teremteni a favelában élő gyermekeknek. Ösztönzi őket, hogy tanuljanak, versenyt hirdetett, aminek a fődíja egy sebességváltós kismotor. Pont olyan amilyet ő is akart gyermekként, de nem adatott meg. Most fegyverrel tartja fent a rendet. Ő, Rio de Janeiro egyik leghírhedtebb, körözött bűnözője. A drog és a fegyverek elleni harcoknak, a rendőrök razziáinak sok ember áldozatául esik, sokszor ártatlan emberek, védtelen gyermekek.

A másik oldalon, pedig ott vannak a rendőrök, akik elkésredett harcukban a békéért, minden nap vásárra viszik bőrüket. Reggel, amikor búcsúcsókot nyomnak feleségeit és gyermekeik arcára, mindig ott van a szívszorító érzés, hogy talán akkor látják őket utoljára. Hiszen az ellenség egy percig sem habozik meghúzni a ravaszt.

A múlt heti film pedig végigkísérte egy ugandai menekült tábori iskola útját a Nemzeti Zenei Versenyre. Ezek a gyerekek Acholi kisebbségként megjárta a poklot: civil háborút, elvesztették családtagjaikat, arra kényszerítették őket, hogy végignézzék ártatlan emberek halálát, vagy ami még rosszabb, gyilkolásra kényszerítették őket. Most a zene ápolja a lelküket. A dallamok egy olyan világba repítik őket, ahol nincsenek borzalmak.

Nekem nem kell minden nap az életben maradásért küzdenem. Nyugodt, boldog családi háttérrel van. Nem kell attól rettegnem, hogy nem látom többet szeretteimet, amikor elköszönök tőlük. Sosem láttam halált, háborút, nem kellett ölnöm azért, hogy engem ne öljenek meg.

A film után hazafele sétáltam, ezekkel a gondolatokkal a fejemben. Elmélkedve azon a rengeteg szörnyűségen, ami a világban van, és amelyek szerencsére oly távol vannak tőlem. Így már nem is olyan elviselhetetlenül hideg a tél.

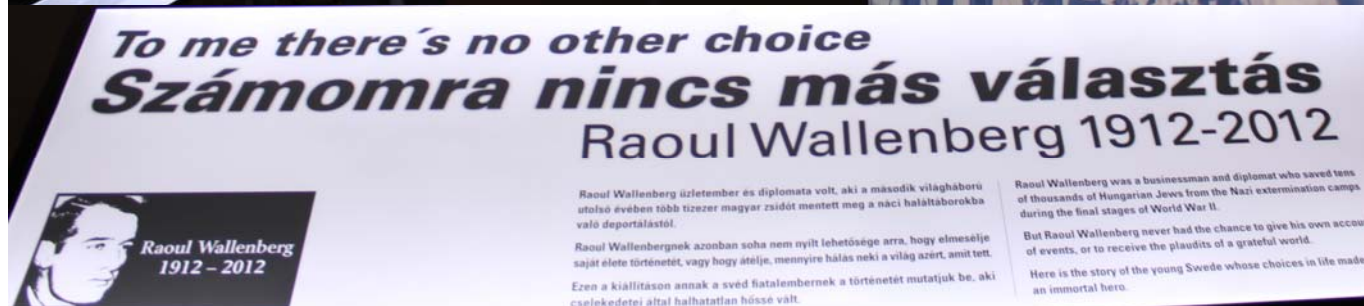
A filmeket, melyek címe War Dance és Dancing with the devil ajánlom mindenki figyelmébe és továbbra is várom hozzászólásaitokat, gondolataitokat:

norasarga@gmail.com

házunk tája

Raul Wallenberg

kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban

Raoul Wallenberg néhány hónappal apja, Raoul Oscar Wallenberg halála után, 1912. augusztus 4-én született az egyik leggazdagabb és legbefolyásosabb svéd nagytőkés családban. Apja halála miatt neveltetését nagyapja, Gustav Wallenberg kereskedő és diplomata irányította.

Wallenberget követségi titkárrá nevezték ki, így Magyarországra utazhatott. Az ő szempontjából ez a feladat hatalmas lépést jelentett az addigi pályafutásában. Diplomáciai megbízatást kapott.

Raoul Wallenberg közvetlen feladata úgy, ahogy a WRB megfogalmazta, az volt, hogy támogassa a zsidómentő tevékenységet Budapesten. Ez a munka már folyt, amikor Wallenberg Budapestre érkezett, úgy a svéd követségen, mind a nunciaturán vagy a svájci követségen. A svéd követségen Wallenberg érkezése után kialakult kedvező körülmények között a kiadott védődokumentumok mennyisége valóban megemelkedett, de Wallenberg vezető szerepe a védő- és az ideiglenes útlevelek kiadási feltételeinek a megszigorítását is magával hozta. A védőútlevelek számának megnövekedése nagy valószínűséggel a svájci gyakorlat példáját követte, mert a svájciak minden Palesztina-igazolványt családi dokumentumnak tekintettek, és így tízezer számra adhattak ki védleveleket. Ennek nyomán Wallenberg is azt állította, hogy minden svéd beutazási vízum családi vízum és ezt a magyar hatóságok „elhítték” neki. 1944 augusztusában 4 500 védőútlevél kibocsátására adtak engedélyt.

A diplomata és a szórvány

Interjú Szentiványi Gábor nagykövettel

A rendszerváltás után a szórványban élő magyarság és a magyar külképviseletek kapcsolata kedvező változáson ment át: a korábbi idők bizalmatlan légköre fokozatosan felengedett, amint az emigráció az őszinte érdeklődés jeleit kezdte tapasztalni az óhaza részéről, sőt: olykor segítő szándékkal is találkozott a magyar nyelv és kultúra megőrzéséért tett erőfeszítéseiben.

Mit jelent egy diplomata munkájában, ha az állomás helyén magyar szórvány is él? .

Erről kérdeztük Szentiványi Gábort, Magyarország stockholmi nagykövétét

Sikerült-e megismernie a svédországi magyar kulturális szervezetek munkáját? Összehasonlítva előző állomáshelyeinek tapasztalataival milyen sajátosságokat lát, nagykövet úr?

Úgy érzem, hogy a nyugaton élő magyarság körében a svédországi magyarok nem csak számban, de kulturális sokszínűségben is az élen járók közé tartoznak. Ittlétem két éve során szinte minden művészeti ág képviselőjével találkoztam, akik országos vagy helyi szinten megbecsülésnek és elismerésnek örvendenek. Tevékenységükre azért is szükség van, mert, például Hollandiával összehasonlítva, Magyarországról kevesebb kulturális program jut el ide impresszáriók közreműködésével. A Svédországban alkotó művészek bemutatásában jó példával jár elől a göteborgi Kőrösi Kör, amelynek sikeres tavaszi „hu.se.t” kulturális programjai keretében az idén magyar festőművészek mutathattak be, de ide sorolnám az Ághegy lapfolyam köteteit, amely a skandináviai magyar irodalom alkotásait teszi hozzáférhetővé a magyarul olvasók számára. Említhetném még a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének és tagszervezeteinek színvonalas rendezvényeit, a különböző amatőr csoportok előadásait, vagy éppen az egyházi keretek között, sokszor templomokban megrendezett kulturális és emlékműsorokat, vagy a Peregrinus Klub érdekes előadásait.

A magyar kultúra népszerűsítése az Európai Unión belül életbevágóan fontos feladat. Ezzel párhuzamosan fokozódik a szórvány magyarság küzdelme nyelve és kultúrája megőrzése érdekében, igényt támasztva egy magyar intézet létesítésére Stockholmban is. Hogyan látja egy intézet létrehozásának lehetőségét, hiszen ezen a téren lemaradást látunk Magyarország szomszédjaival összehasonlítva?

Tudom, hogy a stockholmi kulturális intézet ügyét már jó évtizede szívén viseli a svédországi magyarság, és voltak korábbi, sajnos be nem váltott ígéretek is ez ügyben.

Skandinávia „fővárosaként”, de az itteni magyarok képviselte erős kulturális aktivitás miatt is szükség lenne a magyar kultúra intézményesített jelenlétére, hasonlóan Helsinkikez, ahol a hagyományos finn-magyar barátság és a finnugor rokonság okán működik intézet. Bár hazai beszámolóimon a megoldást én is

rendszeresen szorgalmazom, látnunk kell, hogy az ország jelenlegi gazdasági-pénzügyi helyzetében egyelőre ennél sürgetőbb problémákra kell koncentrálnunk a meglévő szűkös forrásokat, nem feladva természetesen a terv jövőbeli megvalósításának reményét.

A magyar kultúra azért így sem hiányzik a svéd „színpadról”. Az elmúlt szűk egy év során itt járt a 100 tagú cigányzenekar, az Amadinda ütő együttes, a Liszt évforduló kapcsán pedig számos rangos koncertre került sor, nem beszélve a már említett hu.se.t rendezvényekről, vagy a Sólýom János, ismert zongoraművész által a nagykövetségen október elején szóban és zenében magtartott Liszt előadásról. Bár egy kulturális intézetet nehéz pótolni, a stockholmi magyar nagykövetség, lehetőségein belül, a jövőben is igyekszik támogatni, felkarolni a magyar kulturális értékek bemutatását Svédországban.

Közismert, milyen lelkesedéssel kutatja állomáshelyén azokat az emlékeket, amelyek magyar irodalmi – kultúrtörténeti örökségünk részét képezik, és eddig ismeretlenek voltak számunkra, vagy kezdeményez magyar kulturális eseményeket. Megkérnénk, említsen néhányat ezekből.

Külföldi kihelyezéseim során többnyire az adott körülmények szabták meg kulturális megjelenésünk formáit, a bizarrtól a felemelően nagyszabásúig. Előbbire példa az 1980-ban létrehozott Iraki Arab Szimfonikus Zenekar, amely 60 százalékban magyar zenészekkel és magyar karmesterrel működött, utóbbira pedig a magyar államiság ezeréves évfordulójára a londoni Westminster katedrálisban rendezett program, amelynek 1200 fős közönségében ott voltak a brit királyi család tagjai, a parlament és a kormány képviselői, valamint az angliai magyarok közül több százan. Egyik londoni projektünk volt az angliai magyar „lábnymok” felkutatása, azaz olyan történelmi, kulturális emlékek, emlékhelyek megtalálása, rendszerezése és közzététele, amelyek a két országot kötötték össze, skóciai Szent Margittól kezdve, Széchenyi utazásain és Kossuth politikai beszédein keresztül, Guyon Richárd dél-angliai szülőházának megtalálásáig, amire aztán emléktáblát helyeztünk el. Stockholmba érkezésem után örömmel fedeztem fel a SMOSZ által elhelyezett emléktáblát annak a kórháznak a falán, ahol a neves író, Karinthy Frigyes koponya műtétjét végezték. Jó lenne Svédországban is minél több ilyen emléket felkutatni és helyüket, rövid leírásukat publikálni.

Londoni és hágai, jelenleg pedig stockholmi nagykövetségként nyilvánvalóvá vált előttem, hogy az egyetemes magyar kultúra két forrásból táplálkozik és jelenik meg ezekben az országokban: egyrészt a Magyarországról importált és állami vagy impresszáriós alapon finanszírozott programokból, másrészt a helyben, sokszor hosszú évtizedek óta ott élő magyar írók, költők, előadó-és képzőművészek alkotásaiból. Egy nagykövetség, vagy szerencsésebb esetben kulturális intézet abban segíthet, hogy e két kategória jól kiegészítse egymást, megtalálja a számára fontos közönséget. A külföldön alkotó magyar művészek számára ne csak az adott ország

magyarsága vagy a világban élő magyarok jelentsék a befogadó közeget, hanem a fogadó ország művészetét kedvelő polgárainak is tudjanak maradandó élményt nyújtani. Mindhárom említett állomáshelyemen találkoztam olyan magyar írókkal, előadóművészekkel, festőkkel, szobrászokkal, akik kiválóan megfeleltek ezeknek az elvárásoknak.

Dolgozószobájának könyvespolcán örömmel látom az Ághegy skandináviai magyar irodalmi és kulturális lapfolyam antológiájának kötetét. Volt ideje belelapozni egyik-másikba?

Már felkészülésem során kézbe vettem az Ághegy egy-egy kötetét, ami segített a skandináviai és ezen belül svédországi magyar kulturális helyzet megismerésében. A könyvekbe azóta is gyakran beleolvasok, többnyire irodalmi élményért, de van úgy, hogy referenciaként használok. Számomra és kollégáim számára hasznos olyan szempontból is, hogy összegyűjti mindazon magyar szerzők írásait, akiket személyesen nem tudunk felkeresni egy olyan nagy távolságokkal rendelkező országban, ahol magyarok, és magyar művészek mindenhol előfordulnak. Örülök, hogy nemrégiben a stockholmi magyar nagykövetség adhatott otthont az Ághegy-Magyar Liget Baráti Társaság 10. évfordulóját ünneplő színvonalas rendezvénynek.

Nagykövet úr a "Diplomata Magazin" a közel-múltban adott interjúbán a Felvidékről, Erdélyből és a Délvidékről Svédországba érkezett magyar menekülteket "honfitársainknak" nevezte, amit örömmel, de ritkán olvasunk, hallunk hazai interjúbán. Ez azt jelenti, hogy fontosnak tartja a kárpát-medencei magyarság egységes identitását a mai, „globalizált” világban.

Nagyköveti munkám során magam és az általam vezetett intézmény is egyenrangú partnernek tekintette a külföldön élő, magukat magyarnak valló honfitársainkat, függetlenül attól, hogy mikor és a Kárpát-medence melyik sarkából származnak. Közülük igen sokan aktívan részt vettek a magyar identitás megőrzésében, anyanyelvünk ápolásában, a közösségek megtartásában akár egyházi, akár világi alapon, vagy éppen segítették hazánk gazdasági fejlődését, az üzleti kapcsolatok ápolását, vagy kultúránk megismertetését.

Még a 90-es évek elejéről emlékszem, hogy amerikai lapoknál dolgozó magyar újságírók hogyan támogatták a hazai átalakulást, Londonban pezsgő kulturális életet találtam Határ Győző, Gömöri Endre, Sárközy Mátyás, Kabdebó Tamás részvételével (hogy csak néhány nevet említsek), Hágában tiszteletre méltó volt a katolikus és a protestáns alapon szerveződött közösségi élet, Stockholmban pedig az tűnt fel, hogy a hagyományos magyarországi, köztük 1956-os emigráció tagjai mellett, milyen aktív szerepet vállalnak a magyar identitás megőrzésében azok a kárpát-medencei magyarok, akiknek a Ceausescu-rezsim elnyomása elől, vagy a délszláv háborúk miatt kellett menekülniük. Itt, Svédországban egy sajátos magyar olvasztó-tégely működik, amelyben úgy találunk egymásra a korábban elszakított közösségek tagjai, hogy egyik fő céljuk éppen magyarságuk megőrzése.

Általános vélemény, hogy nagykövetségként, ön az utóbbi 20 évben egyik leghívebb támogatója a svédországi magyar irodalmi-kulturális szervezeteknek. Minek köszönhetjük, hogy sokirányú diplomáciai feladatai mellett törődik a magyar irodalom és kultúra népszerűsítésével is?

Nyelvünk művelése, a kulturális értékek megbecsülése nálunk családi hagyomány, a felmenőim között szinte mindenki pedagógus volt. Édesanyám, akitől a legtöbbet kaptam, 1942-ben kezdte pályafutását egy délvidéki tanyai iskolában, majd egy többnemzetiségű, Baja melletti faluban lett tanítónő. A szerény körülmények ellenére mindkét helyen lelkesen szervezett kulturális programokat a gyerekek számára, sokszor engem is bevonva. Később, gyakorló iskolai igazgatóként az alsó tagozatos nyelvtan tanításában jeleskedett, amiért nyugdíjba vonulásakor Kazinczy díjat kapott.

Bár én a tanítás helyett a diplomácia világát választottam hivatásul, hamar rájöttem, hogy az ország méreténél és erőforrásainál fogva egyedül kulturális téren lehetünk „nagy hatalom”, a magyar kultúra pedig kiválóan alkalmas nemcsak az „ország-promócióra”, ami a diplomácia állandó kiemelt feladata, hanem a külföldön, adott esetben, szóróványban élő magyarság identitásának megőrzésére is.

Köszönjük a beszélgetést és azt, hogy rendszeres jelenlétével rangot biztosít összejöveleinknek, valamint azt is, hogy beszédeiben és írsaiban kiáll nyelvünk, kultúránk, nemzeti identitásunk megőrzéséért.

Moritz László

A Magyar Nemzeti Múzeumban

MAGYAROK TÖRTÉNETE - 18

Költő és hadvezér

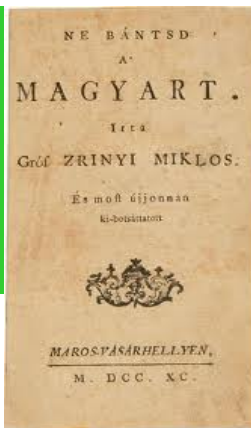
Zrínyi Miklós elsősorban katonának tartotta magát, és csak mellékesen költőnek. De a történetíróknak erre nincs gondja, ők a 17. század magyar barokk irodalom legkiemelkedőbb alakjának, és a legnagyobb magyarnak tartják, munkássága a legnemesebb értelemben vett nemzetszolgálat volt. Azon aztán érdemes elgondolkoznunk, miképpen lehetséges az, hogy legkiválóbbjaink közül rengetegen nem magyar eredetűek. Példákat sorolhatnánk máig erően, és arról is vitatkozhatnánk, hogy ki a magyar, de ezt az okos emberek eldöntötték: az a magyar, aki annak érzi magát. Ez ráillik a horvát eredetű grófra is, aki kora ifjúkorától 20-25 éves koráig verseket írt, aztán főként politizált és katonáskodott. Jó tanára volt: Pázmány Péter bíboros. Nevezték katonaköltőnek és tetszik ma is számos szerelmes verse amit *Violának* vagyis Draskovich Eusebiához, későbbi hitveséhez írt. Főműve, a 15 énekből álló *Szigeti veszedelem* (Obsidionis Szigetianae) című hősi eposz amelyben dédapjának, Szigetvár védőjének állított emléket. Alapeszméje e költeménynek is az, ami egész életének: a magyarok erkölcsi erejének, összetartásának felgerjesztése, az ország felszabadítása és a török anyagi hatalmának megtörése. Ősével éppen azt példázza, hogy aránylag csekély anyagi erőt is milyen nagyra emelhet a rendkívüli erkölcsi erő. A nemzeti célzat és a keresztényi felfogás egyesítésével a magyar nemzet történeti hivatását hirdeti. Művét öccse fordította horvát nyelvre.

Az erkölcs és az összetartás hirdetése ma is időszerű, ezért ma is hasznos olvasnivaló a műve. Különösen azért, mert, az egykori török, német, orosz és egyéb ellenséghez hasonlóan, mindig akadnak olyanok, akik a kicsiny Magyarország ellen kívánnak vitézkedni. Most is felkiálthatunk Zrínyivel: Ne bánts a magyart? E címet viselő könyvecskéjének mottója így szól:

„Jó szerencse, semmi más. Szép és dicsőséges dolog a hazáért meghalni. A halál még a menekülő férfit is eléri. Még szebb a hazáért élni.”

Panaszaink jogosságát hangsúlyozza mindjárt az első bekezdésben:

„...egy vitéz m a g á r a a Cresus királyra akadván, s nem tudván ki legyen, meg akarja vala ölni. Cresus király fia, aki egész életében néma vala, és soha egy szót nem szólhatott vala, ott találkozáván akkor lenni az atyja mellett, látván veszedelmét atyjának, megszólala a vitézhez, mondván neki: Ne bánts a királt. Valyon nem hasonló-e az én mostani felkiáltásom, édes Nemzetem, te hozzád? Látok egy rettenetes sárkánt, mely mé-

reggel dühösséggel teli, kapóul és ölénben viseli a magyar koronát; én csaknem mint egy néma, kinek semmi professiom [hivatásom] a mesterséges szólásra nincsen, felkiáltok mindazonáltal, ha kiáltásommal eljeshetném ezt a dühös sárkánt, kiáltván: Ne bánts a magyart! Szegény magyar nemzet, anynyira jutott-e ügyed, hogy senki ne is kiáltson fel utolsó veszedelmeden?”

Mindig van valamiféle veszedelem, miért szólnunk kell. Erre valók a politikusok. Már 1848-as szabadságharcunkban, éppen százhatvannégy éve, ágyúink felirata is ez a figyelmeztetés volt.

Zrínyi Miklósnak tragikus halála volt. Számos csatában halált megvető bátorsággal küzdött, de egy csáktornyai vadászat alkalmával egy vadkan több sebet ejtett rajta és elvérzett. Negyvennégy éves volt.

Siratta az egész keresztény világ, hiszen hős volt, kitűnő hadvezér, aki egész életében karddal és tollal szolgált a népé, éppen azon munkálkodott, hogy a Lipót császár törökkel kötött gyalázatos vasvári békekötése után a nemzetet egyesítve, nemzeti hadsereget teremtvén, visszahódítsa Magyarország törökök által leigázott részét.

„Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról”

Svédországban jónak mondható az anyanyelvi oktatás, de az EU-ban jobb is lehetne. Mert kell !

Szülők a magyar anyanyelvi oktatásról egy felmérés alapján

Rovatunk már kezdeti óta sajátos anyanyelvi oktatásunkat elősegítő véleménycserék helye. Megszólaltattunk ez ideig tanárokat, nevelőket, szülőket, igyekeztünk összegyűjteni minden tapasztalatot, gyakorlatot, amelyek hasznosak lehetnek. **Straszer Boglárka** alábbi írásával a tudományos kutatás szintjéről, doktori dolgozatához évekig gyűjtött anyagának alapján közelít e számunkra mindig időszerű kérdéshez. Reméljük, hogy az általa összegyűjtött vélemények közreadásával újabb érdeklődőket szólíthatunk meg, további tapasztalatokat oszthatunk meg olvasóinkkal s ezzel napirenden tarthatjuk anyanyelvünk sajátosan svédországi oktatása további javításának gyakorlatát.

Mit szeretünk és hogyan szeretnénk a jövőben?

A Svédországban két- és többnyelvű gyermekek számára biztosított, változó mennyiségben és minőségben nyújtott anyanyelvi oktatást sokan méltatják, míg mások támadják, mindezek ellenére bátran állítható, hogy az anyanyelvi oktatás különös szerepet játszik minden abban részt vevő gyermek életében és jelentős hatással bír identitásukra.

2008 tavaszán felmérést készítettem Uppsalában élő magyar származású tanítványaim családjai körében, amellyel szándékomban állt nem csupán feltérképezni a szülők tapasztalatát, véleményét és az oktatáshoz való hozzáállását, hanem központi célom volt a közös együttműködés kialakítása, a családok elvárásainak és igényeinek figyelembevétele és ezáltal az oktatás lehető legkedvezőbb

irányba való fejlesztése. Legfontosabbnak már akkor is azt tartottam, hogy közös erővel hatékonyabbá, a gyermekek számára pedig hasznosabbá és örömtelibbé tegyük a magyar anyanyelv és kultúra iskolai keretek között történő tanulását. Ámbár e felmérés néhány évvel ezelőtt készült és ma már részint újabb családok gyermekei vesznek részt az oktatásban, úgy gondolom, hogy e felmérés még nem veszített az aktualitásából és eredménye hasznos információ, valamint inspiráló gondolatokat kínál minden az oktatás iránt érdeklődő olvasó, szülő és oktatók számára.

Uppsalában a magyar anyanyelvű gyermekek a város önkormányzata által működtetett ún. Városi Nyelviskola szervezésében részesülhetnek anyanyelvi oktatásban. Mintegy 20 000 gyermek tanul a város általános iskoláiban és közülük 4500 diák rendelkezik több anyanyelvvel és kultúrával. A 2007–2008-as tanévben 3026 kisdíák részesült anyanyelvi oktatásban, 38 különböző nyelven. Ebben a tanévben 11 család 13 kisiskolása részesült magyar anyanyelvi oktatásban. A gyermekek korcsoport, tudási szint és lakterület szerint négy csoportra osztva kéthetente 1–1,5 órában vettek részt az oktatásban. Felmérésemben 10 aktív tanuló gyermek családja, összesen 9 család vett részt. Ők mindannyian már korábban is érdeklődést mutattak a közös együttműködés és a kétnyelvű nevelés iránt, tehát nyitott szívvel fogadták kérdőívemet, amely 20 nyitott kérdésből állt.

A családok háttere röviden így jellemezhető: három családban mindkét szülő magyar anyanyelvű, míg az összes többi családban az édesanya magyar és az édesapa svéd anyanyelvű. Ez utóbbiak közül az egyik családban az édesanya második generációs magyar, tehát Svédországban nevelkedett egészen születése óta. A családok egy része az 1970-es évek végén és az 1980-as évek elején, míg a többi család az 1990-es évek második felében hivatásuk révén vagy családalapítás jegyében érkezett Svédországba. A felmérés évében két család kivételével minden családban 2–3 gyermek volt csecsemőtől gimnazistáig. Tanítványaim 7–15 évesek és nagy részük már 3–4 éves korától részt vett magyar anyanyelvi oktatásban. Az oktatás a felmérés fél-évében két alsó tagozatos és két felső tagozatos gyermekekből álló kisebb létszámú csoportban zajlott.

A felmérés kérdőíve négy nagyobb kérdéskörre bontva elemezte az Uppsalában történő anyanyelvi oktatást: (1) nyelvválasztás a családban, (2) az anyanyelvi oktatás szerepéről általánosságban, (3) gondolatok a kétnyelvűségről és (4) elvárások, vélemények, tapasztalatok, javaslatok és kívánságok. Az alábbiakban néhány gondolatot sorakoztatok fel idézetek formájában arról, hogy a szülők mit tartanak sikeresnek és mit kevésbé sikeresnek az oktatás megszervezésében és az anyanyelvi oktatásban mivel elégedettek, valamint hogy min és hogyan szeretnének változtatni. Végül pedig néhány külön vélemény, javaslat és kívánság kerül bemutatásra. A felmérés eredményeinek részletesebb elemzésére ezen rovatban külön sorozatban kerül majd sor.

Mit tartunk sikeresnek az oktatás megszervezésében?

„Hogy sikerült ennyi család ennyi igényét összeegyeztetni.”

„Rendszeres oktatás létezik és ez önmagában sikeres. A gyerek természetesnek tartja és rendkívül pozitívan vesz részt - tudomásunk szerint az oktatásban.”

„Talán a rendszerességet, folyamatosságot és a képzett

tanár lehetőségét. A kicsik anyanyelvi oktatása sikeres, hiszen olvasni, írni megtanulnak magyarul amit nekünk szülőknek nehéz lenne elérni.”

„Tisztában vagyunk azzal, hogy milyen erőfeszítést igényel a magyaróra megszervezése - mint idő, hely, gyerekcsoport összeegyeztetése. Ezért úgy gondolom, hogy nagyon jól sikerült mindezt összehozni a lehetőségekhez képest. A szülőkkel való kapcsolattartás és információ közlést talán kiemelhetném mint egyik sikeres tényező.”

„A lehetőséget.”

„Olvasásra buzdítás, recenzió írás.”

„Annyira részletesen nem tudom, hogy mi történik az órákon.”

„A pozitív "atmoszférát" - sokat énekeltek és játszottak, eközben magyart tanulnak a gyerekek ez nagyon jó.”

„Jó hogy van oktatás, hosszabb ideig egyszerre (1,5 óra). Jó a terem - nyugodt, nem zavaró. Jó, hogy kicsi a csoport és hogy egy pár év korkülönbség van a gyerekek között. Egymástól tanulnak!”

Mit tartunk kevésbé sikeresnek az oktatás megszervezésében:

„Nincs rálátásunk gyerekünk anyanyelvi órán való aktív részvételére. Szívesen vennénk egy-egy rövid szülői értekezletet hogy lássuk az órák felépítését.”

„A nagyobb gyerekek számára az oktatási szintet nagyon magasnak találjuk. A cél az az, hogy a gyerek olvasni, írni, megérteni, elmondani, fogalmazni megtanuljon, de hogy a nyelvtani ismeretekben ennyire elmélyüljön (alanyi-tárgyas igergozás), ez a gyerek kedvét szegi, és fenn áll a veszély, hogy motivációját elveszíti és abbahagyja a magyar tanulását.”

„A homogén csoportok kialakítása (érdeklődési terület, felkészülési szint és korosztályt figyelembe véve). Megjegyzés: Tudom hogy sok minden mást is figyelembe kellett venni és előnyben részesíteni, hogy működjön a csoport!”

„Különböző tanárok.”

„Talán az ország nevek helyett / mellett jó lenne verseket olvasni, a magyar iskolai tanterv szerinti irodalomból válogatva.”

„Többet kellene beszélniük - ne engedni azt, hogy lustálkodjanak. J”

„Gyakrabban kéne lennie a magyar óráknak... Picit messze van.”

Ezzel vagyunk megelégedve:

„Léggörrel. Anyagokkal.”

„Rendszeres működés. Gondosan felkészült anyanyelvi tanár, aki komolyan veszi a feladatát.”

„A rendszerességgel. A kicsik magyar anyanyelvi oktatásával.”

„Az oktatás minőségével és színvonalával.”

„Hogy van.”

„Jó az olvasni buzdítás. 3-5 oldalas kis novellák, részletek nagyon jól működnek!!”

„[Gyermekeink] felfedezte a betűket, szótagokat. Házi feladatok. [Gyermekeink] azért nem akar menni mert sokat énekelnek... ugyanakkor az is FONTOS!!

Ezen szeretnénk változtatni:

„Szókincsfejlesztés a mindennapi beszélt nyelvhez szükséges korcsoportokhoz illő szavakkal - azért gondolom, mert ha magyarul is kezdi a gyerek, gyorsan svédre vált, ha mesél valamit.”

„Házi feladat mennyisége, minősége növelhető.”
 „[Gyermeikünk] anyanyelvi oktatásának színvonala, hogy érdeklődése megmaradjon.”
 „Az oktatás tartalma. (...) Több témakör, kevesebb részletességgel. Az oktatás formája. A gyerekek számára attraktívabb oktatási módszerek váltakozása (pl. játékok, közös szereplések, könyvtárlátogatás, filmmegtekintés stb.).”
 „Gyerekek korának megfelelő témák. Több írás (lehetőség szerint akár házi feladat is). Mint már írtam esetleg történelem, földrajz ismeretek bővítése. De a legfontosabb a magyar irodalom és nyelvtan.”
 „Jó lenne másolatok formájában vagy esetleg szöveggűjtemény? Házi olvasmányt kapni. Inkább keveset, de érezzék a gyerekek, hogy ez meggy, élvezetes!”

Javaslatunk a változtatás megvalósításához:

„Saját szavakkal történetek mesélése?”
 „Megtalálni a gyerekek érdeklődését és ezt kihasználva érdekessé tenni az anyanyelvi oktatást számukra.”
 „Időszakonként lehetne közös órákat (összejöveteleket) szervezni, amire az összes gyerek eljönne. Ezeket adott témában szülői segítséggel lehetne szervezni félévente vagy évente egyszer. Ezek lehetnének az ünnepekkel kapcsolatos előkészületek: pl. húsvéti hímes tojás készítés, karácsonyi összejövétel, színdarab előadás, anyák napi köszöntő műsor stb.”
 „Azonos tanár aki építeni tud a már leadott anyagra, követni tudja a gyerekek fejlődését. Több idő az oktatásra!”
 „Szókincsbővítés, szinonimák, 1-1 vers olvasása, magyar klasszikusokból kisebb fejezetek (mint a legutóbbi feladat Móra Ferencsel...)”
 „Meséljenek meséket magyarul - kívülről tanuljanak meg verseket, meséket otthon, amit felolvasnak a magyarórán.”

További véleményünk, javaslatunk és kívánságunk:

„Szívesen vennénk javaslatot kötelező olvasmányra! Verstanulás - kötelezően! Szívesen követjük az anyanyelvi tanár javaslatait, elvárásokat - ha tudjuk miben segíthetünk gyerekeinknek.”
 „Mi külföldön élő magyar szülők elfogadjuk azt, hogy gyermekeink tudása nincs azon a színvonalon mint a Mo-on élő gyereké, történelemben, irodalomban, magyar nyelvtanban. Mi csak remélni tudjuk, hogy érdeklődésük az iskolai éveik alatt ez irányba is elterelődik, vagy később.”
 „A jelenlegi magyar oktatás a körülményekhez képest jól megszervezeten és biztosan működik. Az oktatás minősége és színvonala jó. Szeretnénk, ha a heti óraszám (találkozási időtartam) növekedhetne hiszen ez lényegesen változtatni tudna minden jelenlegi hiányosságon.”
 „Játékos, aktív órák, pl. mesés színház amit ha jól értettem már egyszer megpróbáltatok az órán. A gyerekek mesélnek, játszanak el egymásnak v. együtt történeteket.”
 „Nagyon szépen köszönjük a segítségedet és a lelkesedésedet Boglárka! Úgy érezzük, hogy nagyon jól kezeled a gyerekeket!”
 „Köszönjük, hogy elvállaltad ezt a NEHÉZ feladatot! Reméljük, hogy folytatni fogod, mert most kezdett [Gyermeikünk] megismerni téged meg az elvárásaidat és ezután jön az eredmény - amit Te is látni fogsz!”

Straszer Boglárka

Finnugor nyelvek doktora, finn és magyar szakos tanár, Uppsala

A szerző felvételei a szülők engedélyével

Svédcsavar

Két dal Simándi Adél előadásában a budapesti Fészek Klubban

Jag hade en gång en båt

Jag hade en gång en båt
Med segel och ruff och köl
Men det var för länge sen, så länge sen
Svara mig du
Var är den nu?
Jag bara undrar... Var är den nu?

Jag hade en gång en dröm
Jag trodde att den var sann
Så väcktes jag ur min sömn och drömmen försvann
Svara mig du
Var är den nu?
Jag bara undrar... Var är den nu?

Det fanns en gång en soldat
Han kysste sin mor farväl
Han sa till sin flicka: Du, jag kommer igen
Svara mig du
Var är han nu?
Jag bara undrar... Var är han nu?

Det fanns en gång en stad
I parken där lekte barn
Så släppte man ner en bomb och staden försvann
Svara mig du
Var är den nu?
Jag bara undrar... Var är den nu?

Jag hade en gång en båt
Jag drömde en dröm en gång
Men det var för länge sen, så länge sen
Svara mig du
Var är dom nu?
Jag bara undrar... Var är dom nu?

Volt egyszer egy csónakom

Volt egyszer egy csónakom, vitorlás, kabinos, de
hát nagyon régen volt, bizony réges-régen.
Mondd, kérlek, most merre van?
Válaszod most érdekel, ha van!?

Volt egyszer egy álmom, igaz valóságnak hittem,
de szertefoszlott, amikor felébredtem.
Mondd, kérlek, most merre van?
Válaszod most érdekel, ha van!?

Volt egyszer egy katona, Isten veled szólt szépen
anyjának, s lányának ígérte hazatér épen.
Mondd, kérlek, most merre van?
Válaszod most érdekel, ha van!?

Volt egyszer egy város, gyermekek játsztak a parkban,
bombázták a helyet és eltűnt a város nyomban.
Mondd, kérlek, most merre van?
Válaszod most érdekel, ha van!?

Volt egyszer egy csónakom, és álmodtam egy álmot,
mindez nagyon régen volt és messzire szállott.
Mondd, kérlek, most merre van?
Válaszod most érdekel, ha van!?

Dalszerző: Warner Chappell, 1966

Szöveg: Cornelis Vreeswijk

Fordította: Tar Károly

Sång till friheten

Du är det finaste jag vet.
Du är det dyraste i världen.
Du är som stjärnorna,
som vindarna,
som vågorna,
som fåglarna,
som blommorna på marken.

Du är min ledstjärna och vän.
Du är min tro, mitt hopp, min kärlek.
Du är mitt blod och mina lungor,
mina ögon,
mina skuldror, mina händer och mitt hjärta.
Friheten är ditt vackra namn.

Vänskapen är din stolta moder.
Rättvisan är din broder.
Freden är din syster.
Kampen är din fader.
Framtiden ditt ansva

Szöveg: Björn Afzelius

Fordította: Tar Károly

A szabadság dala

Tudom, te vagy a tökéletes
A világon a legdrágább
Hasonlatos vagy a csillagokhoz
a szelekhez
a hullámokhoz
a madarakhoz
a réti virágokhoz

Barátom, vezércsillagom vagy
Hitem, reményem és
szerelmem,
vérem tudom,
szemem
vállam, kezem és
szívem.
Szabadság a neved, te drága

Büszke anyád a barátság
Testvéred az igazság
Nővéred a béke
Atyád a küzdés
A jövő a felelősség!

Nyári tábor

Magyar nyelvi tábor külföldi és magyar fiataloknak

A Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda (Manyszi) 2006 elején kezdte meg működését az Angliában létrehozott Plain English Campaign (közérthetően angolul) mozgalom mintájára. A Manyszi létrehozóinak fő törekvése a helyes beszéd, a helyesírás szolgálata.

Tisztelt Szülők! Kedves Táborozó!

A Magyar Nyelvi Szolgáltató Iroda (Manyszi) nyári anyanyelvi tábort szervez olyan külföldi és magyarországi 10–20 éves fiatalok számára, akik fejleszteni szeretnék magyar nyelvi tudásukat. Táborunk Balatonalmádiban, a Balaton északi-keleti partján található. A város központjától 2 percre, 1 hektáros, parkos területen fekszik, amely ideális helyszín táborozó gyerekek számára. A közelben található: bobpálya, uszoda, kalandpark, kilátók; bolt 200 m-en, strand 1000 m-en belül.

A tábor címe: Józsefvárosi Gyermektábor – Balatonalmádi, Tábor u. 1.

A tábor időpontja: 2012. július 21-től 27-ig

A tábor honlapja: <http://jogyerem.uw.hu/kapcsi/index.php>

Táborvezető: Sebestyén–Tóth Orsolya

E-mail: toth.orsolya-nyelv.hu

Mobil: +36-20/9261-085

Programok: Életkorhoz és nyelvtudáshoz igazított nyelvi foglalkozások

a magyar nyelvi ismeretek és az általános kommunikációs készség fejlesztése, a magyar kultúra élményközpontú megismertetése, strand, kalandpark, boba, kirándulás, kézműves foglalkozások

Szállás és ellátás: szállás 2-4-5-6 ágyas szobákban, fürdőszobás faházakban, ágyneműt biztosítunk, napi háromszori étkezés helyben, a tábor éttermében, táborűzrakásra van lehetőség

Felszereltség: fedett étkező, terasz, büfé és konyha, fedett társalgó (rossz idő esetén), sportolási lehetőség multifunkcionális gumipályán: foci, ping-pong, kosár-, tollas- és röplabda, az intézmény a szükséges közművekkel rendelkezik

Részvételi feltételek: alsó korhatár: 10 év

3 napnál nem régebbi orvosi igazolás megfelelő egészségi állapotról aláírt szülői nyilatkozat befizetett tábordíj

A tábor díja: a tábor részvételi díja: 59.000 Ft/fő

Ha testvérekkel, barátokkal vagy csoportosan érkeznek, a részvételi díjból személyenként 5.000 Ft kedvezményt biztosítunk. (A részvételi díj az oda- és visszautazás költségeit nem tartalmazza.)

A fizetés módja: Előlegként 20.000 Ft fizetendő, a fennmaradó rész a helyszínen készpénzben. Név: Inter Nonprofit Kft. Számlaszám (Magyarországról való utaláshoz): 11714006-20369044 IBAN-számlaszám (külföldi utaláshoz): HU14117140062036904400000000

Swift-kód: OTPVHUHB

Közlemény: nyári tábor

Jelentkezési határidő: 2012. július 10.

Érkezés: találkozó a táborban a turnus első napján 9.00–10.00 között.

Hazaindulás: a turnus utolsó napján 13.00-ig.

Látogatás: A szülők természetesen bármikor meglátogathatják a táborozó gyerekeket, de egész napos felügyeletre, itt tartózkodásra, itt alvásra nincsen mód, elsősorban a gyerekek szabad táborozása miatt.

További tájékoztatás:

- A tábor ideje alatt napi 24 órás felügyeletet biztosítunk.

- A részvételi díj a strandbelépőt és a buszjegyeket tartalmazza.

- A táborozáshoz feltétlenül szükség van legalább az egyik szülő **telefonos elérhetőségére**.

- Orvosi ellátást a balatonalmádi háziorvos biztosít. A táborozás megkezdése előtt feltétlenül szükséges beszerezni a **házi orvosi igazolást** arról, hogy a táborozó közösségbe mehet.

- A táborban való részvétel visszamondására az indulás előtti három napon már nincs lehetőség, előtte is **csak rendkívüli esetben** tudjuk elfogadni a távolmaradást.

- Nem javasoljuk, hogy nagyobb értékű tárgyakat (értékes mobiltelefon, ékszer, nagy összegű készpénz stb.) hozzanak magukkal a gyerekek, ezekért felelősséget nem tudunk vállalni.

- Korábbi táborunkból életképeket találhat az alábbi linken:

<http://www.e-nyelv.hu/2010-08-29/anyanyelvi-tabor-balatonalmadiban-2010-julius-31-augusztus-6/>

- Táborunkat megfelelő számú jelentkező esetén indítjuk. A változtatás jogát fenntartjuk.

Kérdéseivel kapcsolatban keressen bennünket bizalommal!

Balatonalmádi, 2012. február 1.

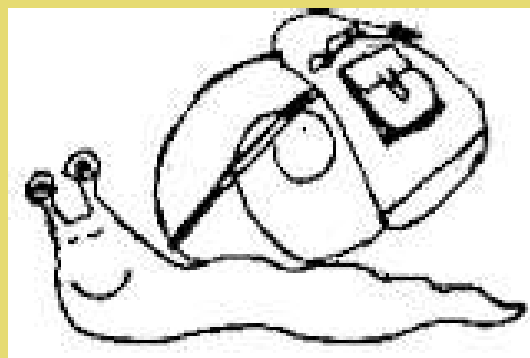
Sebestyén–Tóth Orsolya

Jelentkezési lap a Magyar nyelvi foglalkoztató táborba

(Nyomtatott betűkkel szíveskedjék kitölteni!)

Név: _____
Nem: _____
Születési dátum: _____
Anyanyelv: _____
Beszélt nyelvek: _____
Szülő neve: _____
Szülő telefonszáma: _____
Fontos egészségügyi információ: _____

Szülői nyilatkozat (18 éven aluliak esetében)

Alulírott _____ kijelentem, hogy _____ nevű gyermekem nem szenved súlyos betegségben (szívbetegség, asztma, epilepszia stb.) vagy ha igen, akkor saját felelősségemre engedem el, és a megfelelő mennyiségű gyógyszerrel ellátom.
Szedett gyógyszerek neve és adagja: _____

Kelt: _____

táborvezető

Magyar nyelvi tanfolyam—Budapest, 2012. nyár

Program: 09:00-13:00 nyelvi foglalkozások, 13:00-14:00 ebéd, 14:00-17:00 kirándulás, városnézés, szabadidős foglalkozások felügyelettel.

Délelőtti programok: A kiscsoportos nyelvi foglalkozások általános szintfelméréssel kezdődnek, eszerint alakítjuk ki a foglalkozások menetét és választjuk ki a nyelvi szintet. A foglalkozások során az új ismeretek átadására és gyakoroltatására, valamint a meglévő ismeretek felfrissítésére helyezük a hangsúlyt. A változatos, játékos feladatokat a csoport korosztályához igazítjuk. A tananyag a magyar nyelv, az irodalom és a kultúra területére koncentrál. Fontosnak tartjuk tehát a nyelvi fejlődés mellett a kulturális ismeretek bővítését is. A foglalkozásokhoz a tankönyveket, az írószközöket, az olvasmányokat és az egyéb szükséges kellékeket biztosítjuk. Ezeket

a tábor végén hazavihetik a gyerekek. Délutáni programok: A délutáni programok mindennap ebéd után kezdődnek, és késő délután érnek véget. A programokat úgy választjuk ki, hogy változatos, élvezetes időtöltést nyújtson a csoport minden tagjának. Az egyes napokra tervezett kirándulásokat az időjárás függvényében felcserélhetjük, illetve közös döntésre másik helyszínt is meglátogathatunk. Ellátás: Az ebéd a foglalkozások helyszínére érkezik. Két fogásból álló, bőséges menü. Helyszín: 1448 Budapest, Örs vezér tér 11. fsz. 1. Időpont: június 18-tól augusztus 31-ig folyamatosan, hétfőtől péntekig. Részvételi díj: 80 000 Ft/fő, amely tartalmazza: - az ötnapos intenzív, kiscsoportos nyelvtanítást- az ismeretterjesztő, szabadidős programok idejére a felügyeletet - az öt nap alatt az ebédet, a foglalkozások alatti üdítőitalt - a tanszereket és az írószereket. Amennyiben csak a délelőtti nyelvi foglalkozásokon szeretnének részt venni, a részvételi díj 40.000 Ft/fő. Ha testvérekkel, barátokkal vagy csoportosan érkeznek, a részvételi díjból személyenként 5.000 Ft kedvezményt biztosítunk.

A fizetés módja:

Előlegként 20.000 Ft fizetendő, a fennmaradó rész a helyszínen készpénzben.

Név: Inter Nonprofit Kft. Számlaszám (Magyarországról való utaláshoz): 11714006-20369044 IBAN-számlaszám (külföldi utaláshoz HU14117140062036904400000000 Swift-kód: OTPVHUHB

Közlemény: nyelvi kurzus

Szállás:

A szállást, a reggelit és a vacsorát mindenki egyénileg intézi. Igény esetén megbízható gyermekes családoknál tudjuk elhelyezni a gyermekeket, akik folyamatos telefonos kapcsolatban vannak a szervezőkkel és a szülőkkel. A szállás, a reggeli és a vacsora ára a tanfolyam idejére: 36.000 Ft.

További információ: Sebestyén–Tóth Orsolya +36-20/9261-085

toth.orsolya@e-nyelv.hu

Az Ághegy VII. kötetének bemutatója a stockholmi magyar nagykövetségen

Február 28 -án Magyarország Stockholmi Nagykövetsége adott helyet az Ághegy antológia VII. kötete bemutatójának. A Peregrinus Klub és az Ághegy-Magyar Liget BT rendezésében sorra került bemutatót Fényes Gábor titkár nyitotta meg köszöntve a megjelenteket első sorban Szentiványi Gábor Nagykövetet és Biróné-Gulyás Katalin konzult, akik jelenlétükkel rangot adtak a bemutatónak.

A Nagykövet úr méltatta az Ághegy antológia jelentőségét, mint a magyar irodalmi és kulturális élet szerves részét képező kiadványt. Példákkal ecsetelte a VII. kötet irodalmi-művészeti értékét.

Moritz László az Ághegy skandináviai magyar irodalmi-kulturális lapfolyam ügyintéző igazgatója az Ághegy - Magyar Liget BT. alelnöke keresztmetszetet adott a VII. kötetben foglaltakról, beszélt az Ághegy folyóirat Skandinávián kívüli népszerűségéről, ismertetve azokat a szervezeteket, amelyekkel együttműködnek, élvezik támogatásukat, hiszen a mai körülmények között nagy gondot jelent egy-egy 700 oldalnyi terjedelmű kötet kiadása. Sajnálattal fejezte ki, hogy Tar Károly főszerkesztő betegsége, Gaál Zoltán a BT elnöke pedig balesete miatt kénytelenek voltak távol maradni az előadástól. Bezárólag az alelnök köszönetét fejezte ki Szentiványi Gábor Nagykövet úrnak, hogy folyamatosan figyelemmel kíséri, és teljes támogatásáról biztosította az Ághegy munkáját nyelvünk és kultúránk megőrzésében.

Ezután Neufeld Róbert felolvasta a szerkesztő üzenetét. A remekbe írt üzenetet Reményik Sándor, József Attila, Dsida Jenő, Kányádi Sándor, Tollas Tibor idézetek tették ékessé. Az irodalmi műsor versfelolvasással folytatódott: Tar Károly, Gaál Zoltán verseit Ungvári Tamás és Neufeld Róbert szavalta. Ez utóbbi saját verseiből is előadott. Asztalos Ildikó diavetítéses versfelolvasásával újabb szint hozott az előadás műsorában.

A beszédek és szavalatok között Práda Kinga fuvolaművész és Jánky Emese gordonkaművész gyönyörű játékában gyönyörködhetett a szép számban megjelent közönség.

Az Ághegy VII. kötetének sikeres bemutatója az előadók és a közönség kötetlen beszélgetésével **48** zárult.

A Peregrinus körrel közösen szervezett bemutatón az Ághegy – Liget baráti társaság alelnöke beszámolója után, a műsorban közreműködött többek között Ungváry Tamás zeneszerző is.

Práda Kinga és Jánky Emese meghitt fuvola-gordonka kettőse emelte a az irodalmi műsor színvonalát.

Fényes István, a Peregrinus Kör fáradhatatlan titkára elégedett lehetett: ismét tetszetős eseményt sikerült összehoznia a házigazda Nagykövetség szívélyes vendégfogadásáról jól ismert keretei között..

Az ág hegyén

A szerkesztő üzenetének rövidített változata

Folyóiratunk számainak bemutatásakor ismételten szóba kerül névadásának története, körülményei. Ilyenkor hiába kutakodom meszesedő agyamban és emlékezetem különleges polcain, azon egyszerű magyarázaton kívül, miszerint az Ághegy neve benne volt, s talán benne van ma is, a levegőben, nem talállok, más magyarázatot. E gondolat mellé rendelt hasonlat a következő: nemzetünk fájának törzsétől messze kinyúltunk, mi skandináviai magyarok, minden csoportosulásunk egy-egy különféle formájú ág. És az ágak hegyén bimbóként duzzad, virágokat nyit minden alkotónk, esetünkben az irodalom, a különféle művészetek művelői, akiket méltán nevezünk skandináviai magyar értelmiségieknek. Az Ághegy alkotóinak száma manapság már meghaladta a félezer főt. Ha alaposabban szemügyre vesszük, hogy kik ezek, látnunk kell: többnyire olyanok, akik még nem csatlakoztak a svédországi, a norvégiai, a dániai vagy a finnországi magyar egyesületekhez. Annak szükségessége, hogy legyen alkotóműhelyünk, amelyben, ha többnyire csak virtuálisan, de gyakorolhatjuk a megmaradásunk szempontjából elengedhetetlen együvé tartozást, indokolta és indokolja ma is, folyóiratunk tevékeny jelenlétét az intellektuális értékek skandináviai, hazai, európai s olykor, ha színvonala ezt lehetővé teszi, a világ szellemi piacán.

Az Ághegy nemcsak folyóirat, hanem egyre bővülő, kiteljesedő antológia is, amelyben összegyűjtjük mindazt a jót, ami a skandináviai magyarok szellemi hagyatéka. Lapszámainak előbb honlapunkon mutatjuk be, s aztán, ha erre munkatársainknak pénztárcájából és az innen-onnan kapott, körülményesen összehesapart sovány támogatásokból futja, öt-öt számonként hatszáz- hétszáz oldalas kötetekben jelentetjük meg. Munkatársaink önzetlen munkája példamutató szolgálat, magyarságtudatunkat gyarapító dicséretre méltó tevékenység.

Hiszem, hogy folyóiratunk neve is táplálja igyekezetünket. Mi az, ami elhitheti velem, hogy alkotóink életében is jelen van és körüllegi őket is ugyanaz az akarat levegője, amit az Ághegy neve szimbolizál. Helyünk mindenkor megszabja feladatainkat. Amikor az Ághegyre gondolok, akaratlanul is felidézem irodalmunk jeleseinak egy-egy maradandó, továbbgondolásra érdemes gondolatát. Kolozsváriként, erdélyiként, magyarként, svéd –magyarként remélem, hogy nemcsak személyemre szóló és engem ösztönző sorok bukkannak elő emlékezetemből. „...és rügy fakad a tarlott ághegyen” - írta hajdanán Bözödi György a velem is barátságos erdélyi író. És büszkén elmondhatom, hogy a múlt század nyolcvanas éveinek végén Kányádi Sándor főszerkesztője voltam a Nap-sugárnál, az egyetlen gyermekirodalmi lapnál. Biztos vagyok benne, hogy Kossuth-díjas költőnk is elégedett volt velem. Nyilván nemcsak reám hatottak s hatnak mai is emlékezetes verssorai, válogatott kötetének címét adó költeményéből.

**valaki jár a fák hegyén
ki gyűjtja s oltja csillagod
csak az nem fél, kit a remény
már véggépp magára hagyott –**

Egy városban azonos napon születtem Reményik Sándorral. Még élt, amikor tudatomra ébredtem, azonos utcákon jártunk, azonos falak között, hatott reánk és irányított a hely szelleme. Tőle való a következő idézet *Ágak hegyén arany megint* című verséből.

**Alattatok megyek
Aranyló ághegyek
Megint, -
Ködön át s mély borún,
Tündérin, szomorún
Valami tűnt varázs
Int.**

Félévszázaddal előttem Áprily Lajos a kolozsvári Református Kollégium diákja volt. Társai megfakult tablója alatt ismerkedtem költészetével. A *Fa vagyok* címűt időszérúsítve most találóan behelyettesíthetjük az Ághegy rovatainak számát. Vagy az eddig megjelent ötezernyi oldal, esetleg a szerkesztő éveinek számát

**Ködöt lehel a virradat
s január széljárása zordon.
A szélben hetven(hét) ágamat,
koronám hajladozva hordom.**

A nyugatra kényszerültek érzelmes költője volt Tollas Tibor. Felfigyeltem rá, hogy majd minden versében találunk fákról, erdőről hasonlatot. Lelomboz, de reményt is kelt költeményeiben, amelyekben nekünk, mai többhazájúaknak szól. *A mélyből visszaérkezett*- ben például.

**Áramütésként szárnyak nőnek
bordádból s fölrepítenek,
hol csupasz ágakon lassan nyílik
lombosodó emlékezet...
S az élet fáján új fészket rak
a mélyből visszaérkezett**

Svéd-magyar unokáim nevelésére hagytam ott szülővárosomat. De magammal hoztam és elevenen él emlékezetemben Dsida Jenő intelme, amit minden ág hegyén lakónak és alkotónak figyelmébe ajánlok.

Credónk a fák alatt, az ágak hegyén, civakodások erdejében, kivagyiságok rengetegében legyen a következő:

*Egymás szolgálja mind és nem ura
mindig magunkért, soha mások ellen*
József Attila Ősz című versében figyelmeztet, hogy keresnem és találnom kell olyan fiatalabb utódot, aki, ha másként nem lesz, hozzám hasonlóan pénz nélkül, önzetlenül szolgálva szerkeszti, szervezi és élteti az Ághegyet.

**Tar ágak-bogak rácsai között
kaparásznak az őszi ködök,
a vaskorláton hunyorog a dér.**

**Tudtam, hogy ős lesz, s majd fűteni kell,
de nem hittem, hogy itt van, ily közel,
hogy szemembe néz s fülembé morog.**

Dsida Jenő kriptája a Házsongárdi temetőben, közel családi sírhelyemhez áll. Homlokzatán a következő sírfelirat olvasható:

**Megtettem mindent, amit megtehettem,
Kinek tartoztam, mindent megfizettem.
Elengedem mindenki tartozását,
felejtsd el arcom romló földi mását.**

Legyen ez a mi fogadalmunk is. És ha így érzünk és így cselekszünk anyagi támogatás nélkül, de a haza éltető figyelmében bízva, új virágos ágakat bont, gazdag termést ringat ágain a jövőben is a skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam.

Az Ághegy oslói bemutatója

2012 januárjában vagyunk. Úgy tűnik, csak pár hónapja mutattuk be az Ághegy VI. kötetét, s ezzel ünnepeltük a tíz éves Ághegyet. S már ismét megjött az új kötet, a hetedik.

Sajnos az idő olyan gyorsan rohan, hogy pár hónapnak tűnik az, ami egy éve volt. Az Ághegy évenkénti megjelenése olyan pontos, mint egy óramű. A VII. kötetet 2012 januárjában mutattuk be az oslói magyar nagykövetségen. Ott három örömről és egy bánatról volt szó. Az első öröm maga a könyv megjelenése volt. Megjelent pontos időben, csinos külsővel. Minél gördülékenyebben mennek a dolgok, annál inkább azt hisszük, hogy minden magától megy: legyen az kongresszus, szervezett utazás, könyv kiadása. A valóság az, hogy látszatra minél simábban megy valami, annál több kemény munka van a háttérben. Így van az Ághegygel is. Mi, olvasók, köszönjük a helyi szerkesztőknek és a főszerkesztőnek, Tar Károlynak ezt a háttérben végzett szép és szorgalmas munkáját. A második öröm az volt, hogy most első alkalommal már jelen volt új nagykövetségünk, Dr. Jeszenszky Géza és Edit asszony. Ezt mondtam: „Öröm, hogy Nagykövet Úrék már Norvégiában vannak, mikor az Ághegy legújabb kötete megjelenik, s láthatják, hogy a norvégiai kis magyar közösség nem álmos emberekből áll, akik már félig norvégok lettek, hanem sok komoly alkotó van köztük irodalom, képzőművészet és zene terén.” Politikus, történész, publicista, író nagykövetségünk biztos értékeli ezt. A bánat az volt, hogy vártuk Tar Károly főszerkesztőt, aki magát szerényen csak szerkesztőnek nevezi. De váratlan betegsége miatt nem tudott eljönni. Ezt a harmadik öröm pótolta kissé. Az, hogy a költő, zenész Gaál Zoltán el tudott jönni Svédországból, és adott egy elegáns és kedves irodalmi kavalkádot magyar versekből. Részben sajátjából, részben klasszikus magyar költeményekből. Annak a kihalt generációnak tagjai, akik még mindig jobban szeretik a lapozható papírkönyvet, mint az e-könyveket, öröm kézbe vennie a hetedik kötetet. A Norvégiában élő magyar alkotóktól 26 munka található benne. Gratulálunk a szerkesztőknek és a szerzőknek is.

Dr. Borka László
Oslo, 2012

Köszönetnyilvánítás

MAGYARORSZÁG SVÉDORSZÁGI NAGYKÖVETÉNEK
Szentiványi Gábor nagykövet úrnak
MAGYARORSZÁG NORVÉGIAI NAGYKÖVETÉNEK
dr. Jeszenszky Géza nagykövet úrnak
MAGYARORSZÁG DÁNIAI NAGYKÖVETÉNEK
dr. Szébenyi Ferenc nagykövet úrnak

Tisztelt Nagykövet urak!

Az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti folyóirat, a Magyar Liget, a skandináviai magyarok családi lapja és az Ághegy-Liget Baráti Társaság alkotói, munkatársai és támogató tagjai nevében kérem, fogadják hálás köszönetemet a nemrégiben, a Nagykövetség széleskörű támogatásával lezajlott sikeres irodalmi találkozóról, amely a Nagykövetségek és az Önök értő támogatása nélkül nem jöhetett volna létre.

Skandináviában számos magyar alkotó él. Az Ághegy című irodalmi és művészeti lapfolyam célja, hogy írók, művészek, zenészek, előadóművészek műhelyeként, egymásra hatva, egymásból erőt merítve, a tőlük telhető legmagasabb szinten önzetlenül szolgálják magyarságunkat. A lapfolyam megjelenési helye elsősorban a világháló, de eddig, összesen közel ötezer oldalas terjedelmét, öt-öt számonként, antológiaként, nyomtatott formában és CD -lemezen is megjelentettük. Az Ághegy Könyvek sorozatban huszonnyolc kötet kiadását gondoztuk. Az indulásunk óta eltelt tizenegy esztendőben műhelyépítéssel foglalkoztunk. Gyarapodó közösségünkben születésünkkal kapott tehetségünket, otthonról hozott, iskolákban ránk ragadt értékeinket és hitünket összeszedve irodalmi és művészeti alkotásainkat becsülő olvasótábor és anyagi támogatókat kerestünk és találtunk. Beruháztunk javainkból majd minden szellemi, és bár kevés anyagi és erkölcsi támogatásra leltünk, fejlődésünk töretlen. Tetteink közösségszolgáló indítékúak: ahhoz, hogy az anyaországunkon kívül élő magyarok nyelvükben, hagyományainkban megmaradjanak, szükséges az irodalom és a művészet helyi alkotóinak a szolgálata, a példamutatása is. „Magyarnak lenni ma nem állami hovatartozást jelent, hanem az érzésnek és gondolatnak egy specifikus módját, ami ezer év értékeiből szűrődött le: kultúrát...” A többször elismételendő idézet egyik a jövőt világosan látó nagyságunktól, Szerb Antaltól való. Az európai közösségbe beilleszkedő Magyarországon is tudják ezt, és vallják tiszteletreméltó, művelt fők szép számmal. Az északra vándorolt magyarok számához viszonyítva, az itteni magyar vagy magyar származású értelmiségiek száma jelentős, de csak kivételes összefogással lesznek képesek szellemi műhelyt képező saját folyóiratot eltartani. De mivel ez az összefogás egyaránt szolgál minket és szülőhazánkat, reménykedtünk némi elismerésben és támogatásban. És szüntelenül keresgélünk az értők ervei között, és hirdetjük a Mészöly Miklós által hangoztatott „osztatlan magyar érdekek” szellemében, hogy „az európai kultúra nem más, mint soha meg nem szűnő folyamatos cseréje a kulturális értékeknek.” Az északon fogant magyar alkotás előszámálásával csereképességünket óhajtjuk növelni. Tisztában vagyunk azzal is: „Cserére a kultúrában csak az képes, aki értéket teremt, akinek van mit felkínálnia, és aki nyitott a Másik szavának befogadására.” Most ez különösen szükséges: a skandináv országokban élő magyarok hídszerepe hangsúlyozottan fontos. És felelő is. Mert adhatunk, mert szolgálhatunk hazánknak. A befogadóinknak éppen úgy hasznára lehetünk, mint az otthoniaknak. És ahhoz, hogy ezt az utánunk jövő is így cselekedhesse: meg kell tanulniuk magyarnak maradni. Ebben segíthet, és segít az a magyar alkotóközösség, amelynek műhelye az Ághegy. Folyamatosan összegyűjtött értékeinket azzal a gondolattal továbbítjuk olvasóinkhoz, hogy sokféleségünket igyekezzük, összefogásunk eredményességét bizonyíthatjuk. Mindezeket a Nagykövetségek támogatása nélkül nehéz lenne teljesíthetnénk, hiszen hasonló találkozók rendezésére nincs anyagi lehetőségünk. De nemcsak az anyagiakról van itt szó, hiszen a Nagykövetség területén találkozási minden részvevőnek éreznie kell az anyaország melegét, erkölcsi támogatását. Ismételtlen hirdetem és most is hangsúlyozni kívánom, hogy a haza éltető figyelme nélkül meg nem lehetünk. Nem elvont fogalomról szólok. Jelen esetben a Nagykövetségek és személy szerint az Önök kiemelt figyelme ad lendületet további munkánkhoz, amiért köszönettel tartozunk. Az Ághegy, a Magyar Liget alapítószerkesztőjeként és Társaságunk t. elnökeként, s mert betegségem miatt nem lehettem ott az oslói majd a stockholmi találkozón sem, kérem, fogadják ez alkalommal legjobb kívánságaimat, sikeres munkájához kedvet, kitartást és egészséget kívánok.

Üdvözléssel:

Tar Károly író, szerkesztő

Új világvallás - a klíma

Három monoteista világvallás van: a kereszténység, a zsidó vallás és az iszlám.

Mellettük nemrég egy új vallás született, a korábbi vallások minden jegyét magába foglalva. Ez a klíma vallás.

Mit találunk a korábbi vallásoknál? Három csoport alakul ki: az egyikben vannak a mélyen hívők. A másokban azok akik erősen nem hisznek, ők az ateisták. A harmadik csoport az agnosztikusoké, nem tudják higgyenek-e, vagy sem.

Ez a vallási jellegű csoportosulás a klíma körül is kialakult. A fő hittétel szerint az emberi tevékenység úgy befolyásolja a klímát, hogy globális hőemelkedést okoz. Az pedig beláthatatlan károkhhoz fog vezetni. Az emberi tevékenység pedig az, hogy olajat, szenet és gázt égetve széndioxidot termelünk. A CO₂ pedig egy ún. klímagáz, visszafogja a Földről normálisan kiáramló meleget, így a Földön a búra alatt melegebb lesz. Ezért csökkentenünk kell a CO₂ termelést. Hogy mennyire, az országoként változik. Érdekes módon a globális felmelegedést már alig említik, most klímaváltozásról van szó. Ez már kicsit más, hisz klímaváltozás mindig volt. Melegebb klímában a mamut vígan élt Norvégiában. Hidegebb is volt, akkor meg jég borította fél Európát. Mindez többször is előfordult.

Ahogy a keresztények időnként zsinatot tartanak, vagy az Iszlám Nagytanács összeül, éppúgy a klímahívők 2-3 évenként zsinatot rendeznek, amit Klímakonferenciának hívnak. Ez olyan ülés, ahol közel minden ország részt vesz. Itt lehet látványosan bemutatni a többieknek, hogy ki milyen buzgó: Ha a széndioxid 20 % csökkentését jelenti be az egyik ország, akkor mint a kártyában, magasabb lapot kell letenni valamelyik játékosnak és akkor a másik ország 30 %-ot ígér. Volt olyan ország, amelyik nagy nekibuzdulással 2050-re 80 %-ot *tett le az asztalra*, mint a kártyában egy adut. Ő a nyertes. Minél távolabbi dátumot jelölünk meg, annál nagyobb csökkenést ígérhetünk, hisz hol leszünk mi már addigra? - mondja magában a büszke nyertes.

Ezek a klímakonferenciák még az államfők is nagyon

aktívak, holott sejtelmük sincs a klimatológiáról. A pár évvel ezelőtti koppenhágai konferenciára a norvég miniszterelnök is elment, szoros időbeosztása miatt azonban külön repülőt bérlet, holott Koppenhágába óránként van járat Oslóból.

Ez sokat elárul a helyzetről: külön repülőt bérlek, hogy elmondhassam a klímakonferencián, hogy takarékoskodnunk kell az energiával.

Nekünk, norvégoknak nem kell szégyellni magunkat. Már 1995 óta állandóan ígérjük, hogy csökkentjük a CO₂ kibocsátást. Elvileg tesszük is. A valóságban ez évről-évre növekedett. Kisebb autók segítenének a dolgon, de ha nyaralni, vagy télen a hegyi kis házunkba megyünk, annyira praktikusak a nagy SUV autók, hogy ezen a téren tekintsünk el a fentiekől.

A keresztény középkorban pénzért bűnbocsánatot lehetett venni, ehhez hasonló a klímakvóta, amit gazdag ország vehet olyan szegény országtól, ahol az ipar és a CO₂ kibocsátás szinte nulla.

Ahogy a vallásoknak voltak prófétái, a klímavallásnak is megvannak a maga emberei. Nem nagyszakállú, sivatagi prédikátorok, hanem előadó termekben szónoklói. A procedura ugyanaz: megjósolják, ha nem követjük tanácsaikat, az emberiség szomorú jövőre számíthat. Jelen voltunk, mint megfigyelők egy kerekasztal vitán, ahol egy hívő és egy hitetlen fejtette ki álláspontját.

Hívő: Sok bizonyítéka van a globális hőemelkedésnek. Olvad az Északi Sark körüli

jégmező, mint azt Al Gore drámai filmje is mutatta.

Klíma-ateista, hitetlen (későbbiekben Hitetlen): Száz év alatt 0,7 Celsius fok hőemelkedést vélnek kimutatni, amitől a mínusz 20-30 fokos Északi Sarkvidéken semmi nem olvadhat. Amiért valóban olvadhat, annak oka lehet az egész atmoszférában lebegő szénpor, ami az óriási amerikai, kínai és indiai szén-erőművekből származik. Ez finoman lerakódik a jégmezőkön, ami miatt a természetes fényvisszaverődés csökken és a jég melegszik. Tehát ha aggódunk a klímáért, akkor ezekért a nagy szén-erőművekért kell aggódnunk. Itt milliárd embert ellátó erőművekről van szó. Még ha kis Norvégia be is tartaná ígéreteit, 5 millió ember jóindulatú igyekezete állna szemben Kína és India 2,5 milliárdjával. Mellesleg 2012 télén több, mint 400 ember fagyott meg Európában a szokatlan hidegben. Ilyenkor a globális hőemelkedésről nem hallani. Hisz olyan nagy baj lenne 2 fok

hőmérséklet emelkedés?

Hívő: A skandinávoknak talán nem. De ez a tenger szintjének emelkedésével jár és például a Maldív szigeteket elöntené a víz. Ott a legmagasabb pont két méter.

Hitetlen: Ez valóban tragédia lenne a mostani elkényeztetett turisták számára, akiknek Mallorca és a Kanári szigetek már unalmasak. Egy ilyen tenger-

Székely János: A Szent Péter templom

szint emelkedés végtelenül lassan történne s a szigetek 350.000 lakója időben elköltözhette a szomszédos Indiába. Egyelőre ez a távoli jövőben lenne, míg közben két millió ember hal meg évente maláriában, anélkül, hogy sokat törődne vele. Nem illik Maldíviával érvelni. Ez a baj a klímavitákban: fontosabbnak találjuk azt, ami talán 50 év múlva következhet be, mint azt, ami égető, mai probléma, mint pl. a TBC vagy a maláriát. Mert utóbbiakon nem lehet pénzt keresni, míg a klímán igen.

Hívó: Ami a széndioxidot illeti, az is egy megoldás, ha a CO₂-t megfogjuk és tároljuk.

Hitetlen: Igjen, ahol vannak kiürült olajmezők, oda be lehet pumpálni ezt a gázt. Sajnos a legtöbb országnak nincsenek ilyen üres földalatti raktárai. Norvégiának van, építettek is egy akkora gázfogót, mint egy kisebb város, ott rozsdásodik valahol Mongstadban, nem tud beindulni, mert olyan költséges és komplikált lenne. És ne felejtjük el, egy ilyen kolosszust üzemeltetéséhez is energia kell, s akkor nem sok a nyereség.

Hívó: De reménykedhetünk a szélmalomokban, a nap-elemekben, és az elektromos autókban.

Hitetlen: Igjen, ezek nagyon hasznosak. Be kell vallanunk, mint ateistáknak, hogy mi, akik nem sokat teszünk a klíma érdekében, mi nem teremtünk munkát, nem teremtünk munkahelyet. Mert mi passzívak vagyunk. Viszont a ti hitetek megteremtette a szélmalomokat. Óriási létesítmények, építőanyag kell hozzá, motor kell, utak, kábelek. Utána karbantartás. Sok embernek ad munkát. Óriási üzlet, sajnos annyi energiát használ el, mire kész egy ilyen óriás, hogy a szerény energiatermelésével valószínű sokára lesz, mire az első pozitív kilowattot megtermeli. Kár, hogy se szélcsendben, se erős szélben nem használható. De ha a világ összes széleenergiáját és nap-energiáját összeadjuk, bizony csak pár százalékát teszi ki a világ energia össztermelésének.

Ami az elektromos autókat illeti, ha ez elterjedne, akkor a városok levegője

tisztább lenne. Vannak városok, ahol egyes napokon már korlátozott az autók használata, mert a sárga-szürke szmogtól alig látni. A várostól távol termelni elektromosságot, amit a városi autók használnak, ez egy óriási ötlet. De ne csapjuk be magunkat, ez nem a klíma témába tartozik, hanem átcúsztunk egy környezetvédelmi problémába. Mert a termodinamikát nem lehet becsapni. Az energiatermelés nem csökken, csak máshol, központilag történik, nem minden autós maga termeli azt a motorjával. De mégis, ezek valóban fontos dolgok s ahogy csökken az olaj-, szén- és gáztartalék, úgy egyre fontosabbak lesznek.

Megjegyezzük, hogy a klímahitetlenek maguk is környezetvédők lehetnek, tiszta folyók, tiszta levegő érdekében. Mert ez konkrét dolog, nem olyan scenáriók, amik ötven év múlva történnek.

Hívó: Akkor mi lesz 100-150 év múlva, mikor a három energiaforrás kimerül?

Hitetlen: Ha tetszik, ha nem, úgy tűnik, az atomerő fog dominálni.

Agnosztikus: Bravó, kezdem magam egy klímakonferencián érezni.

Hívó: És nem lehetne a pazarló életünket lejjebb csavarni?

Hitetlen: De igen. Akkor nem 150 év múlva fog el az olaj, hanem 200 év múlva. De ezeket az éveket csak a vita kedvéért említjük, senki sem tud pontos számot mondani.

Hívó: De a kormányok megegyeztek, hogy csak 2 fok hőemelkedést engednek meg.

Hitetlen: Hát nem aranyosak? És hogyan? Tudod te, hogy, több országban volt egy körkérdés, ahol Földünk tíz nagy problémáját sorolták fel s megkérték az interjú-alanyokat, hogy állítsanak fel egy fontossági sorrendet. Kapaszkodj meg: Amerikában a klíma volt a legutolsó, a tizedik helyen. Pedig Amerika ez egyik legnagyobb energiafelhasználó. Az 1,3 milliárdos Kínában és az 1,2 milliárdos Indiában is ugyanez lenne a válasz. A Föld túlnépesedése, a gazdasági krízis és az ebből származó munkanélküliség, szegénység, malária, háborúk, TBC: mind nagyobb problémának tűnik, mint esetleg 2 Celsius fok hőemelkedés a jövőben. Ami van, az jobban elfoglalja az embereket, mint ami talán lesz. Csak a jóléti Skandináviában volt a klímaprobléma a sor elején. Persze mi sem teszünk semmit. Mert ha úgy akarunk élni, ahogy élünk, akkor nem lehet sokat tenni. Van ismerősöm aki őszintén hiszi és rendkívül jó a klíma-lelkiismerete, mert mindig lekapcsolja maga után a villanyt a WC-ben.

Hívó: Jó, jó, de akkor mi a megoldás?

Hitetlen: Nemigen van megoldás. Itt Norvégiában játszhatunk a számokkal és százalékokkal. De a brutális valóság az, hogy a világ szegény milliárdjainak ugyanolyan joguk van a jólétre, mint nekünk. És ehhez energia kell. És egyelőre az olaj, a gáz és a szén az út a felemelkedéshez. Kínában és Indiában újabb és újabb szénércművek nyílnak meg, ami újabb és újabb tömegek jólétét biztosítja. Ezt a helyzetet az előrelátható jövőben senki nem fogja megállítani. Két fok hőemelkedés, vagy öt, akkor sem.

Ez a scenárió nem rózsás, de ez a nyers valóság. Közben klímakonferenciákra egyre romantikusabb helyekre utazva, a világ politikusai ígérgethetnek bármit. És veszekedhetnek, mert főként azt teszik. De mit szól mindehhez agnosztikus barátunk, aki eddig csak hallgatott?

Agnosztikus: Türelmesen hallgattam s meg kell mondanom, hogy ha eddig nem tudtam, mit higgyek, most még kevésbé tudom. Pár dolgot azért feljegyeztem:

- Ami feltűnt az egész vita alatt, hogy egy szó sem esett az esetleges hőmérséklet emelkedés pozitív hatásairól. Északabbra kúszik a gabonatermelés határa, ami több ételmet jelent a Föld lakóinak. Melegebb lesz, kevesebbet kell fűteni. Kiszáradnak a mocsarak, így megszűnik a malária. Mindíg csak a bajokról van szó, mintha valami bibliai végítélet várna ránk.

- A másik dolog, amit megfigyeltem, az az, hogy mindkét csoport, hívők és hitetlenek nagyjából teljesen egyformán élnek. Energiafogyasztásuk gyakorlatilag ugyanannyi.

- Ha egy cég klímaberendezésekkel foglalkozik: Szélmalom, napelem, stb, az feltétlenül a hívők csoportját támogatja, hisz ott van a nagy pénz. A lobbizásnak óriási tere van.

- Nem tudni, ki mellett áll az igazság, de az biztos, hogy az ember hihetetlenül rugalmas, minden állatnál többet bír. 40 fokos melegben is élnek népek, 40 fokos hidegben is dolgoznak az olajmezőkön. 80 Celsius fok különbség! Ha emelkedni fog a tenger, akkor gátakat fogunk építeni, két fok melegevést észre sem veszünk. Mi problémamegoldó faj vagyunk s azoknál a nehézségeknél, amiket a klímapróféták előrejeltenek, sokkal nagyobbakat megoldottunk már.

Borka László

Mese- bácsi élni akar

Már harminc évvel ezelőtt lemondott róla az orvostudomány. Lélegeztető készülékbe rakták. Apja, maga is orvos, felfogta, hogy T. élete veszélyben forog és kipurcsolta a készülékből. Kollégái kénytelen-kelletlen engedelmeskedtek óhajának.

Klinikai szempontból természetesen sokkal egyszerűbb lett volna bedugni őt egy gépbe, és kivárni míg beadja a kulcsot. Vigasztalásul még azt is lehetett volna mondani, hogy orvosai megkímélték a további, olykor-olykor bizony igen súlyos, szenvedéstől.

Igen ám, de az az igazság az, hogy T. ragaszkodik az élet-hez. Vannak, akik állandóan panaszkodnak. T., akinek valóban volna oka panaszra, ezt sohasem teszi. Imponáló nyugalommal viseli el a megpróbáltatásokat. Nem süpped bele a saját nyomorúságába. Fantáziája segítségével szárnyra kel, és a bajok fölé emelkedik.

Az, hogy nagy huncut, már gyermekkorában megmutatkozott. Elég egy jellemző esetet említeni. Szüleivel és testvéreivel Koppenhágában vendégeskedett dán nagyapjánál. Lekopaszították; majdhogynem dickensi figurává változott. Rájött, hogy kinézését ki tudná használni. Körbejárta a nagyapa lakása körül elterülő városnegyed, és kis sapkáját kezében előrenyújtva, vékonyka hangon, 25 óréért rimánkodott. A járókelők zöme megszánta, így hamarosan pénzzel teli sapkával

tért haza. A fogadtatásról, jó polgári családról lévén szó, jobb nem beszélni.

Túl későn derült ki, hogy súlyos hátgerincferdülése van. Operálni eredményesen már nem lehetett. Tüdeje idővel mindinkább összepréselődött, lélegző képessége fokozatosan csökkent. Korábban igen mozgékony volt. Szeretett autózni, motorkerékpározni. Erről le kellett mondania. Lassanként már a járás is nehezebbé esett.

Nagyon szeretett dolgozni. Óvodás gyerekekkel foglalkozott. A kicsik imádták, Mese-bácsinak szólították. Ropant Izgalmas történeteket rögtönzött a gyerekek ötleteit is hasznosítva. Sajnos, gyakran betegeskedett. (Az óvodákban hemzsegnék a különböző kórokozók.) Végül, bár nem szívesen, lemondott a munkáról, és idő előtti nyugdíjazását kérte.

Vannak barátai és a rokonai sem feledkeznek meg róla, de napjainak jelentős részét kénytelen egyedül tölteni. Itt jön segítségére gyűjtőszenvédelye. Hogy pontosan mit gyűjt, az jól megőrzött titok. Valószínű, hogy lakása manapság leginkább egy raktárra hasonlít. Hívatlan vendég be nem léphet, és az utóbbi időben csak egy pár kivételezett személy tehette be oda a lábát. Amíg bírta erővel, járt vásárokra, eladni-venni. Mostanság a meglevőt gondolja és leltározza. Ott van még időtöltésnek a televízió, különösen vonzzák az érdekesítő filmek.

Ritka az a betegség a családban, amelyet nem örökölt. Számptalan operáción ment keresztül. A kórházban, ahol kezelni szokták, jóformán az egész személyzet ismeri. Ha megy a folyosón, az orvosok és ápolónők, a háta mögött, suttogva hívják fel rá egymás figyelmét: nézzétek, ott megy T., a „túlélő”.

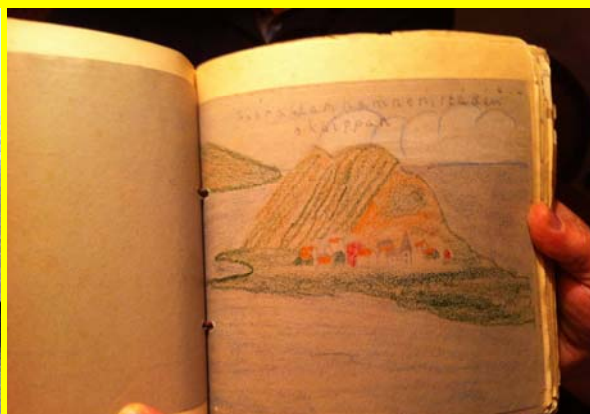
Tekintélyre tett szert. Nem lehet vele akárhogy bántani. Ha operálják, felkészül és előre kigondolja, hogy milyen stratégiát fog követni. Abba sem egyezik bele, hogy hebehurgyán, túl korán, küldjék haza. Akkora tapasztalata van, hogy az orvosok kénytelenek tekintettel lenni arra, amit mond.

Legutóbb a veséjét operálták. Az operációt megelőzően feltette magának a kérdést: Akarok-e tovább élni vagy jöjjön inkább a halál. A válasz: ÉLNI AKAROK!

Hamarosan betölti hatvanadik életévét.

Gaál Zoltán

Åke, akiről előző lapszámunkban Gaál Zoltán írt szép riportot, ismeri ezt a falut, s talán a lova is, akit valamiért Kádárról nevezett el, járhatta ezt a helyett. „Munkafüzetébe” rajzolt ilyen, a svédországi korszerűsödés előtti időkben lakott fölhöz tapadt házakat.

**A
csodálatos falu...**

Honlapszerkesztőn Sándor Ferenc és Gaál Zoltán a ÁLBT elnöke

A vörösbarna, apró, földhöz tapadt házak három lépés széles úton sorakoznak. A házak körül, az építkezésekkor kitermelt kőrakásokból magától érthetően kialakított kerítés, néhány négyzetméternyi virágoskert. Nyilván a szalmatetőű házak a régebbiek, Zoltán szerint kevesebb, mint öt évtizede még laktak itt svédok. A legszegényebbek közül valók húzták meg itt maguk. A baloldali házsor mögött fűrész patak, még most is tiszta vizét itták annak idején, s mosták benne néhányánál alig több konyhai edényüket, szennyes ruháikat.

Az 1990-es évek elején a stockholmi Skansenben fényképkiallítást láttam, arról, hogy a múlt század első éveiben miként éltek a svéd parasztok. Felismerni véltem házaikról, posztóbók készült ruháikról, bocskorukról az erdélyi hegyvidékek lakóit. Portáik elhanyagoltsága, térdig sáros udvaruk, messziről lerítt szegénységük, amiről klasszikus svéd regényekből olvastam, amikor örölt fakéregből sütöttek kenyeret és a magyarokhoz hasonlóan innen is kivándorolt Amerikába millió társuk.

Azóta eltelt, itt Svédországban hatalmas munkában, szorgalomban, becsületben egy évszázad. Hol vannak már azok a földhöz ragadt svéd parasztok? Lám Áke is, aki csaknem egyidős ezzel a százzal, többszörös ultra-komfortos lakásban lakik itt a Göteborgtól száz kilométernyire pompázó svéd természet ölen. Élvezi a kényelmet, de még most is dolgozik, kertészkedik. Hozzá hasonlóan nyolc millióan dolgoznak itt becsülettel. És nem lopnak. Sem a szomszédtól, sem az államtól. Innen ennek az északi országnak minden gazdagsága.

Fotó, szöveg:

Ligeti Pál **55**

Oslói oldal

2012/1. szám (dec.-márc.)
Összeállította Kovács Ferenc

*** A norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) szervezésében működő Csincsele gyermekcsoport december 3.-án tartotta ünnepélyes, karácsonyi készülődős, sütső foglalkozását. A sütemények kiszagztatása közben és után karácsonyi dalokat, mondókákat énekeltek.

2012-ben is folytatják havi egyszeri, szombat délelőtti foglalkozásaikat Karácsony Tünde és Wollner Mária pedagógusok vezetésével a Thaulow óvodában: január 14.-én, február 25.-én és március 10.-én.

*** Røkenes Erzsébet ikonkiállítására 2011 decemberében került sor a Sandvika könyvtárban. December 9.-én ugyanott vetített képes előadást tartott az ikonok történetéről. (fotó: Olav Haraldsson, Norvégia örökös királya, 13. századi motívum)

2012 március 5.-től húsvétig a Bærum könyvtárban festett tojásokat állít ki. Tyúk-, pulyka-, kacsa-, strucc-, és fátójasokat is fest temperával, akrýllal.

E technikákról szóló könyve:

Eggmaling – fra det enkle til den kunstneriske.
(fotó: Festett tojások)

*** Az új helyen, a Kutatópark vetítőjében folytatódott a Magyar Filmklub, Kovács Ferenc előadássorozata. Dec. 17.-én a negyedik foglalkozás címe **Szép Ernő adaptációk a színpadon.**

*** December 26.-án volt a Karácsonyi magyar nyelvű szentmise. Újból Attila atya érkezett hozzánk Magyarországról. A gyülekezeti teremben a gyerekek Mikulásnap ajándékot kaptak, a felnőttek pedig késői órákba nyúló beszélgetést folytattak Attila atyával.

*** A Norvég Magyar Egyesület (NUFO) január 15.-én tartotta szokásos újév utáni családi estjét. A gulyásvacsorát követően rövid, klasszikus szórakoztató koncertet hallhattunk, Bordás Mária énekelt, Wolfgang Plagge zongorázott, majd tombolasorsolásra került sor. A nagy létszámban megjelent vendégseregben

egyaránt találhattunk fiatalokat, időseket, magyarokat és norvégokat.

*** Antalóczi Zoltán szervezésében a felnőtt korosztály rendszeresen összejön Oslóban egy jó kis teremfocira, szurkolásra, együttlétre. Idén január 21.-én, február 25.-én, március végén találkoztak.

*** Január 26.-án este az oslói magyar nagykövetség épületében Csaba László közgazdász professzor, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Corvinus Egyetem és a Közép-Európai Egyetem tanára tartott előadást "A magyar gazdaság helyzete és kilátásai" címmel. A beszélgetést Jeszenszky Géza nagykövet vezette. Az előadás után pogácsa, üdítők s egy pohár jófajta magyar bor mellett folytathattunk kötetlen beszélgetést.

Csaba László professzor még e nap kora délután angol nyelvű tájékoztató jellegű előadást is tartott a NUIPI (Norwegian Institute of International Affairs) rendezésében "Whither Hungary? Economic and Political Development" címmel.

*** Január 27.-én került sor az 31-35. lapszámait befogadó Ághegy VII. kötetének a bemutatójára. Jeszenszky Géza nagykövet rövid köszöntője után üdvözlöttük és bemutatkozásra kértük svédországi vendégünket, az Ághegy-Liget baráti Társaság új elnökét, a zeneszerző, költő, szerkesztő Gaál Zoltánt. A kötetet a szokásainkhoz híven Borka László mutatta be. Majd a kötet Norvégiában élő alkotóival (Bendes Rita, Borka László, Kunszenti Ágnes, Røkenes Erzsébet) Kovács Ferenc szerkesztőhelyettes beszélgetett. Az estet pogácsás, vörösboros beszélgetés zárta. (A beszámolót lásd a 48. oldalon)

*** A Norvégiai Magyarok Baráti Köre rajzpályázatot hirdetett a Norvégiában élő 2 és 14 év közötti magyar gyerekeknek. A beérkezési határidő 2012. február 29.-e volt.

A rajzok technikája kötetlen, egy nevező maximum 5 rajzzal nevezhetett. A beérkező rajzokat az MBK március 17-i műsorának helyszínén állították ki. Az ünnepi műsor keretében hirdettek eredményt, a pályázók szerény jutalmazásban részesültek. Velük a következő számban kis riportot közlünk.

*** Február 13.-án az oslói magyar nagykövetségen újabb izgalmas előadásra, beszélgetésre került sor "Három nagykövet a világpolitikáról" címmel. Az első órában angol nyelvű tájékoztató hangzott el a magyarul nem tudó érdeklődőknek. Ezután egy hosszabb beszámoló és kérdés-felelet program következett magyarul. Jeszenszky Géza oslói nagykövet vendége Csák János londoni nagykövet, energetikai szakértő, és Magyarics Tamás dublini nagykövet, amerikanisztikai szakértő volt. Sorra beszéltek az állomáshelyükön szerzett tapasztalataikról, majd számtalan, a hallgatóság sorából feltett kérdésre válaszoltak a nagyon érdekes, tartalmas, hasznos összejöveten.

*** Ebben a félévben, a Magyar Filmklub keretében Kosztolányi Dezső sorozatot indítunk. Kovács Ferenc rendezésében első alkalommal Kosztolányi nem gyakori színházi, TV-színházi szerepléséről volt szó "Boldog, szomorú dal" címmel. A esteket minden alkalommal annak "dedikáljuk", aki tevékenyen, termékenyítően vesz részt a Filmklub életében. Ez alkalommal Grábner Évát köszöntöttük az Üllői úti fák c. megzenésített Kosztolányi verssel.

*** Az idén Pécs városa emlékkiállításal emlékezik a város szülőtte, Gebauer Ernő festőművész munkásságára. Norvég vonatkozású esemény, hogy Hvasser kisváros templomának is készített két vallásos témájú falfestményt. Az ezekről készült fényképeket is kiállítják majd a többi, közel 60 templomi munkája között.

(fotó: Hvasser templombelső a két Gebauer táblaképpel

Találkozásaim

Tisztelt Olvasó!

Meglehetősen hosszú csend után, megint csöngetek, ezúttal a Találkozásaim rovatban. Aránylag hosszú hallgatásomnak megvan az oka. Annak is mint minden másnak. Bokros teendőknek, családi elfoglaltságnak, és hát hadd valljam be, egy kis lustaságnak is betudható. De nem kis részben annak is, hogy nem akarok holmi jelentéktelen, csak amolyan l'art pour l'art eseménnyel untatni Téged és másokat, olyas valamivel, ami nélkül amúgy sem lennél ismeretekben szegényebb. Most viszont van miről írni, mert egy pár héttel ezelőtt megtörtént találkozás volt részemre olyan érdekes és értékes, hogy arról szégyenkezés nélkül tudok néhány sort Neked átadni. Van két unokabátyám, Anyám fivérének Izsónak a két fia. Izsó Dachauban halt meg a háború vége felé. 1949-ben Izsó egyik fia, idősebbik unokabátyám Karcsi, kivándorolt az újonnan megalapított zsidó államba. Mégpedig illegálisan, mert kivándorolni Hazánkából akkor már csak nagyon kivételes esetekben lehetett és akik Izraelbe szándékoztak kivándorolni,

azoknak legtöbbször maradt. Hacsak nem próbált szökni. Karcsi azok közé tartozott, akik szökni próbáltak, és az ő esetében ez sikerült is. 1956-ban aztán, amikor az én családom is kivándorolt, velünk, egy háromtonnás Csepel teherautón zötyögött a határ felé Karcsi öccse Gyuri is, az ő családjával. Mi szerencsésen megérkeztünk Svédországba, Gyuriék pedig az USA-ban, Csikágóban kötöttek ki. Az akkor még levelezés, és néhány ritkán megeresztett telefonbeszélgetés útján fenntartott kapcsolat, később, amikor erre már a pénzügyi lehetőségek is megszülettek, egy-egy utazássá nőtte ki magát. Úgy öt-tíz évenként viszont láttuk egymást, amikor is vagy az egyikünk vagy a másikunk nyakába vette a hosszú utat és elrepült valamelyik rokonhoz. Hol Haifába, hol Csikágóba, de egy-egy alkalommal ide Stockholmba is eljöttek mind a ketten. Na persze nem egyszerre. De hát ezek az alkalmak tényleg ritkaságszámba mentek. Később aztán jött az elektronikus csunami, és elárasztotta a világot. Így én és két unokabátyám már a számítógép segítségével is el tudtuk érni egymást, sőt, még később az istenáldotta Skype-on is, ahol nemcsak hallani de látni is tudtunk. Micsoda fejlődés! Szeretett Édesapám, aki a TV és a kazettás szalagjátzó csodáit megérte, sokszor hangosan áldotta a hallatlan technikai haladást, amikor a képernyő előtt ülve kényelmes fotelben, hol az afrikai szavannán, hol a sarki jéghegyek között találta magát, vagy éppen az Etna kitörését

csodálhatta meg. Mit szolt volna, ha Karcsinak vagy Gyurinak még integetni is tudott volna? Na de hadd fogjam már vissza egy kicsit, az elbeszélők soha el nem maradó szószaporítását. Mi tollforgatók általában szeretjük hallatni a hangunkat, és ha élőben nem is mindig lehet, hát írásban annál inkább. Szóval most végre rátérek magára a dologra. Nemrégien eljött egy igazán ritkán visszatérő alkalom. Gyuri unokabátyám látogatóba készült Karcsihoz. Ezt jóelőre

közölte velem is, így én is be tudtam tervezni egy utazást, és már hetekkel korábban tudtam örülni annak, hogy hamarosan találkozhatok egyszerre mindkettejükkel, hogy hamarosan ott ülhetek velük egy szobában, beszélgethetek a régi időről, közös emlékeinkről, a család régen elment tagjairól, dolgokról, megtörtént eseményekről, csupa olyasmiről amelyekről csak mi tudunk beszélgetni, mi akik ott voltunk, akik még tudnak emlékezni. Hiszen sem Anyáink, sem Apáink nincsenek már az élők sorában, az én egyetlen öcsém a háború után született, és mindössze hat éves volt amikor kijöttünk. Ő a régi dolgokról semmit sem tud. El kell mondjam, hogy az utazást nem egyedül terveztem megtenni. Múzsám Adél, akinek simogató kezeivel a vállamon sok

versemet megírtam, a tervek szerint szintén eljött volna. Mindent előkészítettünk, minden jegyet megvettünk, minden szállást lekötöttünk, várakozásaink hullámai szinte percenként, és egyre nagyobb erővel csaptak össze a fejünk felett. Február hatodikán indultunk volna. És akkor, azon a

napon, pont azon a napon, a Malév kilehelte a lelkét. Nekem még sikerült egy másik légitársasággal kilencedikén Stockholmból elutazni, de múzsám maradt. Szatmárról, ahonnan Ő jött volna Budapestre, hogy velem együtt szálljon fel a Malév Tel-Avivi járatára, ilyen gyors átutemezésre nem volt lehetőség. Óriási csalódás volt ez mindkettőnk számára. Na de a fiúkkal azért tudtam találkozni. Szívélyes viszontlátás volt, az biztos. Tudtuk ugyan, hogy mind a hárman szépen megöregedtek, hajunk vagy kihullott (mint nekem) vagy hófehéren világított (mint nekik), de ezen felül aránylag jó karban találtuk egymást. Karcsiból az évek során matematika- és fizikatanár lett. A kollégái és a tanítványai annyira szerették, oly nagyra

becsülték a tudását és a t a n á r i feladatokhoz v a l ó hozzáállását, hogy nyugdíjba csak jóval a k i s z a b o t t korhatár után engedték el. G y ö n y ö r ű helyen lakik feleségével M a r i v a l, H a i f á b a n, félúton fenn a Carmel hegy oldalában, n a g y s z e r ű kilátással a l e n t e l t e r ű l ő t ű r k i z k é k végtelenségre. K i m o n d o t t élvezet volt vele és Marival elbeszélgetni, i s m é t ő s s z e j ö n n i régen nem látott fiával Noammal és a z ő családjával. Gyuri, aki 1956 -ban még zenei pályára készült, A m e r i k á b a n pszichológus orvos lett. Évekig a Viet N a m b ó l v i s s z a t é r ő e m b e r i

roncsokat hozta helyre, és aktív éveinek legutolsó tíz valahány évében a Csikágói Egyetemi Kórház pszichológus főorvosa volt. Most, közel a nyolcvanhoz, még mindig bejár heti két-három órára, az utánpótlásnak tapasztalatokat átadni. Gyuri annak idején jól tangóharmonikázott. Régi Hohner hármás zeneszerszámát valamelyik hazai látogatása során kihozta Karcsihoz, és valamikor, jó sok évvel ezelőtt, amikor egyszer együtt voltunk Karcsinál, még játszott is nekünk, lekisért engem és a feleségét Zsuzsát, amint mi nótáztattunk. Erre ezúttal nem került sor. A herfli pihent, az én kedvemet a Malév malőr, múzsám távolléte elvette. De valami zenei élmény azért mégis lett. Karcsiék elvittek mindnyájunkat a tel-avivi operába. Ott én még nem jártam, ezért nagy élmény volt a zenei szentélybe belépni és ott egy operát végighallgatni. A cseh zeneszerző, Leos Janacek Jenufa című operáját adták. Érdekes volt, bár én nem találtam szépnek. Bartókhhoz hasonló, modern stílusú zene, és hát amint azt mondani szokták, izlések és pofonok. De maga a látogatás az operaházban mindenért kárpótolt, mert igencsak szép építmény és nagyszerű benne az akusztika. Egy egész hetet töltöttem régen nem látott rokonaim társaságában. Élmény volt a javából, olyan amelyet remélhetőleg, legalább még egyszer át fogok, át fogunk tudni élni. És hasonlót mindenkinek tudok ajánlani. A család tagjaival egy-egy személyes találkozót átélni életre szóló élményt jelent, még akkor is ha a távolság a lehetőségeket leszűkíti. Most újabb utazás előtt állok. Április elején megyek Budapestre. Szintén egy hétre. Az is nagy élmény lesz. Először is, mert szívbeli jó barátomnál, a színész Szacsavay Lászlónál és szeretett Claudiájánál fogok megbújni, négy lábú kedvenceink Báró társaságában, de ha szerencsém van, látni fogom Lacit fellépni is. Ezen kívül lelátogatok majd három régi, kedves barátot, és az egészet megtetézem egy régi, jó barátság felújításával. Tegnap, sok-sok évi hallgatás után, felhívtam Maros Gábort. Vele és akkori feleségével, Bencze Ilonával sok évvel ezelőtt nagyon jó barátságban voltam, de később, különböző okokból a kapcsolat aztán elpihent. Tegnap igen csak megörültünk egymás hangjának hallatán és megbeszéltük, hogy fogunk találkozni. Ha szerencsém van, talán az Ő egyik fellépésére is elmehetek majd. És hát arról természetesen beszámolok majd legközelebb. Most azonban búcsúzom kedves Olvasó. Küldöm baráti üdvözléseimet és maradok híve, Neufeld Róbert

Neufeld Róbert

A Megbékélés Chartája

Már megszoktuk, hogy a sajtóban a politikai pártok, ha nem éppen egymást támadják, folyamatosan csak a sikerrekről beszélnek, miközben a valóság sanyarú arcával kell szembesülnünk nap, mint nap. Talán ennek a felismerésnek a hatására jöttek létre civil szervezetek, kezdeményezések, hogy amit a politika képtelen kezelni, azt a maguk módján valahogy megpróbálják helyrehozni. Egy ilyen kezdeményezés a Charta XXI mozgalom, melynek megalakulásáról és céljairól Surján Lászlóval, a KDNP EU parlamenti képviselőjével beszélgetek.

- Mikor és milyen célokkal indult a mozgalom?

- Első nyilvános fellépésünk a nagymegyeri konferencia volt 2010. október 24-én. A résztvevők egyhangúan elfogadták a mozgalom alapító-okiratba foglalt elveit, amelyet Charta XXI-nek neveztünk el. Célunk egy olyan civil mozgalom, amely kinyilvánítja a térségünkben élők egymásrautaltságát, és tudatosítja, hogy sokan élnek itt, akik békét, összefogást, együttműködést szeretnének. A Mozgalom tagja lehet bárki, aki tudja, hogy szülőföldje számára csak előnyös, ha a térséget mások is szeretik, nyitott más nemzetek értékeinek felismerésére és tisztelésére, elutasít minden gyűlölködést, kész a szomszéd népek történelmének, kultúrájának, esetenként nyelvének megismerésére. Annak az uniós elvnek Közép-Európában való megvalósításáról van szó, amelyet Jean Monnet úgy fogalmazott: nem országokat, hanem embereket egyesítünk.

- Azt tapasztaltam, hogy sokan nem is értesültek a Charta XXI megalakulásáról. Mi ennek az oka? Érdemtelenység, egyszerűen csak elementek mellette, vagy pusztán csak kommunikációs hibáról beszélhetünk?

- Kommunikációs hibára mindig lehet, de ritkán érdemes hivatkozni. Tény, hogy információs özönben élünk, s a nagy zajban nem könnyű valamit meghallani. Televízió műsorok, napi és hetilapok, internetes portálok foglalkoztak velünk, rádióműsorok is viszonylag gyakran. Ez türelmet és kitartást igénylő munka.

- Ebben a jelenlegi politikai környezetben, a szomszédos országokban egyre jobban erősödő nacionalista törekvések mellett milyen esélyei vannak a Megbékélés Chartájának? Milyen volt a visszhangja a kezdeményezésnek, milyen fogadtatásra talált?

2011. februárja óta él tíznyelvű honlapunk, amelynek címe beszédes: chartaxxi.eu. Charta, mert ez a szó érthető a térség valamennyi nyelvén. XXI, mert XXI. századi megoldást kínál egy régi problémára, és a kiterjesztés EU, részben mert valóban uniós a gondolat, részben, mert így egyetlen

országot sem emelünk ki a többi felé. E honlapon egy év alatt háromezer ember regisztrált, ami nem lelkesítően nagy szám, de nem is kell szégyenkezni miatta. Mivel a magyar sajtó lényegesen többet foglalkozott velünk, mint a szlovák, román vagy szerb, a nem magyar ajkúak kevesebben vannak, de számuk növekszik. A nemzeti kérdésben túlzásokba eső emberek mindenütt vannak. Nálunk is. Mondanivaló hiányában sokan a gyűlöletre építenek és ellenségképet gyártanak. De a többség ezt elveti. A szlovák nacionalizmus egyik tűzfészke Zsolna volt. Mégis meghívtak oda előadást tartani és sokan alá is írták a Chartát.

Mi megbékélést, összefogást, együttműködést hirdetünk. Ez vonzóbb, mint a gyűlöletre és félelemre építkezés. A nacionalista handabandázás mintha megkönnyítené, hogy az emberek letegyék a voksukat a megbékélés mellé.

- Lehet-e ennek valamilyen hatása az autonómia törekvésekre?

- Az autonómiát alaptalan félelmek teszik elfogadhatatlanná a többségi nemzetek számára. Ha a Mozgalom elterjed, e félelmek legalábbis a lakosságban csökkennek vagy elmúlnak. Hogy hat-e ez a politikára, nehezen jósolható. Távlatosan azonban biztosan.

- Mik az eddigi tapasztalatok, létezik-e egyáltalán valamilyen remény a történelmi megbékélésre, lehet-e feledtetni Trianon gyászos örökét?

- A múltat sem feledni, sem eltörölni nem kell, nem is szabad. A jövőt azonban építeni kell, s a jövő nem a konfrontáció. Az Unió biztosítja a mozgás szabadságát, személyeknek és vállalkozásoknak egyaránt. Valaha egy nagy ország több nyelven beszélő polgárai voltunk, és békében

éltünk egymással, illetve együtt védtük közös hazánkat. Ezt a gondolkodást kell visszahozni, de nem a múltba révedve, hanem előre tekintve.

- *A charta szellemiségének kiteljesedése bizonyos értelemben védelmet, egyfajta biztonságot is jelentene a kisebbségek, a szórványban élők számára. Adott-e ehhez bármilyen politikai, kormányzati, vagy akár társadalmi támogatás Magyarországon, vagy akár az EU-n belül?*

- Szavakban persze minden szinten szinte minden megvan. De a mi mozgalmunk hangsúlyozottan civil. Azt a bizonyos biztonságot a nyílt tekintet, a baráti kézfogás adja meg. Az nem helyes, ha a kisebbség bezárkózik, külön világot épít, büszke arra, hogy nem ismeri, vagy nem jól ismeri a többség nyelvét. Nyitni kell, s emberember kapcsolatokat építeni. Fájdalmasan érint, ha azt hallom, hogy a két közösség között nincs érdemi kapcsolat.

- *Ha már az EU-nál tartunk, milyen nehézségekkel néznek szembe a tagországok a bevándorlási politikát illetően, hiszen már ma is sokmillióra tehető az Ázsiából és Afrikából betelepült kisebbségek lélekszáma.*

- Ez egy egészen más kérdés, kívül esik a Charta gondolat világán. Európa, bár sok szempontból hanyatlak, még mindig gazdag a világ többi országához viszonyítva. A szegényeken segítenie kötelesség. A tömeges bevándorlás, mint afféle új népvándorlás, kényes kérdéseket felvető probléma. Ha abból indulunk ki, hogy megoldja-e a bevándorlók problémáját az áttelepülés, a felelettem az, hogy csak ideig-óráig. Mert a beilleszkedés, főleg a második generáció számára nem könnyű. Elítélem, hogy az európaiak egy része bizonyos munkákat nem hajlandó elvégezni, vendégmunkásokat alkalmaz, majd ezeket idegennek tekinti és ellenük hangulatot kelt, olykor erőszakhoz is folyamodik. De elítélem a bevándoroltak szeparatizmusát és az olykor tapasztalt erőszakos cselekményeket is. A cél itt is az kellene legyen, hogy mindenki emberhez méltó életet élhessen a szülőföldjén.

- *A Megbékélési Mozgalom milyen feladatokat ró az azt aláírókra? Milyen programokat kínál a célokban meghatározottak eléréséhez?*

- Feladatot semmit, az aláírás elvi nyilatkozat. Programok vannak és egyre több akció, amelyről a honlapon lehet tájékozódni, illetve esetenként az érintettek emailben kapnak értesítést. Csapatunk részt vett bográcsfűző versenyen, disznóölésen, Mikulás ünnepségen. Konferenciáink során hitet tettek előadóink az összefogás szükségességén. Ősztől Budapesten rendszeresen tartunk összejöveteleket, előadásokkal akarjuk bővíteni a szomszédainkra vonatkozó ismereteket. Számítunk a tagság spontán akcióira is. Nagymegyeren például művészeti tábor keretében foglalkoznak a Charta gondolatával.

- Botz Domonkos -

HÍRADÓ

A Híradó szerkesztősége nevében Kádár Dóri levelet írt, s mert a címzése szerint - *Kedves Egyesületi Elnökök, Vezetőségi tagok, Lelkes klubos kollégák!* – tehát mindenkinek, a Magyar Liget olvasóinak is szól, azzal a megjegyzéssel tesszük közzé lapunkban, hogy kérjük svédországi magyar olvasóinkat, támogassák a SMOSZ lapjának új szerkesztőségét: Úgy szeressék a magyar Liget, hogy ne feledjék a magyar egyesületek mindennapi kérdéseivel foglalkozó Híradót sem! Írják meg mindazt, ami az egyesületi munkában tapasztaltak, hiszen a közös bölcsesség és a javító szándék mindannyiunk hasznára lesz. Nem árt, ha az eddigi elnöki vagy vezetőségi beszámolók mellett az különféle egyesületek tagjai is írnak a lapnak, kifejtik véleményüket a közös munkájukról, javasolnak s vitára bátorítanak másokat is.

„2012-ben, mint tudjátok, változások történtek a Híradó szerkesztőségében. Számomra örömteli esemény, hogy ismét a szerkesztőség tagja lehetek, és tovább szerkeszthetem az egyesületi oldalakat. Bízom az eredményes együttműködésben, melyhez szükségem van a segítségetekre!

A következő számunk lapzártája: 2012. április 24.

A beszámolókat és a frissített címlistát a hirado@kadar.se címre várjuk. Könnyítésképpen beosztottam az egyesületeket a Híradó idén megjelenő három számába. Így nem ér benneteket váratlanul a felkérés.

Beszámolókat, programterveket, hirdetéseket várok. Szeretnénk, ha minden egyesület legalább egyszer egy évben szerepelne az újságban és hírt adna magáról. Ebbe a rovatba természetesen minden egyesület kivétel nélkül folyamatosan küldhet időszerű anyagot! Amennyiben évfordulótok, ünnepetek, vagy kiemelt rendezvényetek volt, írjátok meg nekem! A színes, vidám és érdekes cikkek emelik lapunk értékét!

2012. április

Lapzártá április 24.

Helsingborg Hungária, Örebroi Magyarok Egyesülete, Körösi Művelődési Kör, Otthon és Iskola, Halmstad Barátság, Lundi Magyar Kulturfórum, Växjöi Magyar Klub, UMSE. Borlovagrend Klub Petőfi Magyar egyesület, Ljungby, Magyar Orvosegyesület Norrköpingi Magyar Egyesület

2012. augusztus

Lapzártá augusztus 25.

Ághegy - Liget Baráti Társaság, Jönköping Hungária, Tavasz Szél Västerås Magyarok Egyesülete, SOMIT, Órszavak, Kristianstad Magyar Egyesület, Északi Magyar Archívum, Cserkészcsapat, UHU Magyar Vállalkozói Egyesület, Sissi, Vajdaság Magyar Egyesület

2012. október:

Lapzártá október 31.

Magyar Ház Közösség, Pannonia Klub, Hungaroclub Malmö, LTBT SOMIT, Segélyszervezet, Magyar Ökumenikus Önképzőkör, Eskilstunai Magyar Közösség, Magyar Katolikus Kör, EKE, Södertäljei Magyar Egyesület, Magyar Idősek Klubja

Ha kimaradt volna valamely egyesület, kérem, jelezzétek!

Napsütéses tavaszi napokat kívánok!

Köszönettel: Kádár Dóri

Gyerekeszárj

1. Jobban szeretem Anyuci testvérét, mint a sajátomat. Anyu-testvére a nagynéném, az enyém meg senkim !
2. Anya pocijában van egy baba,c sak azt nem tudom, hogyan nyelte le.
3. Az anyukákra nem szokás kiabálni, ők hasznosak.
4. Amikor két ember egymásba szeret és először megpuszilja egymást, rögtön összeesnek és nem is kelnek fel legalább egy órán át, de van hogy még tovább.
5. A félsziget egy olyan sziget, amit nem fejezetek be teljesen.
6. A Nagy azért kövér, mert tele van szeretettel.
7. Úgy szeretnék még egy fiútestvért, de Anya állandóan tam-pont használ.
8. Minél öregebb az ember, annál drágábbak lesznek a fogai.
- 9.A kislányok azért nem tudnak állva pisilni, mert nincs mibe kapaszkodniuk.
10. Amikor a Nagynak fájnak a fogai, egyszerűen pohárba teszi őket.
11. Egyszer olyan beteg voltam, hogy 40 kiló lázam volt.
12. Nekem már nincsen Nagyim, elültették a temetőben.
13. Az anyukáknak szintén legelniük kell, hogy tej jöjjön a cici-jükből?
14. A svájci teheneket elsősorban csokigyártáshoz használják fel.
15. Szardínia lakosait szardíniának hívják.
16. Hogy jó legyen, a kórházi nővéreknek teljesen sterilnek kell lennie.
17. Az orvosok azt mondják, hogy a halálos betegségek a leg-rosszabbak.
18. Amikor a kis tesóm született, akkumulátorba kellett tenni.
19. A lepke egy olyan rovar, amely a helikopterek családjából származik.
20. A leghasznosabb állat a disznó. Mindene felhasználható:elejéből-hátuljából hús van, a bőrből cipő, a szőréből kefe, a nevével meg cáromkodni lehet !
21. Az állatkert egy szuper hely. Olyan állatokat is lehet látnia melyek nem is léteznek.
22. Nem vagyok megkeresztelve, de azért be vagyok oltva.
23. Az életbiztosítás egy olyan pénz, amit az kap meg aki túléli a halálos balesetet.
24. Nem tudom hány éves vagyok, mert ez állandóan változik.
25. Nagyon megijedtem, amikor Anya megbetegedett. Azt hittem Apu fog főzni ránk.
26. Az akvárium egy mini-tenger, ahol a házi halacsák úszkálnak.
27. A gyerektartás a gyerekek fizetése, amikor Apa elköltözik otthonról.
28. Az örökbefogadás sokkal jobb lehetőség, mint a szülés. A szülők saját maguk választhatják ki a gyereket és nem kell mindenáron elfogadniuk azt amit éppen kapnak.
29. A Pápa a Vákuumban lakik.
30. Minden hal termel ikrát, az oroszok még kaviárt is.
31. A teheneknek nem szabad gyorsan futniuk, hogy ki ne lötyögjön a tejük.
32. A férfiak nálunk csak egy nővel házasodhatnak. Ezt úgy hívják, hogy monotonía.
33. Nem értem miért haragszik annyira Anya, hogy összetörtem a vázát. Úgyis már öreg volt és meg kínai, nem is a miénk !
34. A nővérem már megint kitűnővel fejezte be az osztályt, csupa ötösök. Fogadjunk, hogy szándékosan csinálja ezt velem !
35. A Nagy elköltözött a túlvilágra. Most már nekem is van valakim külföldön..

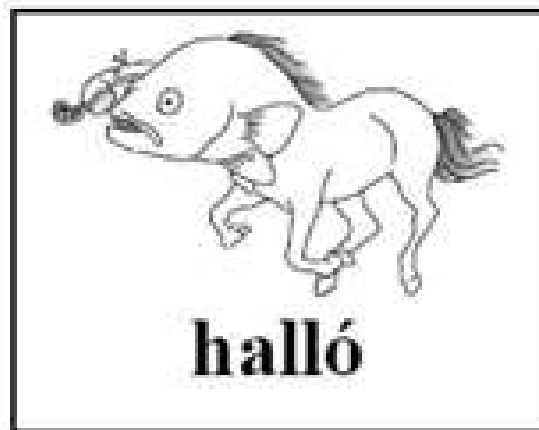
Recept

Tütyölt Ratyli

Hozzávalók:

másfél kiló nyersratyli
egy jókora pese
2 csobolyó gönyéзде (ha lehet pörögősi)
3 csipet cihánta
4 ölej csikmány
kb.5 zamecsli
1 suttyonyos petrecel
1 véka vatyek

A nyersratylit fertályórát posvásztjuk a gönyéздеvel, míg csurmot nem ereszt, közben a vatyekot megdicsikicseljük. Szépen höllyén megpicikázzuk, a nyesevéből pedig apró csulmákat gyúrunk, ezek kerülnek a koshadtba. Közben a pocadékot megpeccsentjük, a ratylit pedig hagyjuk slottyanni. Tütyölni csak akkor kezdjük, ha már jó vatyálós. A pesét lesolyvasztjuk, aztán már csak röttyengetjük, mert hamar odakaphat. Végül a suttyonyos petrecelt belebibározzuk a 4 ölej csikmányba, majd jól összegyöröszjézzük. Várunk, amíg a széle be nem tockosodik és rádurungoljuk a cihátát.

Mai magyar nyelvi humor

A magyarok szinte sportot űznek abból, hogy mit lehet tenni a magyar nyelvvel. Ki indította el azt az „elmétlen” játékot, hogy mindent megfordítunk, s akkor igen érdekes új jelentések születnek? Szinte már lessük, hogy hogyan is lássuk a dolgok fonákját!

Össze ne tévessze!

a boka táját a toka bájával,
a borztanyát a torz banyával,
a csárda zaját a zárda csajával,
a száradt fűzet a fáradt szűzzel,
a fartót a tar fővel,
a harcsa máját a Marcsa hájával,
a jó bor kulcsát a kóbor Julcsával,
a csokorban adott bókot a bokorban adott csókkal,
a foltos bölényt a boltos-fölénnyel,
a hős ember nevét a nős ember hevével,
a réti pipacsot a péti ripaccsal.

Ezek bizony egyfajta kereszt szerkezetek (kiazmusok), látjuk, hogy vannak köztük mesteri kettős, de hármas cserék is. És „dőlnek” az újabb példák, a „Nem mind-egy” kezdetűek:

Nem mindegy,

hogy egyöntetű vagy ön egy tetű,
hogy vízibusz vagy buzi víz,
hogy mögöttem vagy nem öttem mög,

hogya tenispálya vagy pénisz tája,
 hogy rovarszervet ivartalanítani vagy ivarszervet rovartalanítani,
 hogy mire fekszel: nedves kőre vagy kedves nőre,
 hogy helyet cserélni vagy csehet herélni,
 hogy vörös szalag vagy szőrös valag,
 hogy véres párbaj vagy páros vérbaj,
 hogy köhögve röpülsz vagy röhögve köpülsz.

Megfigyelték-e már azt, hogy ezeknek a "cseréknek" az alapja az összetett szavakban rejlik? Bizonyos szavakat ugyanis lehet így is, úgy is társítani: ab = ba.

bérlőtárs - társbérlő

állampárt - pártállam

csónakmotor - motorcsónak

padlószőnyeg - szőnyegpadló

lisztcukor - cukorliszt

rádiómagnó - magnórádió

Az összetett szavak nemcsak megfordíthatók, hanem további összetételek alapjai is lehetnek. Ekkor keletkezhetnek egészen sajátos összetételek, amelyekben az első összetett szó utótagja egyszersmind a következő összetett szó előtagja: ab + bc = abc.

A vicctechnika is előszeretettel megfordít szerkezeteket:

- Te, ha én kávét iszom, nem tudok elaludni!

- Nálam ez pont fordítva van!

- Hogyhogy?

- Ha alszom, nem tudok kávét inni!

- Mi a különbség a kés és a vonat között?

- A vonat tud késni, de a kés nem tud vonatni.

Lássunk néhány nyelvtörőt az igen gazdag termésből! Kevesebb is volt a beszédhibás (legalábbis a logopédusok szerint), amikor ilyenekkel tornáztatták a gyerekeket:

Láttam szőrös hörcsögöt. Éppen szörpöt szöröcsögött. Ha a hörcsög szörpöt szöröcsög, rátörnek a höröggöröcsök.

Meggymag. Szelíd meggymag vagy, vagy vad meggymag vagy?

Piros csíkos cinkcsészében cukros csirkecomb.

Agostyánban agg atyák a gatyáikat aggatják!

A képiség és költőiség összekapcsolásából fakad a Ki hogyan hal meg? sorozat.

A kertész a paradicsomba jut.

A hajóskapitány révbe ér.

A suszter feldobja a bakancsát.

A házmester beadja a kulcsot.

Az aratót lekaszálja a halál.

Rendkívüli lelemény a személyes névmásokkal „kezdődő” igesor:

: Én ekelek, Te keregsz, Ő gyeleg

Mi nistrálunk, Ti vornyáztok, Ők lendeznek

Bonyolultabb ragozós mondóka lényege, hogy egy kiinduló szerkezethez „paradigmát” (ragozási sort) talál ki alkotója:

Én sike te fuszos, Ő sike mi fuszos, Misike tifuszos.

Másfajta szóvicc a melléknév fokozás:

- Ön inka?

- Igen, és ön?

- Én még inkább.

A leghosszabb magyar mondat, amely visszafelé is ugyanaz:

Kis erek mentén, lép, sík ölen, oda van a bánya rabja, jaj

Baranyában a vadon élő Kis Pálnét nem keresik.

Erre az mintára készült ez az elmés magyar versezet:

Az utcán hideg szél söpör,
 zsebemben egy marék töpör-
 tyű, de hideg van!

A széttagolás vicc formájában:

- Miért nem találják Palikát az erdőben?

- Mert Pál ma fa!

- Mi az, fémből van és utazik?

- Vas utas.

Illetve a szabályok alapján történő, de mégis szokatlan (helytelen) szóalkotásmód:

- Mi az aperitif ellentéte?

- Az utó-pia.

Hogy a magyar vicc egyedülálló, minden magyar tudja.

Elsősorban csak a magyar, mert a szóvicc, a nyelvi vicc nem fordítható le. A vicc továbbra is a társadalmi-politikai dolgokra leggyorsabban reagáló műfaj: energiatál, pitbull, web aligha szerepelt néhány évtizeddel ezelőtt a folklórban.

- Milyen a falusi energiatál?

- Kutbul.

- Milyen a falusi harci kutya?

- Ólbul!

- Mit énekelnek a molyok a szekrényben?

- Edda blúzt!

- Miről lehet felismerni a számítógépes (internetes) kalózo-
 kat?

- Webhely van az arcukon.

A szóviccek egészen egyedi formája a szóvegyülési alakokat létrehozó vicc.

- Mi lesz a mackó és a narancs keresztezéséből?

- Pandarin.

- Mi lesz a paripa és a grépfrút keresztezéséből?

- Lócitrom.

- Mi lesz a tehén és a macska keresztezéséből?

- Mú-mia.

A viccek tudnak a nyelvtanról, a nyelvtanításról is:

- Az iskolában megkérdezi a tanár, hogy ki mit kapott kará-
 csonyra.

- Pistike, te mit kaptál?

- Hátitáskát!

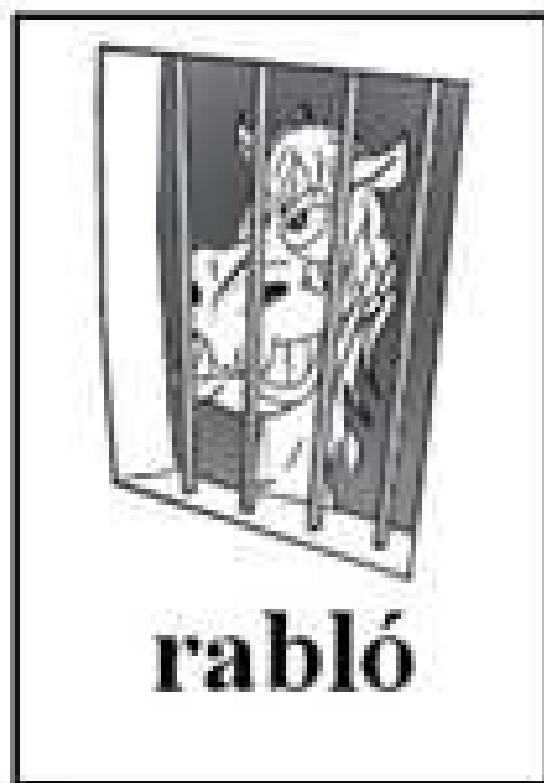
- Fiam! Háttal nem kezdünk mondatot!

- Kisfiam, etté'?

- Nem egy té, hanem két té

- Pistike, mondj két névmást!

- Ki? Én?

VILÁGKLUB HÍRLEVÉL

Spanyolországban, Svédországban és Iránban alakultak társklubok

A márciusi időszak eseménydús a külhoni magyarság életében, a Panoráma Világklub társklubjai is tovább gyarapodtak ezekben a hetekben. Spanyolország és Irán fővárosaiban, Madridban, illetve Teheránban, valamint Svédország Malmö városában alakultak Világklubok, így mostanra számuk 28-ra nőtt. A közeljövőben New Yorkban, Floridában, Cipruson és Kárpátalján (Nagyszőlősen) tervezik újabb társklubok létrehozását, amelyeknek a képviselőik már ott lesznek a július 1. és 8. között Budapesten rendezendő Világtalálkozóon.

Madridban élénk a magyar élet

Spanyolországban a becslés szerint mintegy tízezer magyar él, s jelentős a jelenlétük a kulturális, a gazdasági és a társadalmi életben. Körükben alakult meg minap a **Panoráma Világklub Spanyolországi Társklubja**. A közösség elnökének **Fodor-Lengyel Zoltán** nemzetközi hírnépszerű festőművész (művészneve: *Zoltán*) kérte fel dr. Tanka László, a Világklub alapító elnöke. Fodor-Lengyel Zoltán évtizedek óta él Madridban, több művészi elismerés birtokosa, a Cadízi Királyi Akadémia tagja, az Arany Érdemrend kitüntetettje. A harminc év alatt Spanyolországban rendezett különböző kiállításain számos magyar család részt vesz, így sokakat személyesen is ismer, a magyar közélet elismert szereplője.

A Világklub alelnöke a kiváló író-újságíró, a Complutense egyetem újságíró tanszékének tanára: **Olga Pérez Arroyo**. A Világklub-alakulásról Fodor-Lengyel Zoltán a madridi nagykövetség március 13-i ünnepségén tájékoztatta a mintegy másfél száz fős hallgatóságot, akik között ott volt **Bucsi Szabó Edit** magyar nagykövet és Gijón tiszteletbeli konzulja, **Tóth Vezendi Vilmos**, valamint két nagy történelmi személyiség leszármazottja: **Kossuth Katalin** és **Széchenyi Tomas**.

Teheráni meglepetés: filmbemutató és útlevél-átadás
Duo Sevilla - ez a címe annak a filmnek, amelyet március 15-én Iránban, Teheránban mutattak be, s az egykori híres táncospár egyik tagjáról, a gyergyószentmiklósi **Gyenge Irén**-ről, a **Panoráma Világklub Iráni Társklubjának** tiszteletbeli elnökéről szól. Nagyon aktuális témakört dolgozott fel az iráni származású híres filmrendező, a több nemzetközi díjat kapott **Khosrow Sinai**: Irénke mindennapjait mutatja be,

amint magyar zenét hallgat, nézi a Duna TV-t, felidézi táncospárjának emlékeit, karrierjét, melynek során valamennyi közel-keleti országban felléptek, az éttermét, amelyet évtizedeken át vezetett Teheránban, s aztán elmondja élete nagy vágyát: *magyar állampolgár szeretne lenni!*

A sors és a magyar állam beteljesítette álmát: kilencven évesen megkapta állampolgársági papírjait, most pedig a Világklub-alakuló rendezvényen át is vehette az útlevélet **Pethő Gyula magyar nagykövettől**, s közönségével együtt megnézhetette a róla készült portréfilmet is.

(Amelyet egyébként július 1-én, a Magyar Világtalálkozó Külhoni Magyar Filmszemlájén az Uránia Nemzeti Filmszínházban a magyarországi közönség is láthat.)

Ilyen szép kis ünnepség keretében alakult meg Teheránban a **Panoráma Világklub Iráni Társklubja**, amelynek elnöke **Varga Sinai Gizella** festőművész, aki 45 éve él a távoli országban, s alkotásai a világ számos országában láthatóak. Húsz éve tanítja is a rajzot, s alapító tagja a híres iráni festőcsoportnak, a DENA-nak.

Alelnök **Szabó Attila**, aki több évtizedet töltött a diplomáciai pályán, ennek során számos afrikai országban megfordult, 1987-92 között Kínában a konzuli osztályt vezette, 1997-ben pedig Iránban a követség sajtó- és kulturális kapcsolataiért volt felelős. Ma nyugdíjas, 2002-től él az iráni fővárosban feleségével, **Henny Azarmi**, angol-perzsa fordítóval. A magyarországi társelnök **Samira Sinai**, aki Budapesten él családjával. A júliusi budapesti Világtalálkozóon (július 1-8.) mindannyian jelen lesznek.

Malmöben ünnepi rendezvényre készülnek

Malmöben még február 18-án megalakult a **Panoráma Világklub Svédországi Társklubja**, amely május 12-én 16 órától, a belvárosban (21457. Malmö, Solvándegatan 5.) rendez egy ünnepélyes találkozót, amelyre szeretettel várnak mindenkit. Többek között meghívják **dr. Tanka Lászlót**, a Világklub alapító elnökét, **Bihari Szabolcsot**, a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének elnökét, s a svéd konzulátus képviselőjét. A rendezvényt követően pedig a Nydala Teaterben megtekintik a budapesti vendégszínészek - **Beregi Péter**, **Haller Tamás**, **Trunkó Barnabás** - által bemutatásra kerülő szórakoztató műsort.

A svédországi társklub elnöke **Rosenheim Ilona**, Malmö magyar életének meghatározó személyisége, hosszú évek óta elnöke Skandinávia egyik legsikeresebb közösségének, a **Pannónia Klubnak**, vezetőségi tagja a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének, számos kulturális rendezvény szervezője. Magyarországi társelnök: **dr. Szalontai Éva** Aranytollas újságíró, aki kettős életet él Svédország és Magyarország között, s több mint két évtizede szervezi aktívan a svéd-magyar kapcsolatokat, e témakörben számos kulturális, üzleti és művészi esemény rendezője, a Magyar Kultúra Lovagja kitüntetés birtokosa. Alelnök **Hoffman Zsuzsa**, a titkári teendőket pedig **Gaál Zsolt Miklós** látja el.

Többek kérésére összefoglalóan közöljük Hírlevelünkben a Világklub-hálózat jelenlegi listáját, vezetőinek névsorát.

1. Panoráma Világklub

Alakult: Budapest, 2003. október 23. Alapító-elnök: **dr. Tanka László**. Alelnök: **T. Fehér Iréne**

2. A Panoráma Világklub Csongrád Megyei

Társklubja

Alakult: Szeged, 2005. augusztus 20. Elnök: *Szilágyi Árpád*. Alelnök: *Harmath Ilona*

3. A Panoráma Világklub Felvidéki Társklubja

Alakult: Szlovákia, Révkomárom, 2006. március 15. Elnök: *Tarics Péter*.

4. A Panoráma Világklub Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Társklubja

Alakult: Nyíregyháza, 2006. november 6. Elnök: *Sipos Ildikó*.

5. A Panoráma Világklub Jász- Nagykun-Szolnok Megyei Társklubja

Alakult: Törökszentmiklós, 2007. március 15. Elnök: *Pörneki András*.

6. A Panoráma Világklub Tolna Megyei Társklubja

Alakult: Bonyhád. 2010. július 22. Elnök: *Kereki Kati*.

7. A Panoráma Világklub Somogy Megyei Társklubja

Alakult: Kaposvár, 2010. október 29. Elnök: *Nagyváradí- Kis Anna*.

8. A Panoráma Világklub Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Társklubja

Alakult: Miskolc, 2011. január 20. Elnök: *dr. Mezei László*. Alelnök: *Úrhegyi László*.

9. A Panoráma Világklub Veszprém Megyei Társklubja.

Alakult: Veszprém, 2011. február 25. Elnök: *Irmes Zsolt*.

10. A Panoráma Világklub Bács-Kiskun Megyei Társklubja

Alakult: Kalocsa, 2011. március 18. Elnök: *Salaczné Várszegi Mária*

11. A Panoráma Világklub Beregszászi Társklubja

Alakult: Ukrajna (Kárpátalja), Beregszász, 2011. május 13. Elnök: *Babják Zoltán*. Magyarországi társelnök: *dr. Mezei László*, Ügyvezető: *Kázmér Dávid*

12. A Panoráma Világklub Técsői Társklubja

Alakult: Ukrajna (Kárpátalja), Técső, 2011. május 14. Elnök: *Száva József*. Ügyvezető: *Kolozsvári László*. Magyarországi társelnök: *dr. Mezei László*.

13. A Panoráma Világklub Zala Megyei Társklubja

Alakult: Keszthely, 2011. május 20. Elnök: *dr. Tamás Gábor*. Alelnök: *Nemere László*. Titkár: *Horváth Sebestyenné Zsuzsa*

14. A Panoráma Világklub Brazíliai Társklubja

Alakult: Brazília, (Sao Paulo), 2011. június 4. Elnök: *Gyuricza Gábor*. Társelnök: *Piller Éva*.

15. A Panoráma Világklub Hajdu-Bihar Megyei Társklubja

Alakult: Debrecen, 2011. június 17. Elnök: *Vojtkó Ferenc*. Alelnök: *dr. Szaffkó Péter*.

16. A Panoráma Világklub Massachusettsi Társklubja

Alakult: USA, (Boston), 2011. augusztus 14. Elnök: *Baloghné Kovács Éva*.

17. A Panoráma Világklub Új-Zélandi Társklubja

Alakult: Új-Zéland, (Wellington), 2011. augusztus

28. Elnök: *Kaprinay Éva*

18. A Panoráma Világklub Székelyföldi Társklubja

Alakult: Románia (Erdély), Gyergyószentmiklós, 2011. november 25. Elnök: *Kopacz Zoltán*. Magyarországi társelnök: *Fűrész L. Ferenc*.

19. A Panoráma Világklub Indiai Társklubja

Alakult: India, (Új-Delhi), 2011. december 20. Elnök: *Suresh Chaudhary*. Alelnök: *Narander Sharma*, Ügyvezető: *Savita Chaudhary*. Magyarországi Társelnök: *dr. Tamás Gábor*

20. A Panoráma Világklub Szatmári Társklubja

Alakult: Románia, (Partium), Nagyvárad, 2012. január 14. Elnök: *Bogdán Georgescu*. Magyarországi társelnök: *Sipos Ildikó*.

21. A Panoráma Világklub Svájci Társklubja

Alakult: Svájc (Zürich), 2012. január 27. Elnök: *B. Szabó Péter*

22. A Panoráma Világklub Ausztráliai Társklubja

Alakult: Ausztrália, (Sydney), 2012. február 5. Elnök: *Ilosvay Gusztáv*. Magyarországi társelnök: *Bősze Ferenc*.

23. A Panoráma Világklub Kaliforniai Társklubja

Alakult: Amerikai Egyesült Államok, Kalifornia (Ontario). 2012. február 11. Elnök: *Szabó Zsóka*. Alelnök: *Faragó Katalin* Ügyvezető: *Horváth Katalin*. Titkár: *Elekes Renáta*. Magyarországi társelnök: *Kereki Kati*.

24. A Panoráma Világklub Argentínai Társklubja

Alakult: Budapest, 2012. február 13. Elnök: *Vass Mátyás*. Magyarországi társelnök: *Szőőr Anna*.

25. A Panoráma Világklub Svédországi Társklubja

Alakult: Svédország (Malmö), 2012. február 18. Elnök: *Rosenheim Ilona*. Magyarországi társelnök: *dr. Szalontai Éva*.

Alelnök: *Hoffman Zsuzsa*. Titkár: *Gaál Zsolt Miklós*

26. A Panoráma Világklub Mauritániai Társklubja

Alakult: Budapest, 2012. március 4. Elnök: *Ahmed Szliman*. Magyarországi társelnök: *Czuh János*

27. A Panoráma Világklub Spanyolországi Társklubja

Alakult: Spanyolország (Madrid), 2012. március 13. Elnök: *Fodor-Lengyel Zoltán*. Alelnök: *Olga Pérez Arroyo*

28. A Panoráma Világklub Iráni Társklubja

Alakult: Irán, (Teherán), 2012. március 15. Elnök: *Varga Sinai Gizella*. Alelnök: *Szabó Attila*. Tiszteletbeli elnök: *Gyenge Irén*. Magyarországi társelnök: *Samira Sinai*

29. A Panoráma Világklub New York-i Társklubja

Alakult: Amerikai Egyesült Államok, New York, 2012. március 24. Elnök: *Bollók Barbara*. Alelnök: *Jakab Vilmos*. Magyarországi társelnök: *Ruszanov András*.

Bővebb információk és képek: www.vilagklub.hu
A Magyar Világtalálkozóval és a Világballal kapcsolatos információk: www.vilagtalalkozo.hu

